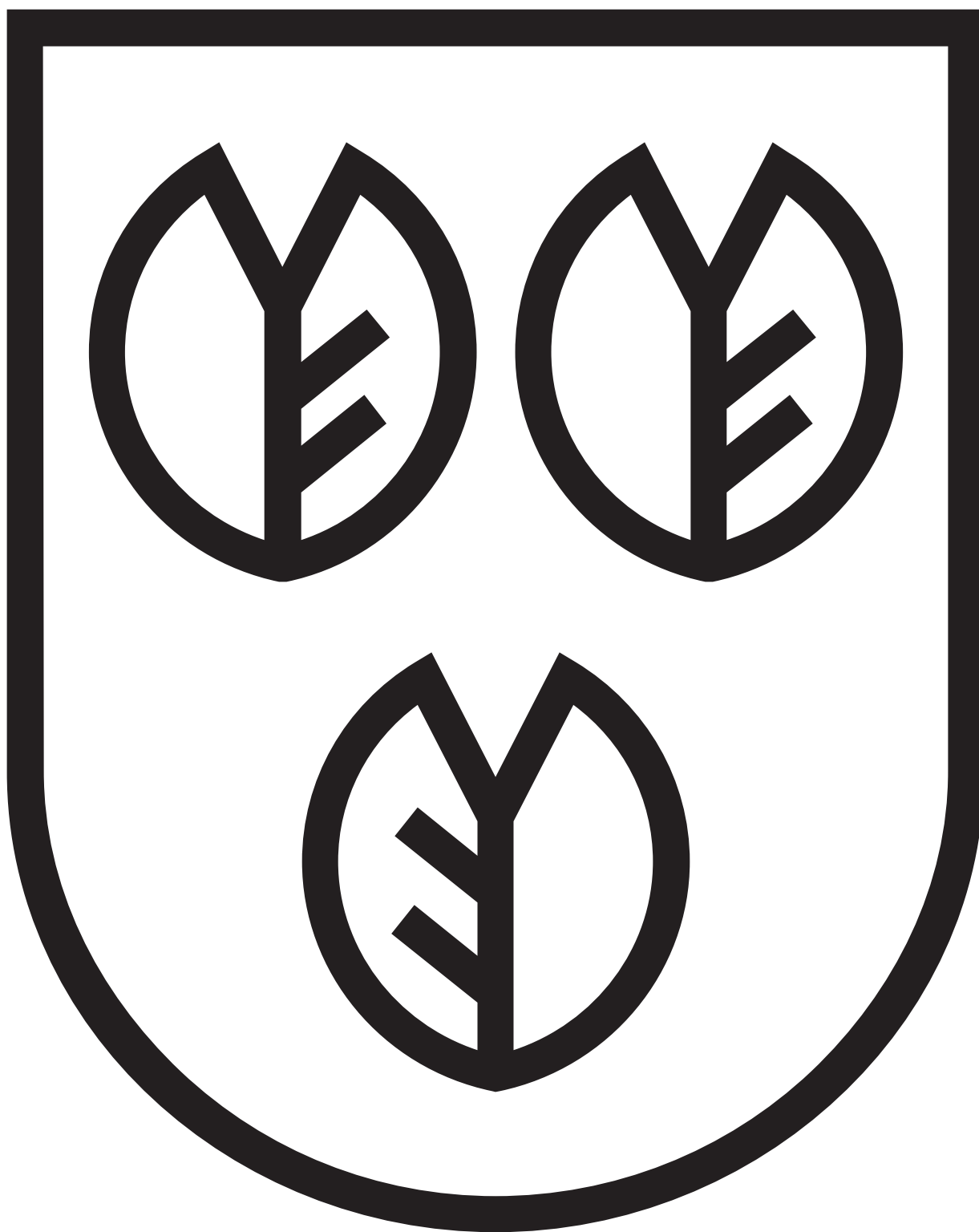

Jaarverslag
2024

Marres
Huis voor Hedendaagse Cultuur

Inhoudsopgave

I.	Bestuursverslag	3
II.	Overzicht tentoonstellingen en activiteiten Marres	13
III.	Tentoonstellingen en activiteiten	15
IV.	Events en activiteiten	20
V.	Educatie	22
VI.	Publiek, inclusie & diversiteit	24
VII.	Communicatie en marketing	25
VIII.	Prestatie overzicht	27
IX.	Exploitatiebegroting & financiële positie	29
X.	Directie en medewerkers	30
XI.	Bijlage publieksuitingen	33
XII.	Jaarrekening 2024	74

I. Bestuursverslag

Missie	Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, is een internationaal georiënteerde presentatie-instelling waar hedendaagse kunst in de breedste zin van het woord wordt onderzocht met tentoonstellingen, workshops, publicaties en een rijk publieks- en educatieprogramma. Marres is gevestigd in een historisch woonhuis in Maastricht en onderscheidt zich van andere presentatie-instellingen voor hedendaagse kunst door haar interdisciplinaire focus op de werking van de zintuigen, de taal van het lichaam en de nadruk op ervaring. Met deze focus viert Marres de diversiteit van de kunstproductie, biedt het makers de kans om hun praktijk wezenlijk te verdiepen en slaat het huis een brug tussen de hedendaagse kunst en alledaagse ervaring. Marres is een van de zes Nederlandse instellingen voor experimentele kunst die in de Basis infrastructuur (BIS) door het Rijk wordt gefinancierd. Halverwege het jaar kreeg zij te horen dat de raad voor cultuur het ministerie van OCW adviseerde om de aanvraag van Marres voor de komende vier jaar te honoreren. In zijn advies schreef de commissie mooie woorden over het tentoonstellingsbeleid, maar gaf zij ook complimenten over het educatieve- en publieksbeleid. Ten aanzien van de komende 4 jaar las het advies: <i>‘De plannen van Marres zijn spannend, divers en maken nieuwsgierig.’</i>
Intro	In 2024 bood Marres een rijk aanbod van activiteiten ontwikkeld rondom een zeer gevarieerd tentoonstellingsprogramma. Het jaar begon met de laatste dagen van <i>Goodbye to Love</i>, de tentoonstelling van Hyesoo Park, Jinju Lee en James Webb die in oktober 2023 haar deuren opende. Tijdens het laatste weekend van januari vond de tweede editie van het performance festival <i>Rooms</i> plaats. In het voorjaar toonde Marres <i>Opaque Spirits</i> en werd het huis door de in Nederland woonachtige Peruviaanse kunstenaar Arturo Kameya, in samenwerking met Claudia Martinez Garay, omgebouwd tot een duister hotel waarin de geesten van de failliete staat Peru hun intrek hadden genomen. Vlak voor de zomer werd het huis een week lang gebruikt voor het met Europese subsidie en partners ontwikkelde symposium <i>Sensesquared</i>. In de zomer volgde de derde editie van de <i>Limburg Biënnale</i>, deze keer met de nieuwe partner Odapark in Venray. In september opende de elfde editie van <i>Currents: The Turn of Many Suns</i>, de jaarlijkse tentoonstelling met een selectie werken van afgestudeerden van academies in België, Nederland en Noordrijn-Westfalen met als vaste partner Jester in Genk. In oktober organiseerde Marres samen met de Nederlandse Dansdagen en Bureau Europa Katja Heitmann's <i>RELIQUIEM</i>. Door het jaar heen organiseerde Marres een reeks activiteiten in de tuin, voor speciale groepen, scholen en het <i>Training the Senses</i> programma. Voor haar 25e verjaardag werd vanaf augustus op elke 25e van de maand een bijzondere activiteit georganiseerd. Dit programma loopt door tot mei 2025. Aan het einde van het jaar begon de Mexicaanse kunstenaar Alejandro Galván te werken aan zijn magnum opus, een geschilderde kroniek van Mexico vanuit het perspectief van de arbeiderswijk waarin hij opgroeide, getiteld <i>Vultures & Fireflies</i>. In 2024 lag de focus ook op de voorbereiding van de volgende cultuurperiode. Er kwamen nieuwe medewerkers op de afdeling educatie en productie, en er werden twee leden voor de raad van toezicht geworven. Ook vond Marres nieuwe samenwerkingspartners: MU (Eindhoven) voor <i>Rooms</i>, Odapark (Venray) voor de <i>Limburg Biënnale</i> en Kanal (Brussel) en Ludwig Forum (Aken) voor <i>Currents</i>. Ten slotte werd een begin gemaakt met de renovatie van het huis, waarbij de houten vloeren van het tentoonstellingsgedeelte werden opgeknapt.
Prestatie normen	Marres heeft dit jaar aan de meeste prestatienormen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kunnen voldoen¹. Het team realiseerde zeven projecten en een groot aantal educatieve activiteiten. De bezoekersaantallen waren lager dan in de vierjaarsprognose, maar flink hoger dan de bezoekersaantallen van 2023. In 2024 heeft Marres 15.979 bezoekers (in 2023: 11.924) ontvangen in huis en bij projecten op locatie.

¹ De prestatienormen voor de cultuurperiode 2021-2024 waren 25.000 bezoekers (waarvan 5.000 leerlingen) en 6 tentoonstellingen. Deze normen zijn opgesteld in 2020, net voor de coronacrisis. De tendens in cijfers laat zien dat het museumbezoek sinds corona aanzienlijk is afgenomen. Hoewel er sindsdien enig herstel zichtbaar is, blijven de aantallen lager dan vóór 2020.

Ook heeft Marres de doelstellingen voor het bereiken van leerlingen op een haar na gehaald. Van een totaal aantal leerlingen van 2.949 (prognose 3.000) kwamen er 1.414 uit het primair onderwijs, 1.007 leerlingen uit het voortgezet onderwijs en 180 studenten uit het hoger onderwijs.

Het online bezoekersaantal steeg explosief. De groei op Instagram was maar liefst 33%, Marres eindigde 2024 met een aantal van 8.905 volgers, ten opzichte van vorig jaar (6.661). De website ontving in 2024 100.465 bezoekers, een stijging van circa 15% ten opzichte van vorig jaar (86.816).

Talent-ontwikkeling

Marres heeft zich in de afgelopen jaren ingezet voor jonge makers, niet alleen door hen een podium te bieden, maar ook door trainingen en workshops te organiseren. Deze helpen hen zich voor te bereiden op een samenleving waar kunstenaars in toenemende mate zelf hun werk moeten presenteren, zich dienen te verenigen en ondernemersvaardigheden moeten ontwikkelen. Een voorbeeld hiervan is het project *Currents*, een Euregionaal talentontwikkelingsprogramma voor jonge kunstenaars en curatoren in Nederland, België en Duitsland waarvoor samengewerkt wordt met twaalf kunstacademies in Zuid-Nederland, België en Noordrijn-Westfalen en met partners zoals Z33 in Hasselt en Jester in Genk, België. In september startte *Currents: The Turn of Many Suns*, de elfde editie van de *Currents*-reeks. Nadat Z33 zich in 2023 had afgemeld als coproductent, voerde Marres gesprekken met nieuwe mogelijke coproductenten in België en Duitsland. Aan het einde van het jaar konden KANAL in Brussel en Ludwig Forum in Aken worden verwelkomd. Jester in Genk blijft als partner residences aanbieden voor een deel van de participanten.

In 2024 organiseerde Marres de derde editie van het performance festival *Rooms*, dat tot doel heeft om de talentontwikkeling van performancekunstenaars te bevorderen. Dankzij een grote subsidie van het Gieskes-Strijbis Fonds voor drie jaar (2024-2026), kan *Rooms* opdrachten verstrekken aan kunstenaars en worden er door het jaar individuele performances getoond. Via Zuid (Limburg), FASHIONCLASH (Maastricht), Dansateliers (Rotterdam), MU (Eindhoven) en de Brakke Grond (Amsterdam) zijn partners.

Ook op andere vlakken werkte Marres aan talentontwikkeling. Zoals afgelopen jaren was er ook in 2024 veel interesse van bewoners van het AZC om vrijwilliger te worden bij Marres. Marres kon op deze manier ook in het werkveld een opleidingsinstituut vormen. Ook medewerkers worden veelal van binnenuit opgeleid door scholing, horizontale coaching en feedback met de voortdurende aanmoediging kleine netwerken te bouwen rondom het werk dat ze doen. Medewerkers kunnen hun interesses in het werkveld aangeven en bij Marres worden ze tot zover mogelijk gecoacht en opgeleid. Stagiairs op alle niveaus (voortgezet onderwijs, mbo en universiteit) worden bij de afdelingen educatie, productie, maar ook in de raad van toezicht opgeleid. Eind 2024 kreeg ook de raad van toezicht een nieuwe stagiair.

Educatie

Marres heeft in 2024 haar educatieve beleid vervolgd door met leerlingen en docenten een gevarieerd aanbod te ontwikkelen. Om deze programma's te kunnen vormgeven is het educatieteam uitgebreid met medewerkers die kunstinterventies ontwerpen en coaching geven aan jongeren. De afdeling educatie bleek ook dit jaar een ontwikkel- en ontmoetingsplek voor kunstenaars, wetenschappers en docenten die zich bezighouden met ervaringskennis. Zij richten zich daarbij niet alleen op Maastricht, maar ontwikkelden ook programma's voor Midden- en Noord-Limburg.

Marres bediende ook dit jaar weer een stroom studenten van het Maastricht Institute of Arts, de Toneelacademie, de Jan Van Eyck Academie en Maastricht University. Voor *Currents* werd een speciaal coachingtraject en netwerkgelegenheid voor pas afgestudeerde kunstenaars, curatoren en de deelnemende academies uit de Euregio aangeboden. Voor Maastricht University werd voor de achtste maal een *Premium* project aangeboden voor een team van MA Honours studenten. Ten slotte ging Marres de laatste fase in van twee in 2021 gestarte wetenschappelijke programma's. Een daarvan (*Senses-Based Learning*) was onder leiding van Maastricht University, over zintuiglijk onderwijs en practical research voor het Comenius programma van het Nationale Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). De andere was de Erasmus aanvraag *SenseSquared* die zich richt op de versterking

van waarneming en zintuiglijke kennis in het curriculum van het primair onderwijs. Voor de laatste organiseerde Marres in samenwerking met partners in België, Denemarken, Portugal en Noorwegen een driedaagse workshop voor leerkrachten en pedagogische medewerkers waarin instrumenten worden ontwikkeld voor een artistieke houding in het onderwijs. Voor *Extended* werkte Marres opnieuw samen met de Jan van Eyck Academie. Met steun van Fonds21, Cultuurmakers Maastricht en het VSBfonds ontwikkelden zij het project *Extended* voor jongeren.

Publiek	Het publiek van Marres is een veelzijdig cultureel geïnteresseerd en professioneel publiek, met daarnaast (mede door een expansief educatieprogramma) een diverse groep jongeren. Activiteiten en festivals trekken een jong en divers publiek en tentoonstellingen worden overwegend bezocht door een ouder, witter publiek en professionals. De meeste tentoonstellingsbezoekers komen binnen met een Museumkaart. Jongeren komen vaak binnen via programma's ontwikkeld in samenwerking met scholen. Studenten betalen de halve prijs, met uitzondering van studenten afkomstig van kunstvakopleidingen die gratis toegang hebben. Om steeds een goed beeld te houden van (het gedrag van) bezoekers en het programma beter daarop in te richten, doet Marres doorlopend publieksonderzoek. In het afgelopen jaar heeft zij met hulp van publieksonderzoekers het publieksonderzoek opnieuw vormgegeven. De verantwoordelijke floormanager presenteert maandelijks analyses aan het team. Het onderzoek biedt nu goed inzicht in wie er komt, waarvandaan en waarvoor ze komen en hoe ze Marres hebben gevonden.
Publieks-onderzoek	Uit publieksonderzoek blijkt dat het Marres publiek voor 42% uit Limburg komt, waarvan ongeveer de helft uit Maastricht, gevolgd door de Randstad met 34%. Ongeveer een kwart van alle bezoekers is jonger dan 18, nog een kwart is tussen de 26 en 55 jaar oud. De rest is ouder dan 55 jaar. Van de bezoekers in 2024 was ongeveer 60% vrouw, 30% man en 10% overig of onbekend. Een belangrijke groep bezoekers voor Marres blijken ook dit afgelopen jaar kunstprofessionals (35%): critici, docenten van kunstacademies, universiteits- en museummedewerkers die als schakel tussen Marres en een breder publiek fungeren. De helft van de Nederlandstalige bezoekers geeft aan bezoek aan Marres te herhalen. Van het niet-Nederlandssprekende deel bezoekt gemiddeld 35% Marres vaker dan een keer.
Outreach	Marres besteedt extra aandacht aan kwetsbare groepen. Ondersteund door de stichting Cultuurmakers Maastricht en het Fonds voor Cultuurparticipatie nodigde Marres dit jaar groepen (eenzame) ouderen, mensen met verschillende culturele achtergrond en leerlingen van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs uit om te luisteren naar verhalen uit <i>De Onzichtbare Collectie</i> . Voor het toegankelijk maken van verhalen voor ouderen werden in 2024 opnieuw intensieve projecten met zorginstellingen De Beyart en Licht en Liefde (Sevagram) ontwikkeld. Ook vonden er weer stamtafels plaats, in samenwerking met Stichting Met je hart. Een aantal deelnemers aan het programma Quiet (voorheen De Quiet Community), zijn inmiddels regelmatige bezoekers van Marres die we vooral kunnen bedienen met vaste gratis openingstijden. Om die reden deed Marres pilots voor gratis openstellingen op vrijdagavond waarop het huis Marres tot 21:00 uur is geopend. De avondopenstellingen bieden de kans om nieuw publiek te werven en mensen met een kleine beurs gemakkelijk toegang te verlenen. In het teken van het 25-jarig bestaan van Marres werd vanaf augustus op de 25e dag van elke maand een speciaal evenement georganiseerd.
Publiciteit	Ook in het afgelopen jaar bleef het aanschrijven van lokale, nationale en regionale pers een integraal onderdeel van de communicatiestrategie. Hierbij is de zichtbaarheid van het programma op de regionale online agenda's dit jaar wederom van groot belang geweest. De perslijst is uitgebreid met ruim 500 nieuwe contacten, waaronder (internationale) journalisten, maar ook voor het eerst relevante Nederlandse influencers die actief zijn in de kunst- en cultuursector. Marres kreeg dit jaar veel pers aandacht, onder meer ook van de landelijke pers en kunsttijdschriften. Zie de bijlage voor de publicaties. De grootste veranderingen vonden echter plaats in digitale marketing. Door het inzetten van Meta advertenties en het gebruik van short form reels, zag Marres dit jaar een grote stijging van het aantal volgers op social media. In 2024 steeg het aantal volgers op Instagram met 33%. De website werd dit jaar op een aantal plaatsen verbeterd, de agendapagina werd duidelijker, de teksten toegankelijker en er werd meer film gebruikt. Het aantal bezoekers overschreed dit jaar de grens van 100.000 (een groei van 15% t.a.v.

2023). De maandelijkse nieuwsbrief werd in 2024 gemiddeld door 50% van de contacten open geklikt, dit is veel in vergelijking met de gemiddelde *click rate* (tussen de 17 en de 28%) van nieuwsbrieven. Per maand abonneerde gemiddeld 20 nieuwe e-mailadressen zich op de nieuwsbrief.

Samen- werkingen

Alhoewel het een kleine stichting is, wordt Marres in Maastricht en de regio als een grote speler gezien in de keten van de beeldende kunstinstellingen. In deze keten, waarin het Bonnefantenmuseum, de Jan van Eyck Academie, Bureau Europa en Hogeschool Zuyd partners zijn, vervult het een belangrijke functie tussen de opleidingen en het museum. Marres werkte in 2024 geregeld samen met de collega-instellingen in Maastricht. Ze voorzagen elkaar van advies, deelden ruimtes en hielpen elkaar bij logistieke en strategische kwesties. Marres is oprichter en bestuurslid van Museumnacht Maastricht dat tot een van de parels van het culturele seizoen in de stad wordt gerekend. Daarnaast is Marres betrokken bij Cultuur in Maastricht (CiM), het drie jaar geleden opgerichte vertegenwoordigend orgaan van de culturele instellingen in Maastricht. Marres heeft ook een ondersteunende functie voor instellingen in Limburg.

Voor de realisatie van tentoonstellingen werkt Marres in de regel samen met partijen die collecties en expertise leveren, of op andere manieren de tentoonstelling kunnen faciliteren of programma's willen delen. Bij *Goodbye to Love* waren Galerie Imane Farès (Parijs) en Museum SongEun (Seoul) belangrijke partners. Voor de voorjaarstentoonstelling *Opaque Spirits* werd samengewerkt met GRIMM Gallery (Amsterdam). Op het gebied van talentontwikkeling werkt Marres elk jaar samen met een aantal duurzame partners. Zo werd de derde editie van de populaire tentoonstelling de *Limburg Biënnale* samen georganiseerd met het Odapark in Venray. Voor de tentoonstelling *Currents* was Jester in Genk een vaste partner. Met FASHIONCLASH, de Brakke Grond, Via Zuid, MU en Dansateliers werkte Marres aan het performance festival *Rooms*. Voor *Extended* werkte Marres samen met de Jan van Eyck Academie.

Team

Marres heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een nieuw bedrijfsmodel dat na drie jaren testen goed lijkt te werken en de basis voor deze plannen vormt. Het is een jonge, zelflerende organisatie geworden die zichzelf constant bevraagt en toetst. Elke teamlid heeft eigen taken en verantwoordelijkheden en een eigen budget. De teamleden zetten met elkaar samen de koers uit voor Marres. Dat creëert een frisse wind en een open karakter, waarbij verbeeldingskracht van kunst leidend is en alle lagen van de organisatie doordrenkt zijn van het maatschappelijke belang van de activiteiten en aanpak van Marres. Marres' programma wordt ontwikkeld door een divers en geweldig team en een fijn vertakt netwerk van artistieke en maatschappelijke partners. Het team eindigde in 2024 met elf teamleden (samen 6,3 fte), die worden ondersteund door 29 vrijwilligers en een schil van zzp'ers.

Vertrouwens- persoon grens- overschrijdend gedrag

Marres heeft zowel een interne als externe vertrouwenspersoon. Er zijn in 2024 geen meldingen gemaakt.

Raad van toezicht en bestuur

De raad van toezicht vergaderde in 2024 vijf keer. Daarnaast vonden een aantal gesprekken plaats tussen de directeur en individuele leden over onder meer de plannen voor de komende cultuurperiode en de invulling van de codes. Net als in de voorgaande jaren organiseerde de raad een zelfevaluatie alsook een evaluerend gesprek met de directeur. In 2024 zijn twee leden van de raad afgetreden vanwege het verstrijken van hun termijn. Advocate en mediator Maruca Overdijk nam de voorzittersrol over van Roberto Lankohr. Voor Laurie Cluitmans werd Mels Evers (conservator 20ste-eeuwse kunst Rijksmuseum, Amsterdam) als opvolger gevonden. Voor de invulling van de plaats van de vorig jaar vertrokken Noor van Putte werd Jildou van der Bijl (nieuwe branding HEMA en voorheen hoofdredactrice van de Linda) geworven. Per 12 maart 2025 worden ze benoemd als lid van de raad van toezicht. Vanaf december 2024 loopt Birgitte Hendrickx (werkzaam als Deputy Director Student Services bij Maastricht University), als stagiaire mee bij de raad van toezicht. Er is bij de leden van de raad van toezicht geen sprake van belangenverstrengeling of financieel belang.

De raad van toezicht bestond in 2024 uit:

Roberto Lanckohr, voorzitter	(Datum van aantreden: 01-06-2016) (Datum van aftreden: 01-06-2024)
Maruca Overdijk, voorzitter	(Datum van aantreden: 30-11-2023)
Laurie Cluitmans	(Datum van aantreden: 01-01-2017) (Datum van aftreden: 31-12-2024)
Hans Bongartz	(Datum van aantreden: 01-10-2017)
Arsine Nazarian	(Datum van aantreden: 13-03-2019)
Margriet Schreuders	(Datum van aantreden: 20-09-2023)

Hoofd- en nevenfuncties leden van de raad van toezicht van Marres in 2024 waren:

Roberto Lanckohr (voorzitter tot 1 juni):

- ING Adviseur Zakelijk Maastricht – Sittard

Nevenfuncties

- Voorzitter RVT Stichting Derma Zuid BV
- Voorzitter Stichting Golf & Humor Foundation
- Bestuurder Stichting Administratiekantoor Nicole Nulens
- Lid bestuur Chasse Patate
- Voorzitter Stichting Zweite veur Leid

Maruca Overdijk (voorzitter vanaf 1 juni):

- Advocaat en Partner bij Boels Zanders NV

Nevenfuncties:

- Secretaris bestuur Stichting Muzieklab ROZ
- Secretaris bestuur Vereniging Finanza Zuid
- Mediator bij Result ADR

Laurie Cluitmans:

- Conservator Hedendaagse Kunst bij het Centraal Museum Utrecht
- Freelance criticus

Nevenfuncties

- Adviseur Reflectiegroep van Middelheimmuseum in Antwerpen
- Lid Adviescommissie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte Gemeente Utrecht
- Mentor voor jonge kunstenaars i.o.v. Mondriaan Fonds en Cultuur+Ondernemen
- Jurylid Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst

Hans Bongartz:

- Partner Boer&Croon

Geen nevenfuncties.

Arsine Nazarian:

- Teamleider Betrokken Samenleving, Oranje Fonds

Nevenfuncties

- Lid Raad van Advies Art Utrecht

Margriet Schreuders:

- Directeur Studenten Service Centrum bij Maastricht University

Nevenfuncties:

- Member bij Postcode Trusts
- Lid van bestuur Fotomuseum aan het Vrijthof
- Voorzitter raad van toezicht What Design Can Do
- Voorzitter Stichting Match

Rooster aan- en aftreden

Naam	M/V/X	Geboorte-jaar	Functie	Datum van aantreden	Datum van aftreden	Einde tweede termijn
Roberto Lanckohr	M	1969	Voorzitter	01-06-2016	01-06-2020	01-06-2024
Laurie Cluitmans	V	1984	Lid	01-01-2017	01-01-2021	01-01-2025
Hans Bongartz	M	1968	Lid	01-10-2017	01-10-2021	01-10-2025
Arsine Nazarian	V	1979	Lid	13-03-2019	13-03-2023	13-03-2027
Margriet Schreuders	V	1978	Lid	20-09-2023	20-09-2027	20-09-2031
Maruca Overdijk	V	1960	Lid	30-11-2023	30-11-2027	30-11-2031

Vrijwilligers

De vrijwilligers van Marres zijn als hosts het eerste aanspreekpunt voor het publiek, waardoor ze onmisbaar zijn voor Marres. Behalve voor de ontvangst van bezoekers, worden vrijwilligers ook ingezet bij openingen en evenementen, educatieve activiteiten en de verzorging van de tuin. De vrijwilligerspool telt zowel studenten (van Maastricht University, de Toneelacademie en Maastricht Institute of Arts), als ouderen. Marres werkte in 2024 ook weer samen met het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers omdat ook dit jaar veel bewoners uit het AZC aangeven bij Marres te willen werken. Marres werkte in 2024 met 29 vrijwilligers in totaal.

Vrienden

De in het najaar van 2014 opgerichte Vriendenkring met mensen uit het maatschappelijke middenveld -universiteit, horeca, professionals- telde aan het einde van dit jaar 101 leden. Het vriendenprogramma levert elke maand een aantal nieuwe leden op die Marres aan zich bindt door middel van een jaarlijkse Vriendenborrel, previews, reisjes naar kunstbeurzen en per kwartaal een digitaal Vriendenjournaal. Er werd in 2024 een netwerk van vriendenverenigingen opgezet om expertise te delen en samen programma's te ontwikkelen. Zo krijgen bijvoorbeeld de vrienden van Z33 in Hasselt korting op een ticket en de boeken van Marres en vice versa.

Code Cultural Governance

Raad van toezicht en directeur

Marres gebruikt de Governance Code Cultuur als leidraad bij haar bestuurlijke organisatie. Het huis heeft een raad van toezicht en een met dagelijks bestuur belaste directeur-bestuurder. De laatste is in 2013 benoemd en heeft een contract voor onbepaalde tijd. De leden van de raad worden benoemd voor een termijn van maximaal vier jaar, die eenmaal kan worden verlengd met nog eens vier jaar. Ze ontvangen elk kwartaal bescheiden vacatiegelden. De leden worden benoemd op grond van specifieke profielen, waardoor zij een algemene kennis van zaken verbinden met professionele expertise en netwerk op het gebied van de hedendaagse beeldende kunst, fondsenwerving, financiën, regelgeving en human resources. Ze geven gevraagd en ongevraagd advies, waken voor belangenverstrengeling en zorgen voor diversiteit in de samenstelling met betrekking tot leeftijd, geslacht, bi-culturele en maatschappelijke achtergrond. Nieuwe leden worden geworven op basis van profielschetsen en via een transparante en openbare procedure. De raad vergadert elk kwartaal en overlegt voorafgaand aan de vergadering zonder de directeur-bestuurder. Op verzoek van de directeur of leden van de raad kunnen extra vergaderingen worden ingelast indien er belangrijke zaken dienen, zoals het nieuwe cultuurplan, een evaluatie of een verbouwingsplan. Door het jaar heen is er regelmatig overleg tussen de directeur en een of meer leden. Een van de leden is door het team van Marres gekozen als intern vertrouwenspersoon. Het rooster van aan- en aftreden is openbaar en te vinden op de website van Marres.

In de vergaderingen legt de directeur-bestuurder verantwoording af aan de raad en gaat in gesprek over de artistieke, organisatorische en financiële stand van zaken aan de hand van onder meer verslaglegging in kwartaalcijfers, de jaarrekening en het jaarplan. Op zijn beurt toetst de raad de wijze waarop Marres een gezonde bedrijfsvoering voert, autonoom en integer handelt ten opzichte van stakeholders en geldschietters (waarmee het haar artistieke reputatie borgt) en belangenverstrengeling vermijdt. Daarnaast voorziet

de raad in haar adviesfunctie. Ook buiten de vergaderingen zijn er korte lijnen en grote transparantie tussen de leden van de raad en de directeur-bestuurder. De raad van toezicht en de directeur-bestuurder houden zich aan een bestuursreglement, opgesteld in 2019, waarin de wederzijdse taken, verantwoordelijkheden en protocollen in het geval van conflicten of (vermeende) belangenverstrengeling zijn vastgelegd. Het reglement vormt de basis voor de jaarlijkse zelfevaluatie van de raad en het jaarlijkse evaluatiegesprek van een vertegenwoordiging daarvan met de directeur-bestuurder. Eens in de drie jaar vindt een zelfevaluatie met een externe deskundige plaats. Leden van de raad spreken periodiek met medewerkers.

Accountant

Marres is in 2021 van accountant gewisseld om de neutraliteit van de controle te waarborgen. De huidige accountant, Berghout+MAS, voert een accountantscontrole uit op het jaarwerk van Marres, ziet toe op de uitvoering van de Code Cultural Governance en rapporteert minstens één keer per jaar aan de directeur-bestuurder en de raad van toezicht.

Code Fair Practice en Fair Pay

Transparant, solidair en informeel

Het team van Marres werkt transparant, solidair en informeel samen. Er is een wekelijks overleg waaraan iedereen deelneemt en waarin tijd wordt vrijgemaakt om alle projecten te evalueren. Om de week houdt het voltallige team een brainstorm gewijd aan het programma, maar ook belangrijke aspecten van sociale veiligheid en een gezonde werkomgeving, zoals publiek en eigenaarschap, diversiteit en inclusie, transparante communicatie en samenwerking. Medewerkers hebben wekelijkse bilaterale feedbacksessies met de directeur. Daarnaast krijgt iedereen een jaargesprek, waarin de persoonlijke ontwikkeling van de medewerker, het functioneren in het team en toekomstplannen worden besproken. De werkdruk is op piekmomenten (in de weken voorafgaand aan de opening van een tentoonstelling) hoog en dat resulteert soms in overwerk, dat in tijd wordt gecompenseerd. De informele sfeer in het team wordt bevorderd door gezellige bijeenkomsten. Na de zomervergadering organiseren we jaarlijks een borrel en een diner van de raad van toezicht met het voltallige team.

Juridisch en ethisch fundament

Medewerkers, zzp'ers, vrijwilligers en stagiairs werken aan de hand van contracten waarin hun rechten en taken staan opgesomd. Alle contracten bevatten als bijlage een gedragscode die door beide partijen is ondertekend. Prioriteiten hierin zijn het met aandacht en respect voor elkaar werken en de bezoekers gastvrij en open tegemoet te treden. Ook dient de gedragscode ertoe om eventuele conflicten openlijk te bespreken en grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Wordt er grensoverschrijdend gedrag gesignaleerd, of zijn er onoplosbare geschillen, dan is er een vertrouwenspersoon in de raad van toezicht en een externe vertrouwenspersoon. Er zijn tot nu toe geen meldingen geweest. Één van de vaste medewerkers heeft een opleiding Fair Care afgerond. De gedragsregels en de vertrouwenspersonen staan op de website vermeld.

Eerlijke beloning

Marres volgt al een aantal jaren de *Richtlijn van het functie- en loongebouw presentatie-instellingen* voor beeldende kunst ten aanzien van medewerkers, zzp'ers en stagiairs. Iedereen werkt aan de hand van contracten waarin hun rechten en taken staan opgesomd. Medewerkers krijgen na maximaal drie jaar, maar vaak al eerder, een vast contract. De directeur wordt op directieniveau beloond, de medewerkers productie en educatie beiden op beleidsniveau en de overige werknemers op uitvoerend niveau. Marres keert 8% vakantietoeslag uit, biedt een vaste maandelijkse telefoonvergoeding en heeft een pensioenregeling waaraan medewerkers niet hoeven mee te betalen. In de afgelopen periode heeft Marres ten aanzien van de indexering meebewogen met het Rijk. In 2024 is Marres overgestapt van een 40-urige naar een 38-urige werkweek zoals de *Richtlijn Functie- en Loongebouw* voorschrijft. Voor stagiairs ondertekent Marres de contracten opgesteld door hun opleidingen. Marres betaalt in de regel een vaste vergoeding voor stagiairs en verplicht zich tot een coachingstraject. Ook is er altijd ruimte voor tijd en ondersteuning als medewerkers de plotselinge zorg voor kinderen of ouderen hebben, tegenslag moeten verwerken of ziek zijn. Uren kunnen vaak flexibel worden ingevuld. Vrijwilligers krijgen bij Marres de maximale toegestane vergoeding.

Zzp'ers

Marres werkt regelmatig met zzp'ers, kunstenaars die exposeren of vormgevers van boeken of cahiers, workshopgevers bij educatie, assistentie bij communicatie en tentoonstellingsbouw. Voor sommigen van hen, zoals steeds wisselende tentoonstellingsbouwers, is een zzp-contract logisch omdat ze eenmalig of incidenteel voor Marres werken. Voor anderen is het een keuze. De medewerkers die structureel voor Marres werken, krijgen een contract aangeboden. Waar voorheen sommige medewerkers nog de voorkeur gaven aan een zzp-werkverband, kiest de meerderheid nu voor een dienstverband. Hierdoor is er eind 2024 nog maar één vaste medewerker als zzp'er werkzaam bij Marres.

Code
Diversiteit &
Inclusie

Personeel (en publiek)

Het team van Marres is in de afgelopen jaren door het aannemen van nieuwe medewerkers meer divers geworden. Een teamlid dat vanuit Mexico naar Maastricht kwam om te studeren, zet zich in voor het binnenhalen van internationale studenten en asielzoekers. Twee queer teamleden nodigen structureel mensen uit die zich tot hun community verhouden. In samenwerking met deze groepen worden speciale middagen en avonden georganiseerd, waarin allereerst geluisterd wordt naar de behoeften van de groepen die het huis binnenkomen.

In de kring rond het kernteam werkt Marres ook met een team van 29 vrijwilligers: actieve ouderen, mensen die voor langere tijd uit het arbeidsproces zijn en internationale studenten en asielzoekers die ervaring willen opdoen in een kunstinstelling. Al deze vrijwilligers brengen een verscheidenheid aan perspectieven en ervaring met zich mee van diverse nationaliteiten, achtergronden en leeftijden.

De raad van toezicht bestaat met ingang van 1 januari 2025 uit vijf leden, waarvan vier vrouwen. Hiervan heeft één een bi-culturele achtergrond. De leden variëren in leeftijd van 37 tot 64 jaar. De voorzitter is een vrouw.

Programma

De selectie kunstenaars voor de integrale installaties wordt op een zorgvuldige manier met het team (en adviseurs) samengesteld en richt zich met name op kunstenaars die hun plek (nog) niet verworven hebben in de westerse kunstwereld of die werken in andere disciplines, zoals film of theater. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze uiteenlopende perspectieven vertegenwoordigen die nog onvoldoende aan bod komen in de westerse kunstwereld. Marres verbindt zich bovendien regelmatig met internationale curatoren die een specifieke expertise en sensitiviteit naar Marres brengen. In het afgelopen jaar waren dat bijvoorbeeld curatoren uit Peru, Libanon, Brazilië, Polen en het Verenigd Koninkrijk. Elk van deze gastcuratoren bracht bezoekers in aanraking met nieuwe kunstenaars, visies en werkmethoden en geven daarmee het huis een open en werkelijk publiek karakter. Ook in de komende periode zal regelmatig met zulke gastcuratoren worden gewerkt. De programma's voor talentontwikkeling en de educatieve en participatieve projecten worden vormgegeven samen met jonge kunstenaars en curatoren met uiteenlopende culturele achtergronden en identiteiten.

Publiek (en programma)

Er wordt regelmatig een beroep gedaan op Marres om te compenseren voor het wegvallen van infrastructuur op het gebied van cultuurvoorziening in de ouderenzorg, evenals amateurkunsten en culturele schoolprogramma's. Met Quiet, COA, de asielzoekerscentra in Maastricht en Heerlen, Serve the City en Stichting Met je hart ontwikkelt Marres speciale rondleidingen, workshops, stamtafels en participatieve activiteiten om de drempel te verlagen voor eenzame ouderen, mensen die in armoede leven en asielzoekers. Met de *Limburg Biënnale* reikt het niet alleen uit naar academies, maar ook zorgateliers, scholen, creatieve therapie-instellingen en schilder- en tekenclubs, om een tentoonstelling te maken waar alle soorten kunstenaars zich in kunnen herkennen. De afgelopen twee edities heeft dit inclusieve beleid een grote groep nieuwe makers naar Marres gebracht. Dit wordt ook weerspiegeld in het diverse publiek dat de tentoonstelling komt bezoeken.

Partners (en programma)

Maatschappelijke samenwerkingen met partners zoals Stichting Met je hart, het COA, het AZC in Heerlen en Maastricht, de Jan van Eyck Academie, De Maastrichtse Queer Art Club, Maastricht University en Quiet resulteren in Marres' structurele verwevenheid met de stad en regio. Marres werkt voor het werven van vrijwilligers samen met het COA. De stichting Cultuurmakers die als doelstelling heeft om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij cultuur, stelt hun netwerk ter beschikking. Ook draagt deze stichting financiële bijdragen aan de organisatie van de stamtafels, events en workshops.

Financiële
paragraaf

Marres financiële huishouding is gezond, maar door de stijging van kosten en afhankelijkheid van overheidssubsidies ook kwetsbaar. De krapte op de arbeidsmarkt, schaarste aan materialen en hyperinflatie hadden invloed op de begroting. De torenhoge stijging van de lasten in 2022 en 2023, werden helaas ook in 2024 nauwelijks gematigd.

Door voorzichtig te begroten, risico's te beperken en extra gelden te werven, heeft Marres in de afgelopen jaren een eigen vermogen van €150.181 opgebouwd. Eind 2023 is in overleg met de raad van toezicht besloten om een deel van dit eigen vermogen te bestemmen om tegenvallers financieel op te kunnen vangen (€25.000). Ook werd een bestemming aangelegd om op termijn bij te dragen aan de noodzakelijke verbouwing van Marres om het monumentale huis beter toegankelijk te maken voor mensen die slecht ter been zijn (€25.000).

De bestemming voor het huis werd in 2024 deels ingezet. Van deze bestemming is €10.000 gebruikt voor o.a. de renovatie van de houten vloeren in de tentoonstellingsruimte.

Verder is ervoor gekozen om €77.064 te investeren vanuit de Algemene Reserve. €30.000 is gebruikt als voorinvestering voor de tentoonstelling van Alejandro Galvan, Vultures & Fireflies die in 2025 officieel opent. De resterende €47.064 is ingezet om de tekorten die ontstaan zijn door algemene prijsstijgingen op te vangen bij verschillende tentoonstellingen en een tekort bij beheerlasten personeel te corrigeren.

Beleid bij
tegenvallende
inkomsten

Marres' praktijk kent een aantal financiële risico's. Tentoonstellingen kunnen minder inkomsten genereren dan begroot, omdat bijvoorbeeld bezoekersaantallen tegenvallen of fondsen minder bijdragen. Ook zijn er soms schadeposten door zieke medewerkers, gebreken aan het huis of andere onverwachte kosten. Door de opgebouwde reserve en verzekeringen voor ziekte kan Marres een aantal risico's opvangen. Toch is Marres prudent in haar uitgavepatroon. Zo plant zij de meest kostbare tentoonstellingen aan het begin van het jaar om zo eventuele tegenvallers later in het jaar te kunnen compenseren. Voorts bevat elke tentoonstellingsbegroting posten die geschrapt of toegevoegd kunnen worden, mocht de jaarbegroting dat verlangen dan wel mogelijk maken.

Besluit

De raad van toezicht is trots op de wijze waarop Marres opnieuw het vertrouwen kreeg van de Raad voor Cultuur. De raad kan zich vinden in de wijze waarop Marres steeds weer nieuwe wegen vindt om zich te afficheren als ontmoetingsplek, waar internationale kunstprofessionals en regionale kunstliefhebbers, maar ook mensen die minder vanzelfsprekend thuis zijn in de wereld van de kunst, elkaar kunnen treffen. De wijze waarop dit tot uitdrukking komt in het programma, de samenstelling van het team, de vrijwilligers en het educatieve programma is lovenswaardig. De raad is ook onder de indruk van de vele partners met wie Marres haar programma realiseert. Ook heeft de raad het volste vertrouwen dat Marres met haar koers als opleidingsinstituut een pad kiest dat het in staat zal stellen om nieuwe wegen te vinden zonder haar oorspronkelijke taken uit het oog te verliezen. Marres' begeleiding van jonge teamleden, kunstenaars en curatoren in hun talentontwikkeling vormt een fris kader voor de overige taken van Marres. Hierbij denkt de raad aan het openen van nieuwe vergezichten voor kunst- en museumprofessionals, het creëren van nieuw discours, het faciliteren van nieuwe richtingen in het werk van kunstenaars en het scheppen van een internationale omgeving en netwerk voor Nederlandse kunstenaars en professionals. Het mogelijk maken van de productie van kunst, misschien wel de allerbelangrijkste taak van Marres ligt hierin verdisconteerd. De ondersteuning door het Ministerie van OCW, de gemeente Maastricht, de provincie Limburg, maar ook de private fondsen en een steeds veranderend publiek is

daarbij essentieel, niet alleen voor Marres' eigen toekomst, maar ook voor het gevarieerde aanbod van de internationale hedendaagse kunst in Nederland.

Dankwoord

Tot slot wil ik hier graag namens het Marres team en de raad van toezicht grote dank uitspreken aan alle kunstenaars, samenwerkende instellingen, zzp'ers, fondsen en overheden die ons hielpen onze plannen in dit jaar te verwezenlijken. Ook dank ik graag het ministerie, Gemeente Maastricht, Provincie Limburg voor hun structurele ondersteuning.

Valentijn Byvanck
Directeur-bestuurder

II. Overzicht tentoonstellingen en activiteiten

Marres 2024

30-09-2023 t/m 07-01-2024	<i>Goodbye to love</i>	
07-01	Vrijwilligersborrel	
10-01	Kick-off <i>Premium</i> programma	Extern
11-01 t/m 09-09	Broeklandcollege	Extern
12-01 t/m 26-01	MIK	Extern
17-01 t/m 02-04	<i>Senses-Based Learning</i> project	
17-01	Bezoek Koning Kevin	Extern
27 & 28 januari 2024	<i>Rooms</i>	
02-02	Werkbezoek cultuur Rotterdam met team	Extern
17-02 t/m 02-11	<i>Extended</i>	In- & extern
19-02 t/m 28-03	De Domijnen	Extern
20-02	Bezoek Circulo Cervantes	
05-03	Bezoek FADE	
05-03 t/m 28-05	<i>Premium</i> project	In- & extern
06-03	Bezoek Rotary	
07-03-2024 t/m 26-05-2024	<i>Opaque Spirits</i>	
07-03 t/m 04-04	Bezoek/workshops Maastricht University	In- & extern
08-03	Sponsordiner <i>Opaque Spirits</i>	
09-03	Opening <i>Opaque Spirits</i>	
09-03	Bezoek Vrienden van MAM Parijs	
12-03 t/m 18-12	Bezoek en workshops Social Hub	
19-03	SO Parkschool	Extern
27-03	Bezoek en workshop Hogeschool UCLL	
28-03 t/m 18-04	BS Sint Aloysius	In- & extern
04-04	<i>Senses-Based Learning Symposium</i>	Extern
10-04	PIT Heerlen training	Extern
10-04	Bezoek curatoren Centraal-Amerika (MF)	
11-04 & 12-04	Juryday <i>Limburg Biënnale 2024</i>	In- & extern
16-04	Bezoek GO Tintelstroom	
18-04 t/m 12 mei	Mini expo BS Sint Aloysius	
19-04	Museumnacht	In- & extern
23-04 t/m 24-04	Rondje Cultuur	
23-04	Bezoek en presentatie Zuyd Hogeschool	
24-04 t/m 24-10	Bezoek UM	
25-04 t/m	Bonnefantien College	Extern
02-05 & 08-08	Stamtafel Stichting Met je hart	
03-05	Bezoek Rijksacademie Amsterdam	
10-05 & 31-05	Vazom	Extern
16-05 & 21-05	Vrijwilligerstraining	
23-05	Bezoek Broekland College met <i>Extended</i>	
23-05 t/m 23-06	<i>ELEMENTS 2024</i>	In- & extern
24-05	Friday Night Opening: talenrondleidingen	
28-05	<i>Rooms: SPRING Professionals Programma</i>	Extern
29-05	Toon je Talent	Extern
04-06 t/m 06-06	<i>Training the Senses Symposium</i>	
07-06 t/m 21-06	BS De Regenboog	Extern
12-06	BS Neel	Extern
21-06	Montessori Roermond	Extern
27-06	Bezoek en workshop AZC	
29-06-2024 t/m 25-08-2024	<i>Limburg Biënnale 2024</i>	

29-06	Opening <i>LB</i> bij Marres en Odapark	In- & extern
07-08	Bezoek COA	
10-08	<i>Rooms Reprise</i>	
16-08 t/m 18-08	Tuin der lusten: tuinprogramma	
20-08 & 21-08	Trainingsdagen <i>Currents #11</i> kunstenaars	In- & extern
25-08	Finissage <i>Limburg Biënnale</i>	
25-08	Kick-off 25-jaar Marres	
27-08	Montessori College	Extern
19-09	Vrijwilligersrondleiding <i>Currents 11</i>	
21-09-2024 t/m 03-11-2024	<i>Currents 11 – The Turn of Many Suns</i>	
20-09	Artist talks <i>Currents 11</i>	Extern
21-09	Opening <i>Currents 11</i>	
25-09	25 jaar Marres: ode aan vrijwilligers	
26-09	Bezoek Gieskes-Strijbis Fonds	
27-09	Bezoek provinciesecretarissen	
01-10	Bezoek Land Art experts (MF)	
07-10	BS Dynamiek	Extern
08-10	Bezoek BS Samen Wyck	
15-10 t/m 05-11	BS Samen Wyck	Extern
05-10-2024 t/m 10-10-2024	Katja Heitmann – <i>Motus Mori RELIQUIEM</i>	
16-10	Bezoek Porta Mosana	
17-10	Bezoek Maastricht Institute of Arts	
25-10	25 jaar Marres: avondopening met bierproeverij	
28-11 t/m 22-11	FaSoS studenten onderzoek	
15-11 & 16-11	<i>SenseSquared</i> Manifesto Brussel	Extern
15-11 t/m 17-11	FASHIONCLASH festival	
25-11	25 jaar Marres: tuinprogramma	
29-11	<i>Training the Senses: Alter Ego</i>	
13-12	Kerstborrel vrijwilligers	
13-12	Artist talk Alejandro Galván	

III.

Tentoonstellingen en activiteiten

1. *Goodbye to Love*
30/09/2023 –
7/01/2024

Tentoonstelling

De tentoonstelling *Goodbye to Love* was gewijd aan de wijze waarop mensen verdwalen in onze wereld, op drift raken met hun herinneringen, zoeken naar ankers, omgaan met eenzaamheid en verlangen naar troost. Drie kunstenaars toonden hun werk. De Koreaanse kunstenaar Hyesoo Park (Seoul, KR, 1974) toonde haar werk *Our Joyful Young Days* (2022) waarin de kunstenaar gepensioneerde fabrieksarbeiders interviewt over hun eerste liefdes. Voor Marres vervaardigde Hyesoo Park bovendien een nieuwe film en installatie, waarin met interviews, brieven en memorabilia een beeld werd geschetst van de liefde in Limburg. Onderdeel van het werk was een grote kast waar bezoekers liefdesmemorabilia achterlieten. Ook maakten bezoekers gretig gebruik van de mogelijkheid om brieven achter te laten aan oude liefdes.

Het rijke detail en de zware atmosfeer van de schilderijen van Jinju Lee (Busan, KR, 1980) richtten zich op het residu van negatieve emoties die in het dagelijks leven steeds weer opduiken. Ze riepen een gevoel van stil alarm op: wat moeten we doen als de dingen waarvan dromen zijn gemaakt onze dagelijkse realiteit worden? James Webb (Kimberly, SA, 1975) installeerde een reeks kunstwerken die dienden als overpeinzingen over onze uiterlijke en innerlijke omgeving. Een vreemde vogel in de tuin, liefdesteksten opgelost in glazen flessen, een stem die vragen stelt aan een spiegel zetten de bezoekers ertoe aan om alles wat ze zagen en voelden in de tentoonstelling te heroverwegen.

Goodbye to Love maakte deel uit van een reeks projecten waarin de plaats van emoties, fysieke interactie en intimiteit in onze huidige samenleving wordt onderzocht. Eerdere tentoonstellingen in deze serie waren *Intimacy* (2015) en *Museum Motus Mori* (2019).

Media

De tentoonstelling kreeg grote aandacht in de media waarbij De Limburger schreef over een fragment in de film waarin een Maastrichtse vertelde over haar geliefde die ‘opeens zo maar de deur achter zich dichtgooide en vertrok, waarna op de bank voor het tv-scherm worden zakdoekjes tevoorschijn gehaald en beginnen kijkers te snotteren.’ Een journalist van het NRC schreef dat ze ‘werd opgeslokt’ door de video-installatie over Koreaanse gepensioneerde fabrieksarbeiders uit Seoul terwijl ze haar vertellen over hun eerste liefde.

Kasteel Wijlre

Tijdens de tentoonstelling vond er een uitwisseling met kunstwerken plaats met buitenplaats Kasteel Wijlre. Bij Marres in de tuin stonden gedurende *Goodbye to Love* de ‘I’ Stok-sculpturen van Martin Brandsma geëxposeerd. *There’s No Place Called Home* van James Webb fungeerde als insert in de tentoonstelling *Spark Birds & the Loneliness of Species* van Kasteel Wijlre.

Gegevens:

Curator: Valentijn Byvanck

Kunstenaars: Hyesoo Park, Jinju Lee en James Webb

Geïnterviewden film *Flower in Love*: Dyana van Breemen, Leny Herben, Joseph Humblet, Jan Koster, Aline Ploeg, Erna Verdurmen

Publicatie: Cahier, podcast met James Webb

Grafische vormgeving cahier en uitingen: Ayumi Higuchi

Fotografie: Gert Jan van Rooij & Rob van Hoorn

Partners: blank projects, Galerie Imane Farès, Kasteel Wijlre en Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Seoul

Extra inkomsten: Buitenlandse Zaken (Nederlandse Ambassade in Seoul)

Bezoekersaantal vanaf 1 januari 2024: 292

2. *Rooms*
Performance
Festival
27 & 28
januari

Festival

In het weekend van 27 en 28 januari vond de derde editie van het performance festival *Rooms* plaats. Het was het eerste festival nieuwe stijl, ondersteund door het Gieskes-Strijbis Fonds en georganiseerd met een consortium van partners; Dansateliers, De Brakke Grond, FASHIONCLASH en Via Zuid. Het festival omvatte twee dagen en bezoekers kregen met een dagpas zes performances te zien. Een zeer gevarieerde groep makers uit Nederland, België, Groot-Brittannië en Mexico, brachten in de kamers van het huis maar ook het ijshuis achter in de tuin, prikkelende voorstellingen, fris theater en originele performances waarin fragiele jurken kleurrijk glas in lood tot leven brachten, waar de lichamen van dirigenten in levende partituren veranderden, manuscripten werden gedictieerd en een boer en een schoenmaker een bizarre absurdistische ruimte deelden. Het festival raakte uitverkocht en het publiek was zeer enthousiast over de acts. Ook waren er veel programmeurs en scouts van Nederlandse en Vlaamse theaterhuizen en festivals van de partij. De voorstelling *PAL* van Pleuni Veen en Merette van Hijfte ging in de zomer in reprise en werd toen ook uitverkocht. Tijdens het SPRING Festival in Utrecht organiseerde Marres samen met SPRING en Via Zuid een drukbezochte expertmeeting over manieren waarop performances meer in musea konden worden geprogrammeerd.

Gegevens

Curator: Valentijn Byvanck

Programma: burens, Merette van Hijfte & Pleuni Veen, Kinga Jeczewska, Agnese Forlani, Raphael Malfliet, Mauricio Limon, Mahoalli Nassourou, Justine Olguín, Laia Vancells Pi, Manu Sol Mateo, David Maroto, Genevieve Murphy, Ed Liebrecht, Ezequiel Menalled, Libia Hernandez, Mirari Etxeberria Guerrero, Ika Schwander & Fran Hayes.

Publicatie: Handout

Grafische vormgeving uitingen: Loes Claessens

Fotografie: Sanne Peper

Aftermovie: Richi Productions

Partners: Dansateliers, De Brakke Grond, FASHIONCLASH en Via Zuid

Extra inkomsten: Gieskes-Strijbis Fonds

Bezoekersaantal: 96

3. *Opaque*
Spirits
07/03 – 26/05

Tentoonstelling

De Peruaanse kunstenaar Arturo Kameya bouwde het huis van Marres om tot een hotel waar de geesten van de mislukte staat Peru hun intrek hadden genomen. De gevel toonde enorme schilderijen met moderne messianistische beelden. Binnen vonden bezoekers allerlei scènes, waaronder een betegeld badhuis dat zich voordeed als restaurant, een meerarmige bierfontein en een grote bovenkamer met mechanische vissen. Het interieur was een allegorie van de Peruaanse staat. Het weerspiegelde een schijnwereld waarin de waarheid minder belangrijk is dan wat uit pure noodzaak wordt opgeroepen.

Media

De tentoonstelling kreeg geweldige recensies waarbij vooral de enorme transformatie van het gebouw in het oog sprong. Het NRC schreef: *‘Wie het statige 17de-eeuwse voormalige burgemeestershuis binnenstapt, waant zich in een soort kijkdoos. Een groezelige kijkdoos wel te verstaan: de ruimtes ademen een spookachtigheid door de afgebladderde verf, tl-buizen en sepiakleurige tinten die Kameya heeft aangebracht.’* De Limburger, die het project een extreme makeover van het huis van Marres noemde, schreef: *‘Op de eerste verdieping beginnen opeens grote ijzeren vissen te bewegen als je binnenloopt. Gemaakt van afval. Ze brengen een eng, mechanisch geluid ten gehore. In een andere kamer kijken kakkerlakken naar een voetbalwedstrijd op een minuscule televisie. Achter een gordijn danst een metalen, lelijke kast met nep goud op muziek van de Cubaanse mannen van The Buena Vista Social Club en de wereldberoemde Panamese zanger Ruben Bladès. De afbeelding van Jezus die in het rek staat, beweegt ritmisch mee op de vrolijke deuntjes.’*

De kunstenaar maakte de tentoonstelling in samenwerking met Claudia Martínez Garay.

Gegevens

Curator: Arturo Kameya, Claudia Martínez Garay, Valentijn Byvanck

Kunstenaars: Arturo Kameya en Claudia Martínez Garay

Publicatie: Cahier, podcast met Arturo Kameya en Claudia Martinez Garay
Grafische vormgeving cahier en uitingen: Loes Claessens
Fotografie: Gert Jan van Rooij & Rob van Hoorn
Partner: GRIMM Gallery
Extra inkomsten: /
Bezoekersaantal: 4.260

4. *Limburg
Biënnale*
29/06 – 25/08

Volgend op het enorme succes van de vorige twee edities, bundelden Marres en Odapark hun krachten en plaatsten ze in februari van dit jaar een open call voor de derde *Limburg Biënnale*. 1.400 makers reageerden; samen stuurden zij meer dan 3.000 werken in. Van 19 februari t/m 10 maart 2024 konden geïnteresseerden, jong en oud, gevestigd en onbekend, van individu tot collectief, zich met een maximum van drie bestaande kunstwerken inschrijven. Dit mocht elk type kunstwerk zijn: schilderij, video, sculptuur, audio, performance etc.

Jury

Het jury- en curatorenteam van 18 professionele kunstenaars beoordeelde de inzendingen, zonder te weten wie de ingezonden kunstwerken maakten. Vervolgens richtten zij met hun selectie een ruimte in bij Marres of Odapark, waar ze ook eigen werk toonden. Er werden zo'n 500 werken van 350 kunstenaars uitgekozen. De jury telde kunstenaars uit Limburg en daarbuiten.

De juryleden van de *Limburg Biënnale* waren: Karina Beumer, Eugenie Boon, Katrein Breukers, Anne Büscher, Bonno van Doorn, Pablo Hannon, Jan Hoek, Birthe Leemeijer, Paul Kooiker, Maartje Korstanje, Marijn van Kreij, Anouk Kruithof, Fleur Pierets, Jan Rothuizen, Sanne Vaassen, Wessel Verrijt, Marenne Welten en Han van Wetering.

Media

De tentoonstelling veroorzaakte een storm aan positieve berichten op social media. Daarnaast kreeg het zeer lovende recensies, met veel aandacht voor de deelnemers, maar ook de curatoren. Een recensent van Metropolis M schreef: *'Bij mijn bezoek aan Marres valt me op hoezeer de juryleden er eer in hebben gelegd iets van hun ruimtes te maken, ze een eigen sfeer en identiteit te geven die, niet onverwacht, dicht op hun eigen praktijk staat. Elke ruimte heeft een eigen sfeer, een eigen kleur, met kunst die zich vaak op een mooie manier tot die van de curator zelf verhoudt. De meest opvallende ruimtes zijn boven, op de eerste verdieping, waar Anne Büscher en Sanne Vaassen in een compleet zachtblauwe kamer een 'landschappelijke' presentatie verzorgen die zich vooral op de grond voltrekt, op een speciaal bedrukt tapijt. Even verderop bedacht Bonno van Doorn een reflecterende nachtpresentatie die oogt als een installatie van eigen werk.'*

Finissage

Op zondag 25 augustus, tijdens de finissage van de *Limburg Biënnale*, werd de laatste dag van deze drukbezochte groepstentoonstelling gevierd, maar ook de kick-off gegeven van een reeks festiviteiten rondom het 25-jarig bestaan van Marres. Een aantal kunstenaars en juryleden van de *Limburg Biënnale* vertelden over hun werk.

Gegevens

Juryleden/ curators: Karina Beumer, Eugenie Boon, Katrein Breukers, Anne Büscher, Bonno van Doorn, Pablo Hannon, Jan Hoek, Birthe Leemeijer, Paul Kooiker, Maartje Korstanje, Marijn van Kreij, Anouk Kruithof, Fleur Pierets, Jan Rothuizen, Sanne Vaassen, Wessel Verrijt, Marenne Welten en Han van Wetering

Kunstenaars: Zie <https://marres.org/program/limburg-biennale-2024/>

Publicatie: Cahier

Grafische vormgeving cahier en uitingen: Loes Claessens

Fotografie: Gert Jan van Rooij & Rob van Hoorn

Partner: Odapark

Extra inkomsten: Gemeente Venray, Elisabeth Strouven Fonds, Mondriaan Fonds

Bezoekersaantal: 6.567 bezoekers. 4.067 hiervan zijn bezoekers bij Marres, ca. 2.500 hiervan zijn bezoekers bij Odapark.

5. *Currents:*
The Turn of
Many Suns
21/09 – 3/11

Tentoonstelling

Currents 11: The Turn of Many Suns presenteerde het werk van dertien jonge kunstenaars die de afgelopen jaren in zuidelijk Nederland, België en Noordrijn-Westfalen hebben gewoond en gestudeerd. Het was de elfde editie van deze groepstentoonstelling en de eerste die Jester en Marres samen organiseerden. De tentoonstelling werd eerder in het jaar georganiseerd dan gebruikelijk vanwege een kleine verschuiving nodig om aan het einde van het jaar zowel de renovatie van de vloeren als het begin van het werk van Alejandro Galván mogelijk te maken.

Een commissie met vertegenwoordigers van Marres en Jester en de onafhankelijke curator Caroline Dumalin, nodigde op basis van een open call een team van vier curatoren uit voor deze editie van *Currents*: H M Baker, Nadim Choufi, Michał Grzegorzek en Lucas Odahara. Drie van hen zijn kunstenaar en allen waren zij studenten aan de Jan van Eyck Academie. De curatoren kozen kunstenaars wier werk in hun perspectief 'een verschuiving voorbij de schoolmuren, naar een collectieve, zij het onbekende, toekomst' markeerden. De tentoonstelling toonde het moment waarin kunstenaars de academie ontstegen en de wereld gingen vormgeven. Het beeld van de vele zonnen uit de titel verwezen naar de staalkaart van nieuwe artistieke technieken en verhalen die in de tentoonstelling tot uiting kwamen.

Media

In de jaarlijkse eindexamen bijlage van Metropolis M werd aandacht besteed aan twee deelnemers van *Currents*, Dorothy in Hell en Dakota Magdalena Mokhammed. Later werd de tentoonstelling ook nog belicht in een interview met Lucas Odahara, een van de vier curatoren in hetzelfde tijdschrift.

Residenties

Vier van de geselecteerde kunstenaars werden uitgenodigd om hun werk verder te ontwikkelen tijdens een residentie bij Jester in Genk.

Gegevens

Curatoren: H M Baker, Nadim Choufi, Michał Grzegorzek en Lucas Odahara.

Kunstenaars: Nura Afnan-Samandari, Awa Gaye, Cynthia Carballo, Jiyoung Chung, Stefan Kruse, Dorothy In Hell, Kadia Doumbouya, Newt Contrino, Lize Crauwels, Dakota Magdalena Mohammad, Kiko Reitsma, Javkhlan Ariunbold en Shoaib Zaheer.

Publicatie: Cahier

Grafische vormgeving cahier en uitingen: Liv Lismonde

Fotografie: Gert Jan van Rooij & Rob van Hoorn

Partner: Jester

Extra inkomsten: Vlaamse Overheid, Stad Genk

Bezoekersaantal: 1.211

6. *Motus Mori*
RELIQUIEM
05/10 – 10/10

Van 5 tot en met 10 oktober presenteerden Marres, Bureau Europa en de Nederlandse Dansdagen de voorstelling *Motus Mori RELIQUIEM* van de Duitse choreografe Katja Heitmann. *Motus Mori RELIQUIEM* was gewijd aan de menselijke beweging en vond plaats in de grote zaal van Bureau Europa in Maastricht.

Wat beweegt de mens? In *Motus Mori RELIQUIEM* ervaarde je andermans beweegredenen op de meest directe en indringende manier mogelijk: via jouw lichaam. Je verplaatst jezelf in de vele donateurs van het archief en voel je je persoonlijke bewegings-vocabulaire. Heitmann noemt dit 'kinetische empathie'.

In het meerjarige kunstproject *Motus Mori* verzamelt en bewaart Katja Heitmann de menselijke beweging. Inmiddels hebben bijna 2000 mensen hun persoonlijke beweging gedoneerd aan dit belichaamde archief, op basis waarvan de choreografe telkens nieuwe kunstwerken maakt. In 2019 doneerden Maastrichtenaren hun beweging aan het project tijdens de tentoonstelling *Museum Motus Mori* in Marres. In het najaar van 2024 keerde de choreografe terug met *RELIQUIEM* waarvan een aantal van deze verhalen waren opgenomen.

Media

Over Katja Heitmann schreef de pers onder meer: 'Museum Motus Mori is een kinetisch portret van ons allemaal. En de manier waarop dat gestalte krijgt, via het lichaam in plaats van de geest, is directer, effectiever en aangrijpender dan welke video, foto of tekst ooit kan zijn.' (Edo Dijksterhuis, Museumtijdschrift). De Theaterkrant schreef: 'Heitmann heeft een missie! Ontegenzeggelijk. In Motus Mori geeft ze het lichaam terug aan een maatschappij, die de waarde ervan uit het oog dreigt te verliezen. Urgenter kan kunst niet zijn.' In tijdschrift ZOUT verscheen een speciaal stuk over het *RELIQUIEM*.

Gegevens

Concept: Katja Heitmann

Publicatie: Cahier

Grafische vormgeving uitingen: Loes Claessens

Fotografie: Hanneke Wetzter, Sjoerd Derine

Partner: Bureau Europa, Nederlandse Dansdagen

Extra inkomsten: Gemeente Maastricht, Fonds Podiumkunsten, Gemeente Tilburg, Provincie Noord-Brabant

Bezoekersaantal: 266

7. De
Onzichtbare
Collectie
01/01 – 31/12

De Onzichtbare Collectie is een online kunstcollectie die je niet kan zien, maar wel kunt horen. Het project werd in 2018 door Mediamatic Amsterdam ontwikkeld voor slechtzienden die zich met de beschrijvingen van kunstkeners een beeld kunnen vormen van kunstwerken. In 2019 nam Marres het stokje over en voegde een nieuwe laag toe door kunst in een brede context op te vatten. Sindsdien oogst Marres verhalen waarin mensen van alle leeftijden en achtergronden over hun favoriete kunstwerk praten.

Marres breidde dit jaar *De Onzichtbare Collectie* uit met ondersteuning van de Gemeente Maastricht (Cultuurmakers) en Fonds Cultuurparticipatie. Er werden vier podcastafleveringen gemaakt van de al reeds ingesproken verhalen over kunstbelevingen. In samenwerking met Stichting Met je hart, zorgcentrum De Beyart en basisschool Montessori werden ouderen, mensen met een bi-culturele achtergrond en leerlingen van het PO en VO met elkaar in contact gebracht voor *De Onzichtbare Collectie*. Ook de Bernard Lievegoed School, zorgcentrum Sevagram en Zorgatelier Maastricht sloten aan. In het verlengde van verschillende tentoonstellingen en activiteiten worden audiofragmenten opgenomen over getoonde werken in de tentoonstelling. In samenwerking met Odapark is er een lesbrieff ontwikkeld in opdracht van cultuurbemiddelaar LokaalC te Venlo.

Dit jaar zijn er dertien verhalen van mensen in alle leeftijden en achtergronden die vertelden over hun favoriete kunstwerk, werden afgelopen jaar toegevoegd aan het podcastkanaal *De Onzichtbare Collectie*. Zoals een verzameling verhalen van leerlingen van de basisscholen Sint Jozef in Merkelbeek en De Regenboog in Hoensbroek, die deelnamen aan een driedaagse workshop van *De Onzichtbare Collectie* rond het thema van de *Limburg Biënnale*. Maar er werden ook verhalen gedeeld door de enthousiaste hobbykunstenaar Tonnie Imfeld, de brocantieliefhebber Simone Prick, de studentes Annemarie van Drent en Jada Posthuma, en beeldend kunstenaar en dichter Elisa Verkoelen. Het totaal van het aantal verhalen gepubliceerd in deze podcast staat daarmee op 73.

Partners: Cultuurmakers Maastricht, Odapark. Lokaal C.

Gegevens

Publicatie: Geluidsfragmenten/podcast via o.a. Apple Podcasts en Spotify

Partners: Cultuurmakers Maastricht – Stichting Met je hart – Zorgcentrum De Beyart – Zorgcentrum Sevagram Licht en Liefde, Zorgatelier Maastricht, Montessori Basisschool, Bernard Lievegoed College

Luisteraars 2024: 790

IV. Events en activiteiten

Museumnacht 19/04	Marres was een van de 14 deelnemers van Museumnacht. Tijdens de zeer drukbezochte avond konden bezoekers zich laten verrassen door de intrigerende tentoonstelling <i>Opaque Spirits</i> . Tijdens Museumnacht konden bezoekers ook de performance <i>PACHAMANA (or: how some of you unexpectedly became a potato...)</i> zien van de Uruguayaanse kunstenaar, danser en performer Amalia Herrera en de Nederlandse kunstenaar, performer en regisseur Woody Richardson Laurens. De leden van Extended gaven hun eindpresentatie <i>The Scent of Heritage</i> bij de Jan van Eyck Academie.
<i>ELEMENTS</i> 23/05 – 23/06	Na de succesvolle eerste editie van <i>ELEMENTS</i> in 2021 hebben 11 Euregiole kunst- en cultuurinstellingen weer de handen ineengeslagen. Dit netwerk van kunstinstellingen viert, samen met publiek, de diversiteit en kwaliteit van de hedendaagse kunst en zet de Euregio Maas-Rijn in de (culturele) schijnwerpers. Tussen Sittard en Luik en van Hasselt tot aan Aken presenteerde <i>ELEMENTS</i> 2024 een maand lang een actueel, divers en grensverleggend aanbod aan tentoonstellingen en speciale activiteiten. <i>Deelnemende kunstinstellingen:</i> Bonnefanten, Bureau Europa, Het Nieuwe Domein, Jan van Eyck Academie, Jester, Buitenplaats Kasteel Wijlre Ludwig Forum für Internationale Kunst, Marres, SCHUNCK, Z33 Huis voor Actuele Kunst, Design & Architectuur, Espace 251 Nord.
Avondopening met talen- rondleidingen 24 mei	Marres deed een aantal pilots voor de gratis vrijdagavond die vanaf februari 2025 ingaat. Reden voor het initiatief is dat de openingstijden beter aansluiten op de drukke agenda's van het publiek. De vrijdagavond maakt mogelijk dat mensen na het werk, of voordat ze uitgaan, het museum kunnen bezoeken. Ook zorgt het ervoor dat bezoekers met een kleine beurs gratis naar Marres kunnen gaan. Op vrijdag 24 mei opende Marres de deuren, tijdens de tentoonstelling <i>Opaque Spirits</i> van Arturo Kameya, met drie talenrondleidingen. Bezoekers konden zich inschrijven voor een gratis rondleiding in het Engels, Spaans of Maastrichts dialect.
<i>Training the Senses Symposium</i> 4 – 6 juni	Op 4, 5 en 6 juni organiseerde Marres in samenwerking met zes Europese partners van het Erasmus+ <i>SensesSquared</i> project het <i>Training the Senses Symposium</i>, een driedaags programma vol workshops en trainingen. Het symposium vond plaats in Marres en had als doel om leraren in het primair- en voortgezet onderwijs, studenten pedagogiek, en educatieve werknemers uit de kunst- en cultuursector met behulp van allerlei zintuiglijke trainingen creatief te laten nadenken over manieren van lesgeven. Elke dag werden er twee workshops gegeven die verschillende aspecten van zintuiglijk onderwijs belichten. Bij het event verscheen de speciaal hiervoor door Marres uitgegeven <i>A Small World or A Place in Between Us</i> van de Colombiaanse kunstenaar Nicolás Paris.
<i>Rooms Reprise</i> 10 augustus	Afgelopen januari presenteerden Marres, Via Zuid, de Brakke Grond, Dansateliers en FASHIONCLASH het performance festival <i>Rooms</i> . In de zomer gaven Merette van Hijfte & Pleuni Veen in het ijshuis van Marres een reprise van hun performance <i>PAL</i> .
<i>Tuin der Lusten</i> (tuin- programma) 16 – 18 augustus	In de maand augustus gaf Marres het startschot voor een reeks activiteiten in en over de tuin. Zo gaven hovenier Hans Engelbrecht en ecooloog Mark Franck een aantal workshops, over de eetbare tuin, over het openen van de Teunisbloem en het aanleggen van een zaadarchief. De geluidskunstenaar Matteo Marangoni ontwikkelde en gaf de workshop <i>Geluidsbeestjes in de Tuin</i> . Marres maakte ook een podcast met een gesprek tussen de journaliste Petra Quaedvlieg en de ontwerper van de Marres tuin Hans Engelbrecht. Op 25 november vond een tweede editie van het tuinprogramma plaats, waarbij de ommuurde tuin centraal stond.
25 jaar Marres 25 augustus – 25 december	Ter ere van haar 25-jarig bestaan en beginnend op 25 augustus 2024, organiseert Marres een jaar lang een reeks festiviteiten, telkens op de 25e van de maand, waar elke maand een bepaalde groep centraal staat die belangrijk is voor Marres. De aftrap vond plaats op 25 augustus, met de finissage van de drukbezochte groepstentoonstelling de <i>Limburg Biënnale</i> . Op 25 september eerde Marres haar onmisbare vrijwilligers met een vrijwilligersborrel in de tuin en de onthulling van een walnotenboom. Op 25 oktober vond er een bierproeverij

plaats op een vrijdagavondopening met Brouwerij de Fontein, waar Marres een nieuw bier gaat brouwen ter ere van het 25-jarig bestaan. Bezoekers konden zo meebeslissen over de smaak van het bier. Op 25 november konden bezoekers weer een workshop volgen in de tuin, ditmaal over de historische muren die de tuin van Marres omsluiten. De laatste festiviteit van het jaar was een online filmverhaal over de geschiedenis van Marres en een podcast interview met Tineke Kambier, medewerker van het eerste uur.

*FASHION-
CLASH*
Festival
17 –19
november

De 16e editie van het internationale en interdisciplinaire *FASHIONCLASH* Festival vond plaats van 15 tot en met 17 november 2024 in Maastricht. Marres was één van de deelnemende locaties. Het driedaagse programma met tentoonstellingen, performances, talks, workshops en fashion-filmvertoningen, toonde projecten die de hedendaagse modecultuur onderzoeken, contextualiseren en vieren. Kunstenaars en designers in Marres waren: Jose Marie Sta. Iglesia, Esra Westerborgen, Valentijn Schmitz, buccia, Arva Bustin, Iza van den Baar, UNCOMMON RAGE, Boris Kollar, laila claessen, X Amarte: WEEF.collective X Roumans, Manka Menga x Katharina Spitz, Naza Løtus x The Nightmare Disorder.

Podcasts

In februari 2023 lanceerde Marres voor het eerst twee podcastseries: *De Onzichtbare Collectie*, waarin mensen van alle leeftijden en achtergronden vertellen over hun favoriete kunstwerk, en *Sensing Art, Training the Body*, waarin gesprekken worden gevoerd met mensen die een uniek inzicht geven in de workshops, evenementen en tentoonstellingen. De podcasts worden afwisselend aangeboden in het Nederlands en Engels. Voor de podcasts over *De Onzichtbare Collectie* zie de projectbeschrijving op p. 19

Sensing Art, Training the Body

In 2024 werden verschillende afleveringen gepubliceerd. Valentijn Byvanck interviewde de Peruaanse kunstenaars Arturo Kameya en Claudia Martinez Garay in de aanloop naar de tentoonstelling *Opaque Spirits*. Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Marres, deelde floormanager Tineke Kambier, sinds het begin betrokken bij Marres, haar verhalen. Journalist Petra Quaadvlieg ging in gesprek met ecologisch hovenier Hans Engelbrecht die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van de tuin van Marres. Ook werden er drie afleveringen toegevoegd aan de podcastreeks, waarin verschillende gastcuratoren hun favoriete verhalen uit *De Onzichtbare Collectie* delen.

Caspar Stalenhoef en Fran Hoebergen waren verantwoordelijk voor sound-edit en redactie van de podcasts.

V. Educatie

De afdeling educatie kreeg dit jaar een nieuw gezicht. Zowel het hoofd van de afdeling als twee medewerkers vertrokken in de zomer naar andere posities. Aan het einde van de zomer werd er een nieuw team samengesteld onder leiding van Farah Wilbers. Marres verzorgde dit jaar een grote hoeveelheid activiteiten voor scholen, maar ook voor overige groepen. In dit stuk wordt vooral ingegaan op een aantal bijzondere projecten en samenwerkingen.

Primair onderwijs

De projecten *SenseSquared* en *De Onzichtbare Collectie* vormden de basis voor lesprogramma's in het primair onderwijs. Hierin werd getracht de werkwijze en onderzoek van hedendaagse kunstenaars om te zetten naar praktische onderwijsactiviteiten die creativiteit en een artistieke houding stimuleren. Marres werkte hiervoor het project verbeeldkracht uit samen met Hoge Fronten in opdracht van de cultuurbemiddelaar de Domijnen uit Sittard. In dit project wilde Marres leerkrachten laten zien, hoe je met eenvoudige middelen en interventies, creativiteit kunt stimuleren. Marres heeft dit project in verschillende basisscholen in Sittard en Geleen uitgezet.

Met basisschool Dynamiek is een jaarlang traject gestart voor het seizoen 2024/25. Marres implementeert hierbij programma's vanuit *SenseSquared* in het basisonderwijs met het doel om leerkrachten te stimuleren een artistieke houding in het onderwijs te ontwikkelen bij zichzelf en hun leerlingen. Het traject is mogelijk gemaakt door cultuurbemiddelaar Kaleidoscoop, Maastricht.

Scholen: BS De Regenboog Hoensbroek, BS Neel Roermond, BS Mozaïek, SO Xaverius, SBO Parkschool, SO Parkschool, KC Aloysius, BS St Jozef Merelbeek (VAZOM), Montessoribasissschool Roermond, BS Dynamiek en KC Samen Wyck.

Voortgezet onderwijs

Speciale projecten werden georganiseerd voor eerste- en derdejaarsleerlingen van het Broeklandcollege met de tentoonstelling *Opaque Spirits* als uitgangspunt. Met het landelijke project ChangeMakers is de samenwerking voortgezet om jongeren van het vo te helpen eigen vrijwilligersacties te ontwikkelen. Marres wordt daarin niet alleen een 'doe plek', maar ook juist een inspiratie plek voor cultuur bij docenten en leerlingen. Hiervoor ontwikkelde Marres samen met de jongerengroep *Extended* een digitale les die docenten in vo kunnen uitvoeren. Een reeks scholen bezochten Marres naar aanleiding van *Rondje Cultuur* in samenwerking met Kaleidoscoop.

Deelnemende scholen: Broeklandcollege, GO Tintelstroom, Bernard Lievegoed College, Bonnefanten College, Sint-Maartenscollege, Porta Mosana College, Terra Nigra, Het Martin Buber en Sophianum.

Jongerenproject *Extended*

Het educatieprogramma *Extended* is een gemeenschappelijk project van Marres en de Jan van Eyck Academie, waar jongeren vier maanden lang in teamverband werken aan een maatschappelijk kunstproject. Projecten in 2024 waren onder andere met de kunstenaars Cemre Kara (over erfgoed en geur) en Céline Mathieu (over curating). In 2024 werd een hand-out voor docenten gemaakt met opdrachten die *Extended* in de afgelopen twee jaar heeft ontwikkeld. De najaarseditie van *Extended* werd financieel ondersteund door Cultuurmakers Maastricht. Naast *Extended* op zaterdag werd dit jaar ook *Extended_vmbo* op school gecontinueerd. *Extended_vmbo* wil jongeren van het vmbo stimuleren om deel te nemen aan cultuur door hun eigenaarschap te geven in het maken van cultuurprojecten. Bij het Broeklandcollege zijn opnieuw drie lessenreeksen van vijf lessen gegeven om jongeren meer bewust te maken van duurzame en ecologische materialen.

De *Extended* coaches van 2024 waren Anneke Haane, Farah Wilbers en Bibice Piets. *Extended* leden: Luce, Sofia, Floor, Jada, Sam, Ehecatl, Martina, Anna, Lien, Lisa, Joya, Jo, Victor, Tsveta, Angel, Denys, Jasmin Ariana, Paulo, Henry, Moira, Pierina en Polly. Een deel van de jongeren liepen via *Extended* stage bij Marres. *Extended* werd ondersteund door bijdragen van Fonds 21, VSBfonds en Cultuurmakers Maastricht.

Universiteit, hogeschool en mbo

Veel hogescholen brachten dit jaar een bezoek aan Marres. Zo kwamen studenten van Hogeschool UCLL (University Colleges Leuven-Limburg) de tentoonstelling *Opaque Spirits* bezoeken en lieten zich op educatiegebied inspireren tijdens een kunst educatieve workshop en rondleiding. Studenten fotografie van Zuyd Hogeschool kwamen op bezoek bij en kregen een toegepaste opdracht die ze vijf weken later kwamen pitchen. Bachelorstudenten autonoom en masterstudenten interieurarchitectuur van de Academie Beeldende Kunsten Maastricht bezochten *Currents 11* en leerden over presentatie en ontwerpaspecten. Studenten van de toneelacademie schreven brieven aan kunstwerken voor dezelfde tentoonstelling. Marres vervolgde ook haar deelname aan het academische onderzoek *Senses-Based Learning* waarvoor een reeks oefeningen bij Marres werd ontwikkeld. Ook nam Marres dit jaar opnieuw deel aan het *Premium* programma van Honours studenten van Maastricht University. De *Premium* studenten maakten de publicatie *The Senses At Work*.

Het Premium team 2024: Angelica D'sa, Devine Lecis, Lia (Kai) Stoyanova, Pei Fang, Saloni Meghnani.

Overige projecten

Samen met zes Europese partners van het Erasmus+ *SensesSquared* project organiseerde Marres het *Training The Senses Symposium* op 4, 5, en 6 juni. Daarnaast organiseerde Marres een inspiratie sessie rondom burgerschap bij PIT-cultuur uit Heerlen tijdens een educatie bijeenkomst. En presenteerde de werkwijze van *Extended* aan scholen via een netwerkbijeenkomst van Kaleidoscoop. Er zijn tevens lessen ontwikkeld voor docenten van de Universiteit. Marres organiseerde samen met Stichting Met je hart vier keer een stamtafel voor kwetsbare ouderen.

Samenwerkingspartijen

IBBO (Ik Ben Bewust Onderwijs), Sint-Maartenscollege, Bernard Lievegoed College, Bonnefanten College, AZC Maastricht, Porta Mosana College, Stella Maris College, Graaf Huyn College, Broeklandcollege, Sophianum, United World College, , Basisschool Dynamiek, Basisschool Montessori Binnenstad, Basisschool De bundeling, Vista MBO dansopleiding, Vista muziekopleiding, Artez Nijmegen, Maastricht Institute of Arts, FADE, MAMDT, Jan van Eyck Academie, Maastricht University, HKU, Kumulus/ Kaleidoscoop, Pit cultuureducatie, De Domijnen, LokaalC, cultuurmakers@maastricht, Bonnefantenmuseum

VI. Publiek, inclusie & diversiteit

Publieks- onderzoek

In 2023 startte Marres een publieksonderzoek met als doel inzicht te krijgen in de belangrijkste demografische trends onder bezoekers, en om de doeltreffendheid te meten van de communicatiemiddelen die Marres binnen- en buitenshuis inzet. Met de komst van een extra communicatiemedewerker is er in 2024 ruimte gekomen om dit onderzoek te verdiepen in samenwerking met de floormanagers en met Anna Elffers van Maastricht University. Het onderzoek wordt in 2025 voortgezet.

De voorlopige resultaten, voortkomend uit de database van de Museumkaart en de 564 reacties op de door Marres gemaakte enquête, tonen aan dat 42% uit Limburg komt, waarvan ongeveer de helft uit Maastricht, gevolgd door de Randstad met 34%. Ongeveer een kwart van alle bezoekers komt via het educatieprogramma en is jonger dan 18. Iets meer dan een kwart is tussen de 26 en 55 jaar oud. De rest is ouder dan 55 jaar. Van de bezoekers in 2024 was ongeveer 60% vrouw, 30% man en 10% overig of onbekend. Een belangrijke groep bezoekers voor Marres blijken ook dit afgelopen jaar kunstprofessionals (35%): critici, docenten van kunstacademies, universiteits- en museummedewerkers die als schakel tussen Marres en een breder publiek fungeren. Daarnaast trok Marres een groot aantal leerlingen en studenten (zie ook educatie). Volgens het onderzoek stappen relatief veel bezoekers voor de eerste keer het huis van Marres binnen.

Programmering

Marres streeft naar een breed publiek waarin de diversiteit van de Limburgse populatie wordt weerspiegeld, met extra aandacht voor kwetsbare groepen. Zo werkte Marres ook dit jaar weer samen met het AZC Maastricht. Ondersteund door de stichting Cultuurmakers Maastricht en het Fonds voor Cultuurparticipatie nodigde Marres dit jaar groepen (eenzame) ouderen, mensen met verschillende culturele achtergrond en leerlingen van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs uit om te luisteren naar verhalen uit *De Onzichtbare Collectie*. Voor het toegankelijk maken van kunstverhalen voor ouderen organiseerde Marres opnieuw een stamtafelgesprek met zorginstelling De Beyart en Stichting Met je hart. Marres was dit jaar opnieuw sponsor van Quiet, een platform dat mensen in armoede de kans biedt om plekken te bezoeken of dingen te ervaren die voor hen anders onbereikbaar zijn. Hiervoor organiseerde Marres bijeenkomsten en workshops en gaf Marres gratis toegang tot tentoonstellingen en verschillende evenementen. Ook werd er samengewerkt met onder andere Fantastikè: een initiatief van Psycho Medisch Streekcentrum Centrum Vijverdal te Maastricht, @ease Maastricht, The Social Hub en Serve the City.

Marres experimenteerde dit jaar met pilots voor gratis vrijdagavond openstellingen waarop het huis Marres tot 21:00 uur is geopend. De openstellingen op vrijdagavond bieden de kans om nieuw publiek te werven en mensen met een kleine beurs gemakkelijk toegang te verlenen. Zo vonden er tijdens de tentoonstelling *Opaque Spirits* rondleidingen plaats in het Maastrichts, Engels en Spaans, om de tentoonstelling aantrekkelijk en toegankelijk te maken voor een breder publiek van diverse achtergronden. In 2025 wordt het initiatief voortgezet in meerdere talen. Daarnaast werd er in het teken van het 25-jarig bestaan van Marres op de 25e dag van elke maand een speciaal evenement georganiseerd. Dit programma loopt nog tot in de zomer van 2025 en belooft onder andere een samenwerking met MUMC+ en een verhalenavond voor vergeten verhalen in samenwerking met Limestone (Maastricht).

VII. Communicatie en marketing

Sociale media	Ook dit jaar steeg het online publiek van Marres. In 2023 was het groeipercentage van het aantal volgers op Instagram een kleine 25%. In 2024 steeg dit met 33%, wat neerkomt op 8.905 volgers in totaal. De grootste groei vond plaats tijdens de <i>Limburg Biënnale</i>. In deze periode verdubbelde het nieuwe aantal volgers van gemiddeld 150 per maand, naar ruim 300. Dit is grotendeels te danken aan het aantal reposts en stories van deelnemers waarin Marres werd getagd. Marres maakte gedurende het jaar meerdere posts in samenwerking met collega-instituten, met als doel om de groei rondom de <i>Limburg Biënnale</i> vast te houden. De landelijke stijging van het aantal gebruikers van Instagram staat op 3%. Steeds meer jongeren verlaten het platform voor TikTok. Marres maakte deze overstap in 2024 (nog) niet, maar besteedde wel extra aandacht aan de short-form reels op Instagram. Van de 10 meest populaire posts in 2024 waren er 2 reels, deze bereikten respectievelijk 8.930 en 5.203 mensen. Het streven is om hier in 2025 op voort te borduren. Iedere post die Marres maakt voor Instagram wordt ook geplaatst op Facebook, met Nederlands als eerste taal. Waar vorig jaar een daling te zien was in het aantal Nederlandse Facebookgebruikers, is het in 2024 met 3% gestegen. Het aantal volgers van Marres is echter gelijk gebleven. Facebook blijft een belangrijk platform om een ouder, lokaal publiek op de hoogte te houden van het programma.
Digitalisering	Het implementeren van bewegend beeld op Instagram via reels maakt deel uit van een breder digitaliseringstraject. Het traject begon dit jaar met verschillende verbeteringen aan de website. De agendapagina werd vernieuwd, teksten werden toegankelijker gemaakt, en er werden nieuwe materialen toegevoegd, zoals podcasts, interviews en video's van de tentoonstellingen. Het aantal bezoekers van de website dit jaar was 100.465, een groei van 15% ten aanzien van 2023.
SEO- en SEA-marketing	In 2024 zette Marres zeven Meta advertenties in op Instagram en Facebook. Hiervan bereikte de meest bekeken post 36.532 mensen en de minst bekeken post 4.993 mensen. Het inzetten van advertenties bracht aanzienlijk meer bereik over de gehele linie en zal, net als de zoekmachineoptimalisatie kernonderdeel blijven van de communicatiestrategie in 2025.
Nieuwsbrief	Marres gebruikt Mailchimp om het contact met vrienden, pers en abonnees te onderhouden. Dit gebeurt via het versturen van persberichten, het vriendenjournaal en de maandelijkse nieuwsbrief. Het platform toont aan dat het netwerk van Marres een stabiele 37% betrokkenheid heeft, ruim boven het gemiddelde in de kunst- en cultuursector. In 2024 werd ingezet op het uitbreiden en structureren van het Mailchimp-netwerk. Dit resulteerde in een toename van adressen met 25%. Marres hoopt deze trend in 2025 voort te zetten via een online wervingscampagne, die tevens dient om een duurzame band met nieuwe bezoekers, toeristen, en de wisselende studentenbevolking in Maastricht te smeden.
Podcasts	In 2024 werd <i>De Onzichtbare Collectie</i> 1.931 keer gedownload. Dit is een stijging van ruim 89% ten opzichte van 1.018 downloads in 2023. Van de 1.931 downloads kwamen er 464 voort uit de 12 nieuwe afleveringen die er in 2024 werden geplaatst. De overige downloads betroffen afleveringen die al online stonden in 2023. De podcastserie <i>Sensing Art, Training the Body</i> kreeg er het afgelopen jaar 5 nieuwe afleveringen bij. Dit waren 7 afleveringen minder dan de 12 in het voorgaande jaar. Toch werden de nieuwe afleveringen 255 keer gedownload en was het totaal aantal downloads 566.
Pers en relatiebeheer	Ook in het digitale tijdperk blijft het aanschrijven van lokale, nationale en regionale pers een integraal onderdeel van de communicatiestrategie. Hierbij is de zichtbaarheid van ons programma op de regionale online agenda's (ZOUT, Chapeau, Uittips Limburg, Visit Zuid-Limburg, Unilife, Uitagenda Maastricht, Eropuit in Limburg en Thuis in Maastricht) dit jaar wederom van groot belang geweest. Bovendien is de perslijst uitgebreid met ruim 500 nieuwe contacten, waaronder (internationale) journalisten, maar ook voor het eerst relevante Nederlandse influencers die actief zijn in de kunst- en cultuursector. Dit leidde onder andere tot een recensie in het NRC en vermeldingen op platforms die

Marres eerder nog niet bereikte, zoals De Kunstmeisjes. Het aanschrijven van de pers werd bovendien beloond met twee one-pagers in de Volkskrant, voor *Opaque Spirits* en de *Limburg Biënnale*, twee spreads over *Opaque Spirits* in Metropolis M en meer uitingen in verschillende nationale en internationale publicaties (o.a. Museumtijdschrift, Mister Motley, Art Viewer, Elephant Magazine, Gonzo, Kennich, L1 Cultuurcafé.)

Naar aanleiding van het digitaliseringsplan initieerde Marres in 2024 contact met verschillende externen. De optie om de SEO- en SEA-marketing uit te besteden aan een derde partij werd besproken met verschillende bureaus, en er werden inventarisatiegesprekken gevoerd met de Brightlands Smart Services Campus in Heerlen. Ook versterkte Marres haar band met collega-instituten door een groepsnetwerk te vormen met de communicatiemedewerkers van alle BIS-gefinancierde presentatie-instellingen in Nederland. Hiervoor werden periodiek bijeenkomsten gehouden.

Printcampagne Het distribueren van printmateriaal in Maastricht is een vast onderdeel van de communicatiestrategie, maar voor de tentoonstelling *Opaque Spirits* zette Marres dit jaar bij uitzondering een grootschalige printcampagne in binnen het omringende grensgebied en de Randstad, met als doel om de zichtbaarheid te vergroten in verschillende steden. Voor de *Limburg Biënnale* werd regionaal ingezet: naast een poster- en flyercampagne bij hotels, cafés, musea en universiteiten in Maastricht, werden ook toeristische plekken zoals vakantieparken, hotels en campings in Valkenburg en het Heuvelland bereikt. Er werden betaalde advertenties geplaatst in o.a. ZOUT, Metropolis M, Dans Magazine, Mr Motley en Trouw, en via het communicatienetwerk van BIS-instellingen publiceerden Marres, BAK, Kunstinstituut Melly en Frammer Framed een gedeelde advertentie in Museumtijdschrift.

VIII. Prestatie overzicht

	Planning 2024	Realisatie 2024
PUBLIEKSFUNCTIE – tentoonstellingen		
Tentoonstelling en Projecten	7	7
Coproducties	4	4 ¹
In eigen huis	6	6
Op andere locatie: binnenland	2	2 ²
Op andere locatie: buitenland	0	0
Totaal aantal tentoonstellingen en activiteiten	7	7
PUBLIEKSFUNCTIE – bezoekers		
a. Aantal bezoekers in Limburg	15.000	15.979
b. Aantal bezoekers in de rest van Nederland	0	0
c. Aantal bezoekers in het buitenland	0	0
Totaal aantal bezoekers	15.000	15.979
d. Aantal gratis bezoekers	5.000	6.064
e. Aantal betalende bezoekers ³	10.000	9.915
Totaal aantal bezoekers	15.000	15.979
WEBSITE:		
Aantal bezoeken website ⁴		100.465
EDUCATIE		
a. Aantal educatieve activiteiten	100	107
• Waarvan po		36
• Waarvan vo		45
• Waarvan mbo/hbo/wo		14
• Waarvan 18+		12
b. Aantal deelnemers educatieve activiteiten	3.000	2.949 ⁵
• Waarvan po		1.414
• Waarvan vo		1.007
• Waarvan mbo/hbo/wo		180
• Waarvan 18+		348
c. Openbare activiteiten ⁶	20	19
deelnemers openbare activiteiten	3.000	3.297
SAMENWERKING:		
a. Aantal activiteiten gericht op samenwerking	10	12
b. Aantal samenwerkingspartner	30	30

TALENTONTWIKKELING:		
Aantal activiteiten gericht op talentontwikkeling	10	10
TOELICHTING: ¹ <i>Currents</i> 11 met Jester (Genk). <i>Rooms</i> met Dansateliers, Via Zuid, De Brakke Grond (Amsterdam), FASHIONCLASH, MU (Eindhoven). De <i>Limburg Biënnale</i> met Odapark (Venray). <i>Motus Mori RELIQUIEM</i> met Bureau Europa en Nederlandse Dansdagen. ² <i>Motus Mori RELIQUIEM</i> vond plaats bij Bureau Europa in Maastricht en De <i>Limburg Biënnale</i> vond ook plaats bij Odapark in Venray. ³ <i>Betalende bezoekers</i> bestaat uit: bezoekers die een ticket kopen aan de kassa of op de website, schoolklassen, studenten en andere groepen die als betalende bezoekers op de kassa worden aangeslagen omdat ze op basis van factuur of web-order betalen. ⁴ Website statistieken op basis van Google Analytics. ⁵ De afdeling educatie heeft 661 leerlingen intern en 2.288 leerlingen extern bereikt. Het aantal educatieve activiteiten is een optelling van activiteiten en schoolbezoeken. ⁶ Hieronder vallen bijvoorbeeld openingen, finissages, gebundelde interviews (<i>De Onzichtbare Collectie</i>), activiteiten in de tuin, Museumnacht, festiviteiten voor 25 jaar Marres en <i>FASHIONCLASH</i> Festival.		

IX. Exploitatiebegroting & financiële positie

Financiële paragraaf

Marres financiële huishouding is gezond, maar door de stijging van kosten en afhankelijkheid van overheidssubsidies ook kwetsbaar. De krapte op de arbeidsmarkt, schaarste aan materialen en hyperinflatie hadden invloed op de begroting. De torenhoge stijging van de lasten in 2022 en 2023, werden helaas ook in 2024 nauwelijks gematigd.

Door voorzichtig te begroten, risico's te beperken en extra gelden te werven, heeft Marres in de afgelopen jaren een eigen vermogen van €150.181 opgebouwd. Eind 2023 is in overleg met de raad van toezicht besloten om een deel van dit eigen vermogen te bestemmen om tegenvallers financieel op te kunnen vangen (€25.000). Ook werd een bestemming aangelegd om op termijn bij te dragen aan de noodzakelijke verbouwing van Marres om het monumentale huis beter toegankelijk te maken voor mensen die slecht ter been zijn (€25.000).

De bestemming voor het huis werd in 2024 deels ingezet. Van deze bestemming is €10.000 gebruikt voor o.a. de renovatie van de houten vloeren in de tentoonstellingsruimte.

Verder is ervoor gekozen om €77.064 te investeren vanuit de Algemene Reserve. €30.000 is gebruikt als voorinvestering voor de tentoonstelling van Alejandro Galvan, Vultures & Fireflies die in 2025 officieel opent. De resterende €47.064 is ingezet om de tekorten die ontstaan zijn door algemene prijsstijgingen op te vangen bij verschillende tentoonstellingen en een tekort bij beheerlasten personeel te corrigeren.

Beleid bij tegenvallende inkomsten

Marres' praktijk kent een aantal financiële risico's. Tentoonstellingen kunnen minder inkomsten genereren dan begroot, omdat bijvoorbeeld bezoekersaantallen tegenvallen of fondsen minder bijdragen. Ook zijn er soms schadeposten door zieke medewerkers, gebreken aan het huis of andere onverwachte kosten. Door de opgebouwde reserve en verzekeringen voor ziekte kan Marres een aantal risico's opvangen. Toch is Marres prudent in haar uitgavepatroon. Zo plant zij de meest kostbare tentoonstellingen aan het begin van het jaar om zo eventuele tegenvallers later in het jaar te kunnen compenseren. Voorts bevat elke tentoonstellingsbegroting posten die geschrapt of toegevoegd kunnen worden, mocht de jaarbegroting dat verlangen dan wel mogelijk maken.

X. Directie en medewerkers

Alle informatie over de raad van toezicht staat in het bestuursverslag op pagina 6.

Team Marres

Er deden zich dit jaar een aantal veranderingen in het team van Marres voor. Fee Veraghtert (educatie) en Lisa Alzer (baliemedewerker) kregen werk elders en in hun plaats werd ingenomen door Bibice Piets en Kim Jongen. Kim werkte al een tijdje bij Marres door een zwangerschapsvervanging van een ander teamlid. Ilse van Lieshout (hoofd educatie) besloot vanaf 1 september om Marres te verlaten. Voor haar functie werd Farah Wilbers aangenomen. Aan het einde van het jaar werd Gabriella Jabir aangenomen als nieuwe productieleider, zodat Rosa van der Flier zich vanaf 2025 helemaal kan toelagen op het zakelijk leiderschap. Communicatiemedewerker Julie Cordewener is van zzp'er naar loondienst gegaan. Ook schoonmaakmedewerker Katia Brusegan is in loondienst bij Marres gekomen. Het team werd verder aangevuld met externe medewerkers en freelancers.

Het vaste team van Marres bestond in 2024 uit zowel medewerkers in loondienst als medewerkers op zzp basis:

Valentijn Byvanck – Directeur	0,84 fte	
Rosa van der Flier – Productie	1 fte	
Gabriella Jabir – Productie	0,63 fte	vanaf 1/12
Oonah Duchateau – Officemanager	0,63 fte	vanaf 1/08: 0,73 fte
Julie Cordewener – Communicatiemedewerker	18 uur	zzp'er, vanaf 1/10: 0,73 fte (loondienst)
Jody van Kuijk – Communicatiemedewerker	0,47 fte	
Alejandra Murillo Sosa – Floormanager	24 uur	zzp'er
Tineke Kambier – Floormanager	0,63 fte	
Kim Jongen – Floormanager	0,63 fte	vanaf 1/03
Ilse van Lieshout – Hoofd educatie	0,47 fte	tot 1/09
Farah Wilbers – Hoofd educatie	0,84 fte	vanaf 1/09
Anneke Haane – Coach <i>Extended</i>	8 uur	zzp'er, tot 1/09
Bibice Piets – Educatiedewerker	0,63 fte	vanaf 1/11
Fee Veraghtert – Educatiedewerker	0,47 fte	tot 1/09
Lisa Alzer – Baliemedewerker	0,35 fte	tot 1/09
Katia Brusegan – Onderhoud	0,21 fte	vanaf 19/10

Vanaf 1 augustus heeft Marres besloten haar fulltime dienstverband van 40 uur aan te passen naar 38 uur.

Vrijwilligers/ hosts:

Marres werkte in 2024 in het totaal met 29 vrijwilligers die vooral werkzaam waren als hosts. De hosts zijn het eerste aanspreekpunt voor publiek en onmisbaar voor Marres. Naast het ontvangen van bezoekers, zijn ze ook actief bij openingen en evenementen,

educatieve activiteiten en de verzorging van de tuin. Vrijwilligers brengen een verscheidenheid aan perspectieven en ervaring mee: de vrijwilligerspool omvat zeer diverse nationaliteiten, achtergronden en leeftijden. Marres biedt hun een ervaringsplek, een manier om te integreren in de samenleving of een weg om de eenzaamheid te verdrijven. Marres werkte zoals ook in 2023 samen met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). De vrijwilligerspool telt zowel studenten (van Maastricht University, Toneelacademie en Maastricht Institute of Arts) als ouderen. Vrijwilligers krijgen een vergoeding volgens de richtlijnen van de belastingdienst en nemen deel aan trainingen, borrels en teamuitjes.

Vrijwilligers	Andreea Somesan, Angela Janssen-Steffes, Angels Asensi, Daniel Rivero, Dheya Al-Mandi, Dilek Yücesoy, Eline Martin, Esra Hendriks, Floor Burdack, Francine Arts, Hassan Ongören, Henk Kleijnen, Ineke Schipholt, Irati Osorio, Jordan Faber, Kristen Breddels, Lilly Fey, Mara Hop, Margo Gillissen, Martin Callejas Neyra, Martina Obertun Brienza, Nina Creemers, Pim Peterse, Queen-Hadiya Charles, Raeesah Nawaz, Sima Porfekr, Thuur Menger, Tilly Lemmens, Tugrul Keskinkilic
Educatieteam	Ilse van Lieshout hoofd educatie t/m augustus Farah Wilbers hoofd educatie vanaf september Fee Verachtert educatief medewerker t/m augustus Anneke Haane coach <i>Extended</i> t/m september Bibice Piets educatief medewerker & coach <i>Extended</i> vanaf augustus Dagmar van Wersch educatief medewerker <i>SenseSquared</i> Noor Goossens educatief medewerker t/m augustus Germijne Sijsterman educatief medewerker Caspar Stalenhoef podcastmaker Sjuup Berendschot stagiair Er waren daarnaast een aantal stagiairs van het voortgezet onderwijs die bij Marres stageliepen tijdens de werkweek.
Opbouwteam	Ralf Nevels, Jeroen Evertz, Bas de Wit, Daniël de Jong, Didianne Leusink, Bas de Weerd
Onderhoud	Katia Brusegan
Neven-activiteiten medewerkers	Valentijn Byvanck was dit jaar voorzitter van de adviescommissie voor de benoeming van experts voor het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie. Ook was hij voor het vijfde jaar als gastdocent verbonden aan de Toneelacademie Maastricht. Byvanck was verder lid van het bestuur van Cultuur in Maastricht (CiM) dat de belangen behartigt van alle culturele instellingen in de stad. Hij schreef een stuk voor het tijdschrift ZOUT over de choreograaf Katja Heitmann. Voor het mentoring programma van de Stichting Cultuur en Ondernemen coachte hij jonge directeuren. Verder trad hij als lid van het algemene bestuur ook toe aan het dagelijks bestuur van Kunsten '92, de overkoepelende belangenorganisatie voor de culturele en creatieve sector in Nederland.

Rosa van der Flier is in 2024 als penningmeester toegetreden tot het bestuur van De Zaak Nu. Daarnaast is zij sinds 2022 bestuurslid bij Museumnacht Maastricht. Eind 2023 heeft zij zich aangesloten bij De Metselarij, een 3-jarig landelijk traject voor zakelijk leiders en creatief producenten. Verder volgt zij sinds 2021 een intern opleidingstraject om zakelijk leider te worden.

Tineke Kambier is naast floormanager actief werkzaam als fotograaf en werkt regelmatig mee aan fotowerken voor publicaties en websites. Daarnaast heeft zij tentoonstellingen met eigen werk. Samen met Erik J. de Jong heeft Tineke een klein projectbureau met de naam Artware.pbk. In het afgelopen jaar is Artware.pbk actief geweest in eendaagse kunstprojecten met jonge kunstenaars op diverse locaties. In september 2022 heeft Artware.pbk een publicatie uitgegeven *Hetzelfde Anders Zien*, een boek over kunst en leren. Eind 2024 zal het tweede deel uitkomen. Tineke is tevens betrokken bij het programmateam van het kunstenaarsinitiatief B32.

Ilse van Lieshout werkte in 2024 bij Fontys Hogeschool waar ze werkt aan een vernieuwd curriculum voor cultuureducatie aan de opleiding de Nieuwste Pabo.

Oonah Duchateau werkt naast Marres als freelance grafisch ontwerper met als specialisatie typografie, printmaking en boekontwerp. Ze werkte in 2024 voor opdrachtgevers zoals Uitgeverij Oogachtend en Maurer United Architects waar ze zich voornamelijk bezighoudt met het ontwerpen van boeken. Verder is ze stagecoördinator in de Educatieve Master aan de Hogeschool PXL, faculteit PXL-MAD in Hasselt.

Lisa Alzer werkt als junior adviseur en officemanager bij Cultureel Adviesbureau Cultuurslagers. Daarnaast werkt ze op freelancebasis als projectmanager en productieleader voor verschillende culturele instellingen zoals Het Nieuwe Domein en de Nederlandse Dansdagen.

Jody van Kuijk volgt naast haar functie bij Marres de bacheloropleiding van University College Maastricht. Hier specialiseert zij zich in culturele theorie en filosofie. Ze ontving in 2022 samen met haar team de diversiteits- en inclusiebeurs voor het onderzoek Embracing Neurodiversity. In lijn met dit onderzoek is ze sinds 2022 panellid bij het Nederlands Autisme Register. Verder is ze nauw verbonden met het diasporische kunst- en cultuurmakersnetwerk in Maastricht en adviseert ze bij modeproducties vanuit haar eerdere carrière als styliste.

Anneke Haane voert als freelancer verschillende opdrachten uit, zoals museumdocent voor de Museumplusbus, docent voor de vooropleiding kunstacademie bij ECI Cultuurfabriek, coach voor Driver's Seat bij SCHUNCK en Community Manager bij Het Nieuwe Domein.

Alejandra Murillo werkt ook als freelancer in de culturele sector. Haar werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het aansturen van de vrijwilligers en productioneel werk.

Julie Cordewener is met haar onderneming Très Julie werkzaam als grafisch ontwerper, copywriter en stylist. Het afgelopen jaar werkte zij aan opdrachten voor o.a. tassenmerk Kagino, Luna Magazine en Scimparello.

Kim Jongen is naast Marres ook onderdeel van Zaytoun. Dit is een kleine non-profit organisatie met als doel om Maastricht te introduceren aan Palestijnse cuisine en cultuur. Ze organiseren meermaals per jaar evenementen waar men kan doneren en alle opbrengsten worden direct overgemaakt aan Palestijnse families.

Farah Wilbers is naast hoofd educatie ook eigenaar van Studio Faar.

XI. Bijlage publieksuitingen

Tefaf magazine
28-02-2024

A Guide to Maastricht During TEFAF

Discover the history and cultural life of Maastricht and five must-see destinations to visit during the fair from March 9 through March 14

By TEFAF Editors February 28, 2024 [MEET THE EXPERTS](#)

The history shared between TEFAF and the city of Maastricht traces back to TEFAF's predecessor fairs, Pictura and Antiquairs International. These fairs had already laid their foundations in Maastricht in the 1970s and '80s, situating themselves among various cultural centers such as Brussels, Cologne, London, and Paris. In 1988, TEFAF found its home at the newly built MECC Maastricht venue, where its flagship fair has been hosted ever since.

Maastricht's own extensive history remains visible in and about the picturesque city in various ways. Remnants of its prehistoric past can be witnessed when exploring the natural landscape of the Sint-Pietersberg and ENCI quarry, where one can immerse oneself in the canyon-like limestone terrain dating back millions of years. The city's Roman history also still shines through—what would later become Maastricht proved the ideal location for the Romans to build a bridge across the river Maas along their trade route, initiating a lively settlement that attracted the city's first real inhabitants. Today, vestiges of a Roman shrine are on display in the underground museum of the Derlon Hotel in the city's center.

Photos: Malsan Rowena.

Marres, House for Contemporary Culture

Capucijnenvoer 98
6211 RT, Maastricht
marres.org

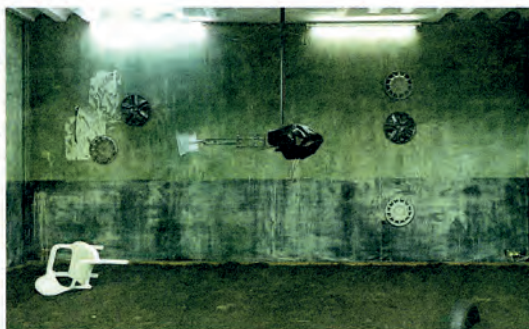
Marres, House for Contemporary Culture is located in a monumental mansion in the heart of Maastricht, which was commissioned in 1680 by the then mayor of the city. The historic façade veils immersive contemporary art exhibitions and a large city garden. Marres's installations typically take over the entire building, morphing its interior into enveloping spaces where visitors get to experience shifting perspectives using their sensory perception. From March 7 through May 26, 2024, the exhibition *Opaque Spirits* by Arturo Kameya explores Marres as a hotel where the ghosts of the failed Peruvian state have taken up residence. Next door, one finds Marres Kitchen restaurant serving a refined menu of Mediterranean and Middle Eastern cuisine.

Beeldende kunst

INTERVIEW ARTURO KAMEYA

► Voor zijn tentoonstelling *Opaque Spirits* heeft kunstenaar Arturo Kameya cultuurhuis Marres tot hotel getransformeerd.

► Arturo Kameya: 'Mijn tentoonstelling is geen lezing.'

► In elke kamer van 'hotel Marres' doemt een andere spookwereld op.

Fixvermogen

Autobanden, jerrycans, wieldoopen: in Marres vind je overal verwijzingen naar garages. Voor kunstenaar Arturo Kameya zijn het plekken van vindingrijkheid: 'Ik vind het mooi hoe mensen nooit te beroerd zijn om iets te repareren, ook al lijkt het volledig kapot.'

Spookhotel

Achter een gordijn danst een metalen kast in rood licht, een kamer verderop kijken kakkerlakken voetbal. **Wat dat allemaal te betekenen heeft?** Kunstenaar Arturo Kameya geeft tekst en uitleg bij zijn expositie – maar: niet te veel.

Door **Marsha Bruinen** Foto's **Natascha Libbert**

Kalme tred, weinig woorden: tijdens een rondleiding door zijn solotentoonstelling *Opaque Spirits* in cultuurhuis Marres stelt Arturo Kameya zich terughoudend op. De van oorsprong Peruaanse kunstenaar noemde zijn installaties en schilderijen in een eerder interview 'makkelijk te beschrijven, maar niet zo makkelijk uit te leggen'. In Maastricht wil hij zich dan ook beslist niet opdringen om de wonderlijke taferelen te duiden die achter elke hoek opduiken.

Grote vissen die hun staartvinnen mechanisch heen en weer zwiepen, kakkerlakken die voetbal kijken en bier dat naar beneden klettert: kunstenaar en verslaggever kijken er in stilte naar. Pas als die tweede voorzichtige naar hun oorsprong vraagt, begint Kameya (40) bedachtzaam te vertellen.

Die spartelende vissen blijken geïnspireerd op de Peruaanse kunstenaar Juan Javier Salazar (1955-2016). 'Hij vergeleek het lot van Peruanen trefend met dat van vissen', zegt Kameya. 'Net zoals de miljoenen vissen die voor de langgerekte kust van Peru rondzwemmen eigenlijk al verkocht zijn aan de vismeelindustrie, zijn massa's Peruanen vanaf hun geboorte voorbestemd door een corrupt staatsstelsel vernietigd te worden.' Maar hier in Marres komen de vissen hun lot wreken. En zij niet alleen:

Kameya transformeerde het Maas-trichtse cultuurhuis tot een plek waar talloze geesten in rondwaren. Achter een gordijntje danst een metalen kast in rood licht, op een lage koffietafel cirkelt een opengetrokken tonijnblikje in het rond. 'Ze komen de schulden innen die de Peruaanse regering bij haar bevolking heeft openstaan', zegt de kunstenaar.

In Peru zijn er al lange tijd hevige conflicten tussen regering en bevolking. Corruptieschandalen stapelen zich op, protest wordt met veel geweld de kop in gedrukt. 'De Venezolaanse toneelschrijver José Ignacio Cabrujas (1937-1995) beschreef Latijns-Amerikaanse staten als slecht onderhouden hotels', zegt Kameya, 'en hun leiders als nalatige hoteleigenaren: ze doen geen enkele moeite om de mensen onder hun dak een comfortabel verblijf te bieden.'

In een ruimte die zowel badhuis als keuken lijkt te zijn, hangen houten figuren afwachting rond. 'Volgens Cabrujas is het niet aan de burgers

om de situatie in hun land te verbeteren', zegt Kameya. 'Want waarom zouden ze? Het land is niet van hen.'

Veel bevolkingsgroepen worden op geen enkele manier vertegenwoordigd in de regering, vertelt Kameya. 'Dat geldt vooral voor mensen die buiten de hoofdstad Lima wonen. Hun talen worden niet eens gesproken in de regering. Het contrast tussen stad en platteland is enorm groot in Peru. In Lima zetelt de macht, daarbuiten is er extreme armoede.'

Met zijn expositie, die je ook een gesamt-kunstwerk kunt noemen, wil Kameya het idee van de Peruaanse staat als verwaarloosd hotel tastbaar maken. Het oude, statige herenhuis waarin Marres gevestigd is, leent zich daar bij uitstek voor. Op de twee verdiepingen van het pand tovert de kunstenaar in elke kamer een andere spookwereld tevoorschijn.

Vijf weken lang hebben het installatieteam van Marres en Kameya gewerkt aan dit hotel. En dat juist om de indruk te wekken van een plek waar

jaren niemand naar heeft omgekeken. Behang bladdert van de muren, tegels zijn kapotgeslagen en bruine vlekken ontsieren het sanitair. Alle wanden zijn beschilderd met verf waar kleipoeder doorheen is gemengd, een techniek die Kameya al jaren in zijn schilderijen hanteert en nu het hele cultuurhuis een verveerde uitstraling geeft.

Ook geluid speelt een belangrijke rol in de expositie. Kameya vroeg kunstenaar Claudia Martínez Garay (40) om een soundscape te maken. In de rode kamer waar de metalen kast danst, laat ze salsanummers horen van Rubén Blades en Buena Vista Social Club. De familie van Martínez Garay komt grotendeels uit het bergland van Peru. Voor haar zijn deze nummers belangrijk, omdat ze het dagelijks leven en lijden van mensen van kleur bezingen.

Aan anderen zullen zulke muzikale en politieke verwijzingen misschien voorbijgaan. Prima, vinden de kunstenaars. 'De tentoonstelling is geen lezing,' Kameya en Martínez Garay

kwamen allebei naar Nederland voor een verblijf aan de Rijksakademie van beeldende kunsten in Amsterdam, een gerenommeerd internationaal kunstinstituut. Ze zagen dat hier binnen de kunstwereld veel discussies gevoerd werden over dekolonisatie. 'Er werd van alles gezegd over hoe het was om te leven in een postkoloniaal land', schrijven ze in het tentoonstellingsboekje. 'Vaak zonder dat men überhaupt een voet in het betreffende land had gezet,' voegt Kameya toe in Marres.

Inmiddels zien de kunstenaars dat de gesprekken en exposities inclusiever worden, maar nog steeds gaat het volgens hen mis wanneer mensen veronderstellen vanuit hun westerse perspectief postkoloniale culturen volledig te kunnen begrijpen. Lopend door de rommelkamer haalt Kameya de Frans-Antilliaanse filosoof Édouard Glissant (1928-2011) aan. Hij pleitte voor het 'het recht op ondoorzichtigheid', wat je volgens Kameya kunt zien als 'het recht van gemeenschappen om nooit helemaal leesbaar te zijn voor de heersende macht'.

De kunstenaar vindt het een belangrijk idee. 'Sommige dingen kun je niet uitleggen, maar enkel beleven', zegt hij. Zijn tentoonstelling in Marres is daar een voorbeeld van.

Arturo Kameya, *Opaque Spirits*, Marres, Maastricht, t/m 26/5.

Cultuur

RECENSIE TENTOONSTELLING

De Peruaanse kunstenaar Arturo Kameya toont de surveillancestaat als een spookhuis

Is het een spookhuis vol effecten of een geslaagde allegorie op de Peruaanse staat? In Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur in Maastricht, eisen geesten en mechanische vissen het mensenrecht op om onzichtbaar te zijn voor de corrupte staat.

'De 'Kafka-Fragmente' van componist Kurtág zijn als een landschapsschilderij op een rijstkorrel'

Filminstallatie in Grote Kerk in Alkmaar: het oerwoud is een plek van de verbeelding, gevangen in kunstmatige kassen

Vooraf dankzij sterk spel van Jacob Derwig en Abke Haring krijgt 'Panic Room' glans

In Beeld

Meer →

IN BEELD

Hier moesten Ariërs geboren worden

Angeniet Berkers verdiepte zich in Lebensborn-huizen. Daar bevielen in WO II veel alleenstaande moeders van kinderen die zij niet mochten houden, maar die wél een toevoeging zouden zijn voor het Arische ras.

World Press Photo bekroont 'piëta' van de Gaza-oorlog

Gazanen keren terug naar het verwoeste noorden

De terugkeer van Oleksandr Revtjoech naar het burgerleven

NRC
24-04-2024

FOTO GERT JAN VAN ROOIJ

Beeld uit de expositie **Opaque Spirits** van Arturo Kameya

Recensie Tentoon- stelling

Arturo Kameya:
Opaque Spirits
is t/m 26 mei te
zien in Marres,
Maastricht.
Info: marres.org
●●●○○

Vervallen hotel vol geesten als allegorie van de Peruaanse staat

TENTOONSTELLING

In Marres heeft de kunstenaar Arturo Kameya (1984) een kritisch beeld van Peru ontworpen. Is het vooral een spookhuis of sterk artistiek statement?

Door onze medewerker
Tonya Sudiono

De Venezolaanse toneelschrijver José Ignacio Cabrujas vergeleek de natie ooit met een hotel: de natie is een tijdelijke plek die geen eigendom is van de bewoners, en hoeft daarom niet opgeknapt te worden. De in Amsterdam woonachtige, Peruaanse kunstenaar Arturo Kameya (1984) liet zich inspireren door deze gedachte van de staat als louche hotelbeheerder. Voor de tentoonstelling *Opaque Spirits* toverde hij het Marres, het Huis voor Hedendaagse Cultuur in Maastricht, om tot een vervallen hotel vol geesten en indrukwekkende mechanische vissen.

Wie het statige 17de-eeuwse voormalige burgemeestershuis binnenstapt, waant zich in een soort kijkdoos. Een groezelige kijkdoos wel te verstaan: de ruimtes ademen een spookachtigheid door de afgebladerde verf, tl-buizen en sepiakleurige tinten die Kameya heeft aangebracht. Met *Opaque Spirits* levert de kunstenaar kritiek op de Peruaanse staat, die in de 20ste eeuw nog altijd zucht onder de cocaïne-export, corruptie en de gevolgen van kolonialis-

me. Het interieur is een allegorie op deze Peruaanse staat, die faalt om zijn burgers een basisniveau van comfort en gelijke kansen te bieden.

Het geheel weerspiegelt een schijnwereld, waarin waarheid minder belangrijk is dan de alternatieve werelden vol geesten en mythes die burgers oproepen om zich te onttrekken aan het dagelijkse leed. Zo is in de hal *Rosario* te zien, een klein vierkant schilderij waarop vrome handen een rozenkrans vasthouden. Elders hangt een schilderij met een watertap, waar via bierpullen geel schuimend water naar beneden valt. Kameya schetst ermee de staat van zijn land: religie en verdovende middelen zijn twee veelvoorkomende onderdelen van het dagelijkse Peruaanse leven.

Kameya balanceert soms op een dunne lijn tussen een hotel-installatie vol geesten en een spookhuis - waarbij in een van de kamers het kitscherige effectbejag helaas de overhand krijgt. Op een houten paneel is een kat met lichtgevende rode ogen geschilderd. De kamer wordt donker, en langzaam beginnen meer rode lampjes op te lichten, alsof de katten samen een groep wilde dieren zijn, wat gepaard gaat met harde geluiden.

Japanse invloed

In Peru leeft de tweede grootste Japanse diaspora, na Brazilië. Ook de grootouders van Kameya kwamen negentig jaar geleden vanuit Okinawa naar Peru. De Nikkei, zoals deze immigranten worden genoemd, gebruikten hun huis vaak als opslagplaatsen voor alles wat ooit gekocht was. Het werk *Ghosts are another*

mouth to feed toont zo'n typische huiselijke scène: het huis van een hamsteraar, vol kledingstukken, glasflessen en opgestapelde stoelen. Het werk heeft een spookachtige sfeer, en verwijst naar alle bovenna-tuurlijke verhalen die de Peruaanse media in de jaren negentig beheersten, gecreëerd door de regering om rookgordijnen op te trekken voor wat er echt gebeurde. Tegelijkertijd wordt niet heel duidelijk hoe het Nikkei-huis zich verhoudt tot de allegorie van de staat als hotel. Verschansen de Nikkei zich in de privéruimte van hun huizen, om zich te verschuilen voor een overheid die transparantie eist van haar burgers?

Kameya weet zijn geboorteland scherp te analyseren, maar het is uiteindelijk aan de bezoeker om een beeld te vormen van deze wonderlijke installatie. Omdat er weinig wordt uitgelegd is het met name de onheimelijke sfeer die nog een tijdje blijft rondzolen. Dit gebrek aan context is soms jammer. Je weet niet welke muziek in sommige kamers wordt afgespeeld, de meeste nationaal-historische referenties zullen je ontgaan. Tegelijkertijd zou te veel uitleg de achterliggende gedachte teniet doen: *Opaque Spirits* verwijst naar het recht dat inwoners moeten hebben om ondoorzichtig (onkenbaar, autonoom) en anders (bijvoorbeeld anderstalig) te zijn voor de zittende macht.

Dit is een visie die urgenter wordt met opkomende surveillancestaten. Van burgers wordt transparantie gevraagd, terwijl de machtsmechanismen in Peru vaak juist ondoorgroendelijk zijn.

Leyla Aboudyeh · hace 3 días · 3 Min. de lectura

Espíritus Opacos | Arturo Kameya en colaboración con Claudia Martínez Garay

Actualizado: hace 2 días

Mitos populares y pasajes históricos se agitan en la propuesta vital de Arturo Kameya (Perú, 1984). El artista multidisciplinario —que vive y trabaja en Ámsterdam— expone en Marres, House for Contemporary Culture en colaboración con Claudia Martínez. La provocadora muestra evidencia la eterna deuda del Estado peruano para con sus habitantes, y no solo invita a la reflexión sino también es un claro llamado a la acción.

Escribe: Leyla Aboudyeh
Edita: Yamileth Latorre

Espíritus Opacos - Arturo Kameya | Foto: Gert Jan van Rooij

Arturo Kameya transformó Marres en un hotel tomado como residencia por los fantasmas del Estado peruano fallido. La fachada del edificio exhibe pinturas que representan imágenes mesiánicas contemporáneas. Al ingresar, los visitantes se encuentran con escenas sugerentes: un baño de azulejos que funciona como restaurante, una fuente de cerveza de múltiples brazos y, en el segundo nivel, una gran sala con peces mecánicos. El interior de la estancia es una alegoría de los órganos de gobierno del Perú, que juntos reflejan un mundo de apariencias en el que la verdad es menos importante que lo que se evoca por pura necesidad.

Espíritus Opacos - Arturo Kameya | Foto: Grimm Gallery

«Estoy transformando Marres en un hotel. En ese hotel, cada habitación representa una deuda del Estado peruano con su pueblo. Las habitaciones están ocupadas por espíritus que han venido a cobrar estas deudas. El título *Espíritus opacos* sugiere que estos espíritus son opacos. Proviene de una frase en el libro de Édouard Glissant, *La poética de la relación* (1990), donde aboga por el derecho de las sociedades a no ser completamente legibles para el poder dominante. La globalización regulada por los países poderosos exige transparencia. Pero la transparencia siempre implica una mirada desde el centro hacia la periferia, nunca al revés», señala Kameya en una entrevista de Valentijn Byvanck para *Mister Motley*.

Espíritus Opacos - Arturo Kameya | Foto: Gert Jan van Rooij

Pero, a pesar de todo, por qué fingimos poseer un Estado. La respuesta quizá la tenga José Ignacio Cabrujas, el dramaturgo venezolano que alguna vez comparó la nación con un hotel, un lugar temporal que no pertenece a sus habitantes y, por lo tanto, no requiere mantenimiento. En este hotel, el Estado desempeña el papel de gerente, pero no logra cubrir ni siquiera las necesidades más básicas de sus huéspedes. Y es en ese orden de ideas que se inspiró esta exhibición.

Espíritus Opacos - Arturo Kameya | Foto: Grimm Gallery

Para Kameya, el mundo después de Margaret Thatcher nos dice que no hay alternativa frente al libre mercado. Y esto es algo que debemos aceptar, de lo contrario seremos excluidos del sistema económico. El capital cultural funciona de la misma manera: el mundo se enseña según el modelo eurocéntrico. Los peruanos aprenden sobre la cultura occidental, sobre grandes artistas europeos como Monet, Van Gogh, Picasso, lo mismo que aprenden sobre líderes y política europea. Todos sacamos del mismo pozo de conocimiento que proviene de un extractivismo intelectual que se apropia del conocimiento y lo adapta para luego presentarlo como la base de la sociedad moderna. A partir de ahí, concluimos: esto es civilización y todo lo demás no lo es.

La actitud respetable de un académico, por ejemplo, es defender el punto de vista opuesto. Sin embargo, este tiembla al sugerir soluciones, observa Kameya. Recuerda que al llegar a Ámsterdam, hace seis años, se hablaba mucho sobre la descolonización: «Se decía de todo sobre cómo era vivir en un país, área o cultura poscolonial. Creo que escuché más sobre esto aquí que en mi país natal. Pregunté, especialmente a personas de mi entorno que venían de Indonesia. Sintieron lo mismo: las personas que viven en las llamadas áreas periféricas del mundo no tienen mucho tiempo para reflexionar sobre el discurso poscolonial. No pueden permitirse ser siempre abstractos. Comprenden situaciones porque las encuentran en su vida diaria». Y enseguida reflexiona: «Eso no significa que haya falta de pensamiento crítico, pero es diferente, más complejo».

Espíritus Opacos - Arturo Kameya | Foto: Grimm Gallery

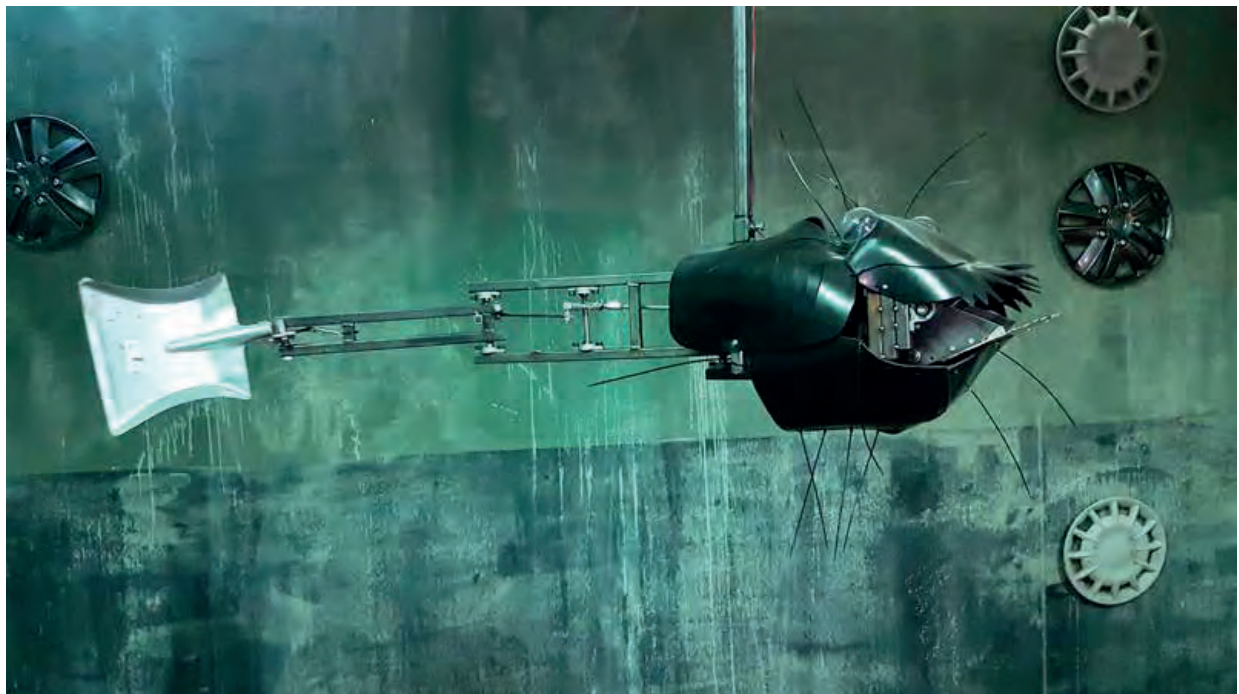
Sobre esta osada propuesta que hace de un hotel un lugar para repensar la nación, Kameya sostiene: «Queremos crear una experiencia inmersiva». Lo dice al tiempo que señala la importancia de la ubicación y el diseño espacial de la muestra que abarca una variedad de lenguajes audiovisuales. «Queremos que los visitantes se sumerjan en este mundo de opacidad y resistencia, y que reflexionen sobre lo que significa para ellos», sugiere.

Espíritus opacos no solo es una exposición de arte, sino también un claro llamado a la acción. A través de la música, el sonido y la experiencia física, Arturo Kameya y Claudia Martínez Garay invitan al público a reflexionar sobre asuntos urgentes como la colonialidad, la identidad y la resistencia en un mundo globalizado.

PIECE OF ART

Elk nummer brengen wij een kunstwerk met vis voor het voetlicht,
plus het verhaal van de maker. Deze keer: Arturo Kameya.

TEKST ELS SPANJER

OPAQUE SPIRITS

In de grootste kamer op de bovenverdieping van Marres in Maastricht liggen twee mechanische vissen in een laagje zwart poeder naar adem te happen. Een derde hangt spastisch met zijn staart slaand aan het plafond.

De in Amsterdam wonende Peruaanse kunstenaar Arturo Kameya veranderde dit voorjaar met assistentie van zijn partner Claudia Martinez Garay de vroegere woning van bierbrouwer Pierre Marres, dat tegenwoordig door het leven gaat als Huis voor Hedendaagse Cultuur, in een hotel waar ondoorzichtige geesten van Peru hun intrek hebben genomen. 'Dat is een *failed state*', vindt Kameya.

In het interview van directeur Valentijn Byvanck met Kameya zegt deze in de catalogus: 'De onlangs overleden Peruaanse kunstenaar Juan Javier Salazar was een scherp analyticus van de Peruaanse realiteit. Hij definieerde ons bestaan door te verwijzen naar de vissen langs de kunst van Peru die daar heel gelukkig zwemmen zonder te weten dat ze al verkocht zijn aan de vismeelindustrie. Ik hou van zijn manier van denken en het feit dat zijn opvattingen een perspectief bieden van waaruit de geschiedenis van Peru opnieuw kan worden geschreven. En daarom wilde ik deze bewegende vissen, onwetend van wat ze te wachten staat, als slotstuk in de tentoonstelling 'Opaque Spirits' hebben.'

De vissen weten niet wat er gaat gebeuren (maar wij wel) – in gesprek met Arturo Kameya en Claudia Martinez Garay

Interview 14 maart 2024

De Peruaanse kunstenaar Arturo Kameya heeft het huis van Marres omgebouwd tot een hotel waar de geesten van de mislukte staat Peru hun intrek hebben genomen. Bezoekers treffen allerlei scènes aan, zoals een badhuis dat zich voordoet als restaurant, een bierfontein en een bovenkamer met mechanische vissen. Het interieur vormt een allegorie van de Peruaanse staat. Het weerspiegelt een schijnwereld waarin de waarheid minder belangrijk is dan wat uit pure noodzaak wordt opgeroepen. Marres-directeur Valentijn Byvanck ging voorafgaand aan het installeren van het werk met Arturo en zijn partner Claudia, die ook meewerkte aan de tentoonstelling, in gesprek.

Facebook
Twitter
LinkedIn
Daar
Link kopieren

Het volgende interview is het resultaat van drie gesprekken met Arturo Kameya. Twee vinden plaats in zijn studio in Amsterdam, een kamer met een kleine keuken. Tegen de muur staan beschilderde panelen in verschillende stadia van voltooiing voor aankomende tentoonstellingen en beurzen. We drinken koffie aan het bureau van Arturo, waar hij me computerschetsen laat zien voor de tentoonstelling bij Marres. Zijn partner Claudia Martinez Garay schildert grote panelen in de aangrenzende studio. Als gastkunstenaar in de show van Arturo is zij ook aanwezig in Banka Studios in Maastricht waar we het derde gesprek opnemen.

1. Een schilderij waarin je kunt ademen

Arturo:

Ik ben bezig Marres om te vormen tot een hotel. In dat hotel vertegenwoordigt elke kamer een schuld van de Peruaanse staat jegens zijn volk. De kamers worden bewoond door geesten die zijn gekomen om deze schulden te innen. De titel *Opaque Spirits* suggereert dat deze geesten ondoorzichtig zijn. Hij is afkomstig van een zin in het boek van Édouard Glissant, *The Poetics of Relation* (1990), waarin hij pleit voor het recht van samenlevingen om nooit helemaal leesbaar te zijn voor de heersende macht. De door de machtige landen gereuleerde globalisering eist transparantie. Maar transparantie veronderstelt altijd een blik vanuit het centrum naar de periferie, nooit andersom.

Claudia:

In Peru heerst een diepgeworteld religieus en spiritueel bewustzijn. Dit beïnvloedt de manier waarop de tentoonstelling is opgezet. Ik denk dat we sommige dingen kunnen uitleggen, maar je kan of hoeft het niet helemaal te begrijpen. Het recht om ondoorzichtig te zijn, is eveneens het recht om anders te zijn. Het markeert een vorm van verzet tegen het homogene begrip van cultuur.

Arturo:

Opaque Spirits is een schilderij waarin je kunt ademen. De beschrijvingen van ruimtes, objecten en dieren zijn voor mij een manier om kwesties aan de orde te stellen die anders te dramatisch of te romantisch zouden zijn om aan te pakken. De vele verwijzingen naar Peru zijn hierbij essentieel voor mij. Alle objecten, geluiden, figuren en muren in deze kamers, komen uit mijn geheugen. Maar ik hoef het niet belangrijk te maken voor anderen. De tentoonstelling is geen lezing of toeristische brochure.

Foto Gert Jan van Rooij

2. Een imitatie rugzak

Arturo:

De wereld na Margaret Thatcher houdt ons voor dat er geen alternatief is voor de vrije markt. Dit is iets wat we moeten accepteren, anders worden we buitengesloten van het economische systeem. Cultureel kapitaal werkt op dezelfde manier. De wereld wordt onderwezen volgens een Eurocentrisch model. Peruanen leren over de westerse cultuur, over grote Europese kunstenaars Monet, Van Gogh, Picasso, net zoals ze leren over Europese leiders en politiek. We putten allemaal uit dezelfde bron van kennis die voortkomt uit een intellectueel extractivisme dat kennis toe-eigent en aanpast om het vervolgens te presenteren als de basis van de moderne samenleving. Van daaruit concluderen we: dit is beschaving en al het andere is dat niet.

De respectabele houding voor een academicus is om het tegenovergestelde standpunt te verdedigen. Maar ze huiveren om oplossingen te suggereren. Toen ik hier zes jaar geleden voor het eerst kwam, werd er veel gepraat over dekolonisatie. Er werd van alles gezegd over hoe het was om te leven in een postkoloniaal land, gebied of cultuur. Ik denk dat ik er hier meer over hoorde dan in mijn thuisland. Ik vroeg rond, vooral aan mensen in mijn omgeving die uit Indonesië kwamen. Ze voelden hetzelfde: mensen die in de zogenaamde perifere gebieden van de wereld wonen, hebben niet veel tijd om na te denken over het postkoloniale discours. Ze kunnen zich niet veroorloven om steeds abstract te zijn. Ze begrijpen situaties omdat ze die in hun dagelijkse leven tegenkomen. Dat betekent niet dat er een gebrek is aan kritisch denken, maar het is anders, meer gelaagd.

Ik liet je laatst een afbeelding zien van een imitatie rugzak met aan de ene kant een afbeelding van het videogamepersonage Sonic en aan de andere kant Harry Potter. Verder staan het cijfer 10 (het nummer van voetballer Messi) en de naam van voormalig president van de V.S. Obama op de zijkant geschreven. Alles tegelijk. Beeld je eens in wie de persoon is die zo iets draagt: iemand die van Obama, Harry Potter, Messi en Sonic houdt. Dat is het postkoloniale discours in de echte wereld. Er is geen abstractie, het is er gewoon. Je hebt al deze veelzijdigheid in één kleine rugzak. Je kunt veel analyseren en schrijven, maar het echte leven is gewoon zo. Er gebeurt iets en het schrijven komt pas daarna.

Claudia:

In Peru gebruiken de meeste scholen schooluniformen om een gelijk speelveld te creëren. Maar veel mensen hebben niet genoeg geld om een uniform te kopen. Arme gezinnen kunnen zich zelfs geen onderwijs veroorloven. Ze hebben moeite om op te groeien in een wereld waarin hun taal niet wordt geaccepteerd. Deze taalbarrière houdt hen geïsoleerd op hun lokale positie. De rugzak stelt hen in staat om een identiteit te creëren die heel concreet en echt voor hen is. Dat kan je zien als een uiting van identiteit, verzet of protest. Uiteindelijk is het gewoon wat het is.

Foto Gert Jan van Rooij

3. Een voetbalkleedkamer ergens achteraf

Arturo:

Voor deze tentoonstelling moet veel op locatie worden bepaald. Daarom nemen we meer dan vijf weken de tijd om haar te installeren. Het 3D-bestand dat we hebben gemaakt, markeert slechts het begin. De rest is een organisch proces. Ik vind het leuk dat mensen in dit werk alle markeringen en indrukken vinden die we erop hebben achtergelaten, alle beslissingen die we hebben genomen, en hoe dat verband houdt met hen als kijkers. Veel van ons werk in Marres is het creëren van een atmosfeer, het bouwen van kamers, het instellen van het licht, het plaatsen van voorwerpen, filteren, selecteren wat erin en eruit gaat, totdat je een balans vindt.

Claudia:

Het maken van zo'n grote installatie is heel opwindend. Als je een schets maakt voor een schilderij, heb je een concreet idee van hoe het eruit zal zien. Nu hebben we wel een idee, maar pas tijdens het maken zullen we weten hoe het echt zal werken. Arturo maakt een plan voor een reis door het huis, een installatie met veel objecten waar je doorheen kunt bewegen. Hij ontwerpt ook een aantal tussenruimtes. Hij wil dat de bezoeker in die ruimtes omgeven worden door geluid, muziek of gewoon lawaai. Ik werk met hem samen aan dit geluidsdeel.

Arturo:

De tentoonstelling wisselt eenvoudige werken af met complexe kamers. De bierfontein is een voorbeeld van de eerste. Het is in feite een schilderij met een watertap. Uit de tap stroomt een vloeistof die op bier lijkt. Het vocht stroomt omlaag via waterkruiken die aan de muur zijn bevestigd, en het resultaat is een bierfontein. Het werk heeft de titel *Rosario* (Rozenkrans), een reeks kralen die door katholieken wordt gebruikt voor boetedoening. Elke kraal symboliseert een sleutelmoment in het leven van Christus. Het helpt de eigenaar om te mediteren over het leven van Christus en boete te doen voor zijn zonden. Je kunt een ongelovige zijn, maar dat doet er niet toe, omdat Peruanen veel van de katholieke cultuur hebben overgenomen, vooral het collectieve schuldgevoel. We weten niet wat we fout hebben gedaan, maar we zijn er zeker van dat we schuldig zijn. Met het bier wassen we onze zonden weg.

Na *Rosario* worden bezoekers ondergedompeld in een badhuis dat tegelijk ook een gaarkeuken is. De combinatie is net zo ongebruikelijk voor Peru als elders. Mijn wens was om een gemeenschappelijke ruimte maken, niets spiritueels, maar eerder een kleedkamer van een lokale voetbalclub met geschilderde silhouetten die met elkaar praten. De ruimte heeft een reeks van deze uitgesneden figuren en heeft misschien een kopie van *Het Laatste Avondmaal* van Da Vinci aan de muur. Claudia maakt een soundtrack, die komt vanuit een reeks objecten. Ik weet nog niet precies wat het gaat worden. Het kan muziek zijn, lawaai, achtergrondgeluid. Ik stel me ook een radiogesprek voor waarbij je belt om een liedje aan te vragen en je vervolgens eindeloos met de presentator over je problemen praat.

Claudia:

De locatie is erg belangrijk. Het huis van Marres is een beetje chic, met zijn plafondlijsten en gevoel van verlatenheid. In elke kamer gebeurt iets heel vertrouwds, of iets dat je op de één of andere manier eerder hebt ervaren.

Arturo:

Op de eerste verdieping komt er een bijna lege kamer met een armoedig dansend rek van de rommelmarkt met wat puin en spullen eromheen. Het rek is geanimeerd en beweegt constant. Het is een zeer gangbaar Chinees product dat bij Alibaba kan worden besteld. Ik wilde dit goedkope meubelstuk dat op de één of andere manier probeert te bestaan, wat dat ook moge zijn, combineren met rood licht, zoals in een bordeel. Claudia maakt een playlist. Ik denk dat ze wat oude salsanummers gaat kiezen, misschien van de Puerto Ricaanse salsazanger Héctor Lavoe. Hij maakte deel uit van de beroemde Fania All-Stars salsagroep die zeer droevige nummers uitbracht.

Claudia:

We hebben overlegd wat nu belangrijk voor ons is om over te praten. En het antwoord komt in de vorm van muziek. In het zuiden hebben we enkele bands die echt anti-imperialistisch zijn, die het lijden van mensen van kleur bezingen. Er zijn zeer diverse stromingen, maar de politieke toon is voor ons erg belangrijk. Uit Midden-Amerika denken we aan Rubén Blades of Buena Vista Social Club. Hun nummers gaan over het dagelijks leven. En bezoekers ervaren dit terwijl ze het rek op een ritme zien bewegen. Wat valt er te begrijpen? Elke bezoeker beleeft het anders.

Foto: Gert Jan van Rooij

Foto: Gert Jan van Rooij

Arturo:

De welvaartskloof in Peru is enorm. De heersende klasse houdt zich bezig met hun zakelijke projecten door het juridische systeem te loodsen. Een 4x4-auto is hun maatstaf voor succes. In dit opzicht zijn we nog steeds sterk de achtertuin van de Verenigde Staten. De lijnen van kleur en klasse kruisen elkaar vaak. Als je wit bent in Peru, heb je waarschijnlijk geld. De Japanners komen direct daarna. Zelfs als je geen geld hebt, word je bekeken alsof je het hebt. Ze herkennen je niet als Peruaan, maar kijken niet op je neer. De inheemse mensen van het platteland worden beschouwd als het laagst. Ze spreken hun oorspronkelijke taal en kunnen zich geen degelijk onderwijs veroorloven, en als gevolg daarvan worden ze niet vertegenwoordigd in de regering.

Claudia:

Ik heb een inheemse achtergrond van een mestizo familie die grotendeels in de Sierra woont, het bergland van Peru, waar religie het dagelijks leven doordrenkt. We respecteren gebruiken en tradities die voortkomen uit oude tijden, zelfs Inca-tradities die vermengd zijn met christelijke tradities. Iedereen heeft een portret van Jezus in huis en een afbeelding van *Het Laatste Avondmaal* in de eetkamer. In Peru vind je ook nog steeds minachting voor de traditionele cultuur die werd veroordeeld vanaf de koloniale tijd, vooral in de grote steden. Het is belangrijk om te beseffen dat de Peruaanse overheid alleen in het Spaans communiceert, terwijl de meerderheid van de inheemse bevolking Quechua spreekt. Stel je voor dat je alleen Quechua kunt spreken, maar documenten moet invullen die in het Spaans zijn. Je krijgt een Spaanstalig ID. Je moet leren hoe je voor je ID moet tekenen. En die handtekening gebruik je maar eens in de vijf jaar voor de verkiezingen. Dat geeft je een idee van de afstand tussen inheemse gemeenschappen en de overheid. Veertig jaar geleden dwong een gewelddadig conflict tussen de regering en de revolutionaire groep het Lichtend Pad veel mensen om vanuit de berggebieden naar Lima te vluchten. In de stad was het gevaarlijk om te vertellen dat je uit de Sierra kwam omdat je gemakkelijk als terrorist gelabeld kon worden. Door onze identiteit te verhullen, raakten we vervreemd van onze tradities. Nu de oorlog voorbij is, groeit er een verlangen om die tradities weer te omarmen. Mijn generatie kan terugkeren naar de inheemse gebieden en opnieuw het zonnewende-feest of het Andes-nieuwjaar vieren.

Arturo:

Mijn grootouders kwamen 90 jaar geleden vanuit Okinawa naar Peru. Ze trouwden binnen de Japanse gemeenschap. Tijdens de Tweede Wereldoorlog sloot Peru een verdrag met de Verenigde Staten en deporteerde veel Japanners naar dat land. Onze families probeerden hun taal en cultuur te verbergen. Daarom spreekt de meerderheid van mijn generatie geen Japans. Onze cultuur is sowieso een flexibel weefsel waarin alles wordt vermengd. Elke Japanse familie heeft een altaar. Als je het opent, vind je wierook, de as en namen van voorouders in het Kanji-schrift. Maar er is ook een afbeelding van Jezus, de Señor de los Milagros, die de beschermheilige is van bewoners en immigranten en welke lokale heilige of godheid je ook maar wilt.

Claudia:

Arturo en ik zijn ons zeer bewust van alle problemen waarmee inheemse gemeenschappen te maken hebben in een land met zulke grote ongelijkheid en corruptie. Het speelt een belangrijke rol in ons werk, maar in plaats van direct over politiek te praten richten we ons op alledaagse situaties en praktische problemen.

Foto: Gert Jan van Rooij

Foto: Gert Jan van Rooij

5. De nalatige hotelmanager

Arturo:

De Venezolaanse toneelschrijver José Ignacio Cabrujas zei in een interview dat de staat in Latijns-Amerika zich gedraagt als een nalatige hotelmanager. In plaats van je de faciliteiten te bieden om comfortabel te leven, legt hij je alle verboden voor, alles wat je niet kunt doen in het hotel. Hij vroeg zich af wat het nut was van een staat, als het zo vaak slechts een spel van schijnvertoningen is. Voor deze installatie voor Marres heb ik het woord 'schijnvertoningen' vervangen door 'verschijningen' en 'gasten' door 'geesten'. In plaats van gasten te huisvesten, heeft het Marres-hotel rondzwervende geesten die zijn gekomen om schulden te vereffenen. De kamers gaan over al deze onafgemaakte zaken. Het werk *Ghosts are another mouth to feed* toont een typische huiselijke scène: een huis van een hamsteraar. Alle huizen van de Nikkei (Peruanen van Japanse afkomst) zijn zo: alles wat je ooit hebt gekocht is er, maar je kunt niets vinden. We gebruiken onze daken als opslagplaatsen voor achtergelaten spullen en om de was op te hangen. Mijn ouderlijk huis stond ook vol met kasten die we gebruikten om ons domein af te bakenen en die heel weinig leefruimte overlieten. In het midden van de 'hamsteraar' kamer in Marres staat een tafel met een paar objecten, een tonijnblik en twee uitgesneden afbeeldingen van oude dames die zich uitrekken. Het lijkt een hele gewone scène, maar vanuit een ander perspectief zou de tafel ook kunnen worden gezien als een graf of een Ouija-bord en de twee figuren als oprijzende geesten. Het werk verwijst naar alle bovennatuurlijke verhalen die we zagen in de Peruaanse media tijdens de jaren '90, en die door de regering werden gefabriceerd om rookgordijnen te creëren voor wat er echt gebeurde.

Claudia:

De scène is kenmerkend voor een Peruaans huishouden: je wordt wakker in je huis, ontbijt met je familie, maakt je klaar om naar school of werk te gaan. Er is een eeuwenoud familie altaar waar foto's van voorouders worden bewaard. Daarnaast staat de TV die 's ochtends tabloidnieuws brengt, om je te voeden met herinneringen voor de rest van de dag. Het nieuws volgt altijd hetzelfde patroon. Eerst is er iets dat moeilijk te geloven is, iets bovennatuurlijks. Dan heeft er ergens in Peru een moord of verkrachting plaatsgevonden. Ten slotte is er een roddel, zoals een voetballer die een affaire heeft met een vedette. En dan gebeurt er nog iets anders in de kamer. Het blik tonijn tikt tegen een glas of bord. Je voelt dat er iets is, dat bij dit huishouden en deze familie hoort, maar je bent niet zeker welke schuld moet worden vereffend, noch wat het onafgemaakte zaken zijn van deze entiteit die dingen verplaatst. Het is een latente aanwezigheid, iets dat blijft hangen, als een constant gevoel. Je kunt het niet uitleggen, maar het bestaat.

Arturo Kameya *Opaque Spirits* 07 mrt 2024 – 26 mei 2024

Metropolis M, april/mei 2024

Een hotel vol mislukkingen

Voor de tentoonstelling *Opaque Spirits* bij Marres in Maastricht transformeerde Arturo Kameya, samen met Claudia Martínez Garay, het statige pand tot een hotel van mislukkingen en noodlot. Vertrekend vanuit persoonlijke ervaringen en scherpe observaties van de sociaal-maatschappelijke context om hem heen, creëerde Kameya voor elke kamer schimmige interieurs waarvan de betekenis lang niet altijd eenduidig is.

Door Isabel Ferreira de Sousa

Arturo Kameya (1984) put uit zijn herinneringen, ervaringen, verbeelding en culturele referenties om immersive en vaak vervreemdende installaties te maken. Voor zijn huidige presentatie in Marres neemt hij de harde realiteit van zijn thuisland Peru en de tekortkomingen van de Peruaanse staat kritisch onder de loep. Kameya en zijn partner en collega Claudia Martínez Garay (1983) verlieten beiden hun geboortestad Lima voor een residentie aan de Rijksakademie in Amsterdam. Nu wonen ze al meer dan zes jaar in Nederland. Wonen in het buitenland heeft Kameya's band met Peru versterkt en hem in staat gesteld kritisch na te denken over zijn eigen land en het Latijns-Amerikaanse continent. Het contrast tussen de hoofdstad Lima en de rest van het land waar ook de inheemse gemeenschappen wonen, is veel groter

dan hier. In Peru is alles geconcentreerd en de taalbarrière belemmert de onderlinge communicatie. Door corruptie en het gebrek aan informatie van de overheid hebben mensen die buiten de omgeving van Lima wonen geen inspraak in regeringsbeslissingen en kunnen ze niet rekenen op vertegenwoordiging en steun.

Metafoor voor mislukte staat
Toen directeur Valentijn Byvanck hem uitnodigde om te exposeren in Marres, wist Kameya niet lang na te denken: 'Ik wist meteen dat ik het antieke pand tot een hotel wilde ombouwen. Ik heb me voor dit idee laten inspireren door de Venezolaanse schrijver José Ignacio Cabrujas (1935-1995) die het hotel gebruikt als metafoor voor een mislukte staat. Hij benadrukt hiermee het disfunctionele gedrag van zowel regeringen als burgers, waarmee

systeemen van corruptie, armoede en ongelijkheid in stand worden gehouden. Het hotel in Marres is een metafoor voor Peru als een falende staat: als de manager (de staat) er niets om geeft, waarom zouden de gasten dat dan wel doen?' De tentoonstelling is een verbijterende ervaring. Hoevel ik al eerder bij

Marres ben geweest, bekruip me nu het gevoel dat ik een compleet ander gebouw ben binnengestapt. Kameya creëerde tien interieurs die spelen met de conventionele kenmerken van hotelkamers, door gebruik te maken van een sterke scenografie. De kamers op de begane grond en de eerste verdieping hebben elk een specifieke sfeer gekregen. Sommige zijn klein, verduisterd en besloten, anderen juist groot en verlicht door tv-lampen die in schril contrast staan met de gedempte kleuren van de muren en schilderijen. Het zachte palet van lichtgeel, blauw- en groentinten doet denken aan de kleuren

van Lima, de woestijnstad waar Kameya opgroeide.

Kameya wijst me op de verlichting, volgens hem een essentieel element in de tentoonstelling. 'Ik heb het meeste natuurlijke licht geblokkeerd en kunstlicht gebruikt om een ongemakkelijke sfeer op te roepen', vertelt hij. 'Ook deze keuze is geïnspireerd door Cabrujas. In een interview uit de jaren negentig vraagt hij zich af waar een gefaalde staat eigenlijk goed voor is, behalve dan om de schijn op te houden. Ik besloot door te werken op dit idee door de hotelgasten te vervreem-

lijken als geesten, als overblijfselen uit het verleden. Hiermee wil ik een griezelige en onheimelijke sfeer toevoegen aan het hotel als een allegorie, waar ook objecten een sterke aanwezigheid hebben.'

De titel van de tentoonstelling, *Opaque Spirits*, ontleende Kameya uit het boek *Poetics of Religion* (1990) van de Caribische schrijver en filosoof Édouard Glissant (1928-2011). Hierin roept de auteur op tot ondoorzichtigheid als fundamenteel recht, als manier om menselijke en culturele diversiteit te bewaken door te leren waarden wat niet volledig kan worden begrepen. Volgens Glissant

Arturo Kameya, zaaloverzicht van *Opaque Spirits*, 2024, Marres, Maastricht, foto: Gert-Jan van Rooij

Arturo Kameya, zaaloverzicht van *Opaque Spirits*, 2024, Marres, Maastricht, foto: Gert-Jan van Rooij

metropolis m 2/24

kan de volledige transparantie van de staat tot gevolg hebben dat waardevolle culturele verschillen verloren gaan, wat weer kan leiden tot uniformisering. Kameya past dit concept ook toe in zijn eigen praktijk: 'Niet alles wat ik maak hoeft transparant te zijn of tot in detail te worden uitgelegd.'

Unheimische vertrouwdheid
Elke kamer vertegenwoordigt een moment of situatie uit het dagelijks leven, vaak in een schijnbaar absurde setting, waarmee Kameya zijn licht laat schijnen op de harde sociaaleconomische realiteit van het leven in Peru. Op de begane grond komen bezoekers binnen in een hoek van een verlaten badruimte met betegelde wanden en een kapot gasfornuis. In een hoek van de ruimte zitten twee geesten van karton tegenover elkaar naar hun telefoon te staren, terwijl andere figuren verderop aardappels aan het schillen zijn. Kameya benadrukt dat de culturele achtergrond van verschillende bezoekers hun ervaring zal beïnvloeden: 'Een bezoeker uit Latijns-Amerika zal de meeste elementen herkennen en er emotioneel op reageren; ze zouden zich zelfs thuis kunnen voelen in dit hotel. Nederlanders daarentegen zullen een andere ervaring hebben. Dat

is niet erg, ik wil juist dat bezoekers de ruimte bevragen en proberen te begrijpen waar ze naar kijken.'

Tijdens zijn studie in Amsterdam kwam Kameya voor het eerst in contact met het dekoloniale discours: 'Zes jaar geleden was het dekoloniale discours nog erg academisch en westers-georiënteerd, maar gelukkig vindt er steeds meer verschuiving plaats richting een meer inclusief perspectief. Voorheen draaide het vooral om hoe mensen aan de andere kant van de wereld leven. Ik vond dit niet passen bij de Latijns-Amerikaanse realiteit. Mensen in Peru en veel andere landen willen helemaal niet vanuit een eurocentrische hoek bekeken worden. Ze zijn druk bezig om de eindjes aan elkaar te knopen en zijn gewend om met weinig middelen te leven. Ze hebben helemaal geen tijd om hun leven vanuit een intellectueel discours te beschouwen; het leven gebeurt gewoon en je moet het maar zien bij te benen. Die down-to-earth mentaliteit zit ook in mijn werk.'

Een opvallend onderdeel van de presentatie zijn twee grote naar adem happende sculpturale vissen in de grootste zaal op de eerste verdieping, een verduisterde ruimte waarvan de ramen bedekt zijn met grote beschilderde pane-

len. Kameya maakte ze op basis van een 3D-model, waarvoor hij samenwerkte met technicus Hans Janssen. De naar adem snakkende vissen zijn deels geïnspireerd op een werk van de Peruaanse schrijver en kunstenaar Juan Javier Salazar (1955-2016) die vissen vergelijkt met de onwetende massa: net zoals vissen gelukzalig in de zee zwemmen, zich niet bewust van wat hen te wachten staat, leven de meeste mensen hun leven zonder zich te realiseren dat hun lot al besloten ligt in het systeem waarbinnen ze opereren.

Soundscape
Ook de soundtrack die Garay maakte, speelt een belangrijke rol in Marres. Ze vertelt: 'Terwijl je ervoor kunt kiezen om weg te kijken van een schilderij, kun je niet ontsnappen aan muziek en geluid.' Het domein ligt onder in de tentoonstelling en draagt bij aan de culturele specificiteit ervan: 'Als ik aan Peru denk, denk ik aan radio. Er zijn veel radiostations, maar het grappige is dat hun afspelijstlijsten door de jaren heen niet veranderen. Het is alsof ze al tientallen jaren vastzitten in de tijd.' Voor een afgezonderde kamer op de eerste verdieping, waarin centraal een klein beweegend meubelstuk staat met religieuze voorwerpen en andere decora-

tieve stukken, maakte Garay een afspelijst van de liedjes waar ze vroeger naar luisterde toen ze opgroeide: 'Dit waren de liedjes waar mijn ouders naar luisterden. Ik herinner me dat ik ze vroeger niet leuk vond, maar nu zijn ze mijn favoriete nummers geworden.' Spiritualiteit en religie zijn diep geworteld in de Peruaanse cultuur. In de meeste hotelkamers van Kameya zijn religieuze voorwerpen opgenomen. Bewegend door de tentoonstelling kom je fotolijstjes tegen van de Maagd Maria, kleine beeldjes van Jezus en een schilderij van het Laatste Avondmaal. Op een tv-scherm is een religieuze ceremonie te zien, in andere kamers hoor je religieuze radio-uitzendingen op de achtergrond. Het werk dat mij het meest aanspreekt is *Rosario* (rozenkrans), een installatie die pontificaal in de hal op de begane grond staat en feitelijk bestaat uit een bierfontein. Aan de muur hangt een groen schilderij waarop gekruiste handen staan afgebeeld die een rozenkrans vasthou-

den. Uit het schilderij steekt een kraan waar bier uit stroomt in drie kannen die eronder zijn geplaatst, waaruit het bier in de fontein klotst. Gehuld in een blauwachtig schijnsel kan de fontein door de religieuze connotaties tegelijkertijd worden opgevat als een verwijzing naar gevoelens van collectieve schuld als de noodzaak om berouw te tonen.

Hechizo

Kameya en Garay vertellen dat mensen in Peru gewend zijn om te leven met wat ze voorhanden hebben. Dit werd vooral zichtbaar tijdens het gewapende conflict in de jaren tachtig, toen mensen die op het platteland in extreme armoede leefden, geen toegang hadden tot materiaal en thuis hun eigen wapens maakten met wat ze maar konden vinden. Kameya past deze praktijk van *hechizo*, een vorm van DIY, toe in zijn artistieke praktijk, met name in zijn installaties. Zo verwerkte hij schroot, afgedankte voorwerpen en versleten voorwerpen in de tentoonstel-

ling. Kameya vergelijkt het leven in Peru met het leven in Nederland, een veilig land met veel mogelijkheden, dat weer zijn eigen uitdagingen heeft: 'Er is een beperkt aantal hulpbronnen in de wereld en we moeten ons aanpassen aan de veranderingen. Door conflicten en klimaatverandering zullen meer mensen naar het noorden trekken. We zien dat rechtse regeringen dit proberen tegen te gaan, maar dat is natuurlijk niet realistisch. We moeten allemaal met minder leven.'

Isabel Ferreira de Sousa doceert aan het Maastricht Institute of Arts en schrijft over kunst.

Deze tekst is uit het Engels vertaald door de redactie

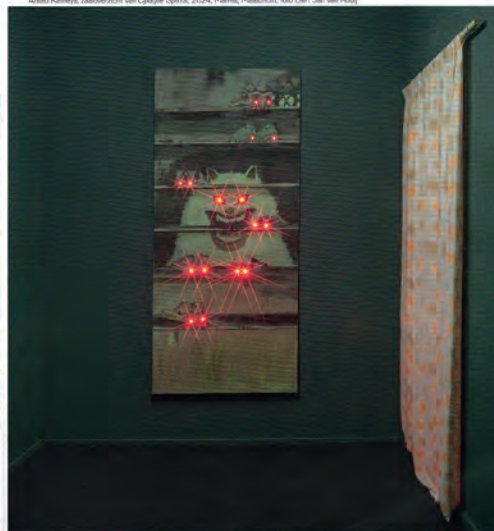
Arturo Kameya: *Opaque Spirits*
Marres, Maastricht
7.3 t/m 26.5.2024

Arturo Kameya, zaaloverzicht van *Opaque Spirits*, 2024, Marres, Maastricht, foto: Gert-Jan van Rooij

Arturo Kameya, *Unifield*, 2024, courtesy de kunstenaar en QTRM, Amsterdam/Londen/New York

metropolis m 2/24

7

7 eind

Leef Arturo Kameya *Opaque Spirits*
07 mrt 2024 — 26 mei 2024

De Limburger
19-04-2024

Een stukje Peru in Limburg

Kunstenars Arturo Kameya en Claudia Martínez Garay. FOTO GERT JAN VAN ROOIJ

EXPOSITIE IN MARRES

Kunstenaar laat geesten spreken en verandert monumentaal pand in 'bouwval'

Cultuurhuis Marres is gevestigd in een Maastrichts pand dat ooit toebehoorde aan het brouwersgeslacht Marres. Een monumentaal, statig herenhuis met uitstraling. In normale tijden dan. Maar nu even niet: de Peruaanse kunstenaar Arturo Kameya heeft het gebouw getransformeerd tot een spookhotel. Met geesten, kakkerlakken én een hoop rommel. En prachtige schilderijen, met een boodschap.

MAASTRICHT
DOOR ROB COBBEN

Het is alsof we een aflevering van de realityshow *Extreme Home Makeover* binnenstappen. Alleen is hier precies het tegenovergestelde gebeurd van wat er normaal in dat tv-programma te zien is: een bouwval die door bouwvakkers in een paar dagen opgeknapt én opnieuw ingericht wordt. In Marres zien we kapotte tegelvloeren, afbladderend behang en ruimtes die vol liggen met lege flessen, autobanden, motorhelmen, olieblikken en andere rotzooi. Heel herkenbaar voor mensen die ooit door Midden- of Zuid-Amerika hebben gereisd. En er zijn schrikmomenten! Op de eerste verdieping beginnen opeens grote ijzers vissen te bewegen als je binnenloopt. Gemaakt van afval. Ze brengen een eng, mechanisch geluid ten gehore. In een andere kamer kijken kakkerlakken naar een voetbalwedstrijd op een minuscule televisie. Achter een gordijn danst een metalen, lelijke kast met nepgoud op muziek van de Cubaanse mannen van The Buena Vista Social Club en de wereldberoemde Panamese zanger Ruben Blades. De afbeelding van Jezus die in het rek staat, beweegt ritmisch mee op de vrolijke deuntjes.

Hotel

Nee, dit is geen dertien-in-een-dozijn-expositie. En dat kun je bij Marres, Huis voor Hedendaagse Kunst in Maastricht, ook niet verwachten. Directeur Valentijn Byvanck zoekt graag de extremen op. Er zit nog meer bijzonders aan te komen later dit jaar. In de zomer is er de derde editie van de Limburg Biënnale en

Schildering van een Yamaha zonder wielen. FOTO'S: GERT JAN VAN ROOIJ

daarna gaat de Mexicaanse kunstenaar Alejandro Galván het voormalige ondernemershuis opnieuw onder handen nemen. En veranderen in iets wat helemaal niet lijkt op wat je er nu aantreft. Een nieuwe *extreme makeover* dus. Maar nu is er dus de expositie van Arturo Kameya. Geboren in 1984 in

Peru. Hij studeerde aan de katholieke universiteit van Lima en kwam daarna naar de Rijksacademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. Hij verhuisde samen met zijn vriendin Claudia Martínez Garay, eveneens uit Peru, die geluids- en videokunstenaar is en ook schildert. Ze heeft ook aan deze tentoonstelling

meegewerkt. De twee, die in Amsterdam zijn blijven wonen en werken, kregen volledige vrijheid voor de expositie in Marres.

„We zijn met hen en ons productie-team vijf weken bezig geweest om het gebouw te maken tot wat het nu is: een tentoonstelling die je moet beleven”, zegt Julie Cordewener van Marres. En dat ging ver: „Zo’n transformatie hebben we hier nog niet eerder meegemaakt”.

Maar wat wil Kameya nu eigenlijk zeggen met *Opaque Spirits*, dat hij omschrijft als een gesamt-kunstwerk? „Het is een hotel”, legt hij uit, „en elke kamer vertegenwoordigt een schuld van de Peruaanse staat jegens zijn volk. De kamers worden bewoond door geesten die zijn gekomen om deze schulden te innen”. Het hotelidee heeft Kameya van de Venezolaanse toneelschrijver José Ignacio Cabrujas. Die vergeleek

ooid de natie met een hotel, een tijdelijke plek die geen eigendom is van de bewoners en daarom niet opgeknapt hoeft te worden. De staat speelt de rol van beheerder van dit hotel, maar faalt erin om zijn gasten een basisniveau van comfort te bieden.

Geïsoleerd

Veel bevolkingsgroepen in Peru worden op geen enkele manier vertegenwoordigd in de regering, zegt de kunstenaar. De overheid communiceert alleen in het Spaans, terwijl de meerderheid van de inheemse bevolking die taal niet beheerst en Quechua spreekt. Dat zorgt ervoor dat die groepen geïsoleerd blijven.

Opaque Spirits kun je ook zien als een schilderij waarin je kunt ademen, vertelt Kameya. De beschrijvingen van ruimtes, objecten en dieren zijn voor hem een manier om heikele kwesties aan de orde te stellen. Bezoekers treffen na de metamorfose van Marres allerlei scènes aan, waaronder een betegeld badhuis dat zich voordoet als restaurant, een meerarmige bierfontein en een grote bovenkamer met drijvende vissen.

De expositie begint met een driedimensionaal kunstwerk van mensen op een motorfiets. Maar het vervoersmiddel heeft geen wielen. „Het is een metafoor voor wat er met ons land gebeurt”, aldus Kameya. „We zijn nu niet meer zo arm, maar er is veel meer corruptie dan vijftig jaar geleden. We zijn achtergebleven met een motorfiets die niet kan rijden.”

Een van de museumkamers die door Arturo Kameya onder handen is genomen.

Arturo Kameya - *Opaque Spirits*. Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, Maastricht. Te zien tot en met 26 mei.

Arturo Kameya *Opaque Spirits* 07 mrt 2024 – 26 mei 2024

Gonzo Circus
maart 2024

INTERVIEW

installatie 'Rosario' (2022), waarin de drank door een kraantje vloeit, dat uit een schilderij van de stigmata steekt. Wanneer ik verbaasd opmerk dat ik nog nooit zo'n fontein heb gezien, vertelt Kameya over pisco, een sterkedrank op basis van druiven. Het is de nationale drank van Peru, waar zelfs een jaarlijks feest aan is gewijd. Een van de fonteinrinnen in de hoofdstad Lima laat dan geen water stromen, maar pisco. Liefhebbers staan dan in de rij om hun glas te vullen. Soms krijg je de werkelijkheid gewoon niet bij elkaar verzomen. Een bijna onopvallend, maar interessant detail: bij elke afbeelding die Kameya laat zien, verschijnt in de bovenhoek het iconetje van Pinterest. Blijkbaar is hij een trouw gebruiker van het digitale prikbord, wat de indruk versterkt dat hij een verzamelaar is. Zijn schilderijen – overigens het eerste medium waarmee hij werkte – zijn gebaseerd op onder meer familie-foto's en beeldmateriaal dat hij online aantroef. Een schilderij van een dreigend ogende kat blijkt geïnspireerd te zijn door de Japanse horrorfilm 'Hausu' (1977). In Marres is ook een video te zien, 'Blindspot'

'Blindspot', 2021. Met dank aan GBRM Gallery. Foto Pierre Le Hors

(2015), die Kameya maakte op basis van hergebruikte filmbeelden. Ook voor zijn sculpturen en installaties werkt hij vaak met gevonden materialen. Aan elk kunstwerk kleven een of meerdere geschiedenissen.

BEROUW

Een ander opvallend aspect van Kameya's oeuvre zijn de cut-outs: uit hout gesneden, beschilderde mensfiguren die zich bezighouden met alledaagse zaken als een sigaret roken of teennagels afknippen. Deze hybride vorm slecht de afstand tussen schilder- en beeldhouwkunst. Daardoor kan Kameya de ruimte naar zijn hand zetten, zoals te zien was tijdens de open ateliers van de Rijksakademie (Amsterdam), waar hij resident was, en in 'Drylands' (2021-2022 in het Dordrechts Museum), zijn eerste solotentoonstelling in een Nederlands museum. Daarnaast prijken er verschillende solo- en groepstentoonstellingen in onder meer de Verenigde Staten en Brazilië op zijn cv. Over zijn multimediale aanpak vertelt hij: 'Sommige dingen kun je op een bepaalde manier uitdrukken en andere weer met andere media of woorden.' In het geval van 'Rosario' gaan katholieke beelden en de consumptiemaatschappij een ongemakkelijk verbond aan. 'De stroom moet je het gevoel geven dat je van je zonden verlost wordt. Zoals met je voor je ogen zien, in beweging. Als ik er een schilderij van had gemaakt, had je je wellicht sterker beziggehouden met de vraag wat ik nu precies had afgebeeld, dan dat je berouw voelt.' Kameya's installaties bevatten vaak bewegende elementen, bijvoorbeeld via een mechaniekje dat ontleend is aan goedkoop speelgoed. Door dat kinetische aspect krijg je het gevoel dat je niet zozeer naar een tafereel kijkt, maar naar een actie of een proces.

REALISME

De aanstaande tentoonstelling in Marres gaat volgens Kameya niet specifiek over Peru, maar ook over Latijns-Amerika in bredere zin. 'Een belangrijk thema is hoe het leven is in een staat die op bijna elke manier faalt.' Het zijn harde woorden over het land en de regio waar Kameya opgroeide, maar absoluut niet ongrond. 'Latijns-Amerika werd gekoloniseerd. De onafhankelijkheidsstrijd leidde tot flinke staatschulden. Veel landen zijn dictaturen geweest; ook Peru. De dagelijks realiteit wordt gekenmerkt door onder meer drugs- en gender-gereleerd geweld. Maar de geschiedenis van Peru is voor mij één en ander om te kijken naar hoe het is om in het Westen te wonen.' Kameya licht dat laatste perspectief nader toe: 'Veel aspecten van samenlevingen zijn gewoon geloofssystemen, zelfs in het Westen, dat zichzelf graag ziet als wetenschappelijk en rationeel. Toch zijn er ook ontafbaare dingen, waarvan je niet zeker weet of ze bestaan, waar veel mensen in geloven, moeite voor

INTERVIEW

ARTURO KAMEYA

Spoken moet je altijd meedragen

Noem kunstenaar Arturo Kameya (Peru, 1984) geen magisch realist, want hij wil de problemen in Latijns-Amerika niet romantiseren. In zijn brade opvatting van de (dagelijkse) werkelijkheid is er tegelijkertijd veel ruimte voor rituelen en geesten. In zijn solotentoonstelling in Marres (Maastricht) richt hij zich ook op het westerse geloof in onder meer kapitalisme en wetenschap.

auteur Maarten Buser • maartenbuser.tumblr.com

'Rosario', 2022. Met dank aan GBRM Gallery. Foto Gregory Candioti

'Hier is de rommelkamer', vertelt Arturo Kameya tijdens een rondleiding door de digitale maquette van zijn aankomende expositie. Hij wijst op een keur van spullen die een soort geïnspireerde muur vormen; een tafereel vergelijkbaar met wat op zijn schilderij 'Cage' (2021) te zien valt. 'In Peru groeide ik op in een huis dat door de eigenaar via een muur in twee woningen was verdeeld. Daardoor was de huur lager. Vanwege die muur was er geen gang meer, dus door meubels naar te zetten, konden we kamers maken binnen de kamers.' We praten in zijn Amsterdamse atelier over 'Opaque Spirits', zijn aanstaande solo in Marres, die opent op 7 maart (en duurt tot en met 26 mei). Het monumentale pand waarin de culturele instelling huist, verandert hij daarvoor in een hotel vol spoken en verwijzingen naar het turbulente verleden en heden van Latijns-Amerika.

Ik baseer me altijd op de werkelijkheid en wil niets romantiseren.

BIERFONTEIN

Tijdens het interview wisselt Kameya regelmatig tussen de maquette, de foto's van zijn kunstwerken op de website van zijn galerie (GRIMM), die onder meer in Amsterdam en New York zit), en Google Afbeeldingen. Die laatste gebruikt hij om verschillende van zijn verhalen en anekdotes te illustreren met beeldmateriaal, bijvoorbeeld wanneer hij vertelt dat hij in een van de kamers in Marres een bierfontein gaat installeren: de

GONZO 31

INTERVIEW

den, of op een andere manier in stand houden. Neem nou mijn katholieke opvoeding, die ik deel met veel andere Peruanen.' Dat geloof is een van de erfenissen van de kolonisatie van Latijns-Amerika. Daarmee zijn ook diverse andere beeldtalen en tradities het land binnengekomen. 'In Peru wordt Kerstmis gevierd met afbeeldingen vol sneeuw', vertelt Kameya lachend, 'het liefst ook met een kop warme chocolademelk erbij, ondanks de hoge temperaturen.' Ook met een flinke lach: 'Hoevel ik niet meer naar de kerk ga, of in God geloof, ben ik wel religieus in de zin dat ik een sterk ontwikkeld schuldgevoel heb.' Dan vervolgt hij op serieuze toon: 'Dat besef van zonde is een geloof dat werkelijkheid kan worden, zodra het de gang van zaken in de wereld begint te beïnvloeden. Een ander voorbeeld is hoe Margaret Thatcher bevoordeelde dat er geen alternatief was voor kapitalisme. Ik wil niet denken in tegenstellingen als 'rationeel' en 'irrationeel'; dat is een soort Koude Oorlog-mentaliteit.'

Denken in tegenstellingen is een Koude Oorlog-mentaliteit.

EXOTISME

Voor 'Opaque Spirits' krijgt Kameya ondersteuning van zijn partner Claudia Martínez Garay (Peru, 1983), die geluidskunstwerken maakt die vanuit lege voedselblikken klinken. In een andere kamer laat hij vissen door de lucht zwemmen en weer ergens anders tref je een verzameling minuscule schoolbanken aan, gebruikt door kakkerlakken. Het is verleidelijk om Kameya's werk in verband te brengen met het magische realisme. Daar is hij het echter niet mee eens: 'Die stroming is sterk verbonden met progressieve bewegingen in Latijns-Amerika, die een flinke klap kregen door dictatoriale regimes. Veel kunstenaars willen echter niet geassocieerd worden met dat label, omdat dat weinig te maken heeft met de dagelijkse realiteit.' Exotisme en de zaken moeter voorstellen dan ze zijn, liggen op de loer als je naar Latijns-Amerika kijkt via de bril van het magisch realisme, merkt Kameya op. 'Ik baseer me altijd wel op dingen uit de werkelijkheid en die wil ik niet romantiseren. De taal van politieke fictie vind ik aantrekkelijker, net als die van de Latijns-Amerikaanse gothic, die angst als basis heeft. Dat zijn uitdagingen die heel sterk geworteld zijn in een werkelijkheid waarvan je kunt beschrijven hoe die aanvoelt, maar nooit echt kunt uitleggen.'

'Tutorial', 2021. Met dank aan GBRM Gallery. Foto Pierre Le Hors

GEESTEN

Kameya heeft wellicht een bredere opvatting van de werkelijkheid dan anderen. 'Stel, je ziet dat er een bepaalde band is tussen twee van je familieleden. Dat is geen fysieke, tastbare relatie, maar je merkt die veel op. Door zulke dingen heb ik genoeg aan wat ik meemaakt in het dagelijks leven. Toen ik op de Rijksakademie de opdracht kreeg om twee verhalen bij elkaar te brengen, heb ik ook echt voor gebeurtenissen gekozen die ik zelf heb meegemaakt.' Ook (bij)geloof en rituelen behoren tot die gelauide realiteit. Kameya omschrijft zichzelf als iemand die altijd in een stedelijke omgeving heeft gewoond, en het mede daarom interessant vindt om oude gebruiken en hedendaagse elementen bij elkaar te brengen, zoals op het schilderij 'Tutorial' (2021), dat verwijst naar een ritueel om je geluk aan te trekken. Op de achtergrond zie je een laptopscherm, met daarop het YouTube-logo. 'Veel kennis van tradities is niet binnen de directe omgeving doorgegeven, waardoor mensen op zoek moeten naar algorithmes om zulke rituelen uit te voeren.' Het geloof in spoken is een opmerkelijk terugkerend thema in Kameya's werk, ook zo in de tentoonstelling in Marres. Kameya is gedeeltelijk van Japans afkomst, wat onder meer invloed had op de serie kunstwerken onder de titel 'Ghosts are another mouth to feed' (vanaf 2021). Daardoor liet hij zich onder meer inspireren door Obon, een Japanse feestdag waarop bij (huis)altaren voedsel wordt achtergelaten voor de overledenen. Mede daardoor functioneren geesten als een krachtige metafoor voor de last van de geschiedenis en de invloed daarvan op het heden. 'Wat me aantrekt aan spoken is dat ze niet geheel transparant zijn, maar ook niet geheel opaak. Bovendien moet je ze altijd met je meedragen.' ♦

tekst
07/03-26/05, Marres,
Maastricht | jaskit
foto's
meer over Francis Alÿs in Peru
en Latijns-Amerika in Gonzo
| croux | #90
www
grimm-gallery.com/artists/71-arturo-kameya

GONZO 33

KENNICH

Interview with Arturo Kameya

"Easy to Describe, but Not So Easy to Explain"

Photo: Jonathan de Waart, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

In vigilant depictions of his native country Peru, Arturo Kameya's magnetic visual language feeds on the individual and collective memories gleaned from the encounters and lived observations of growing up in Lima's urban middle class community. Challenging the pervasive Western formats of traditional modernism, the cultural and social realities of urban environments are sharply contextualized through the artist's intimate approach to material and form. In conversation with *kennich*, Kameya expands on the interlacing of art objects with the mythical motifs and textures of the everyday.

Your artistic practice is concerned with the narratives and myths that make up different versions of history. How do you navigate the complexities of storytelling and reinterpretation in your work?

Argentinian writer Enrique Dussel argues that myth is not an irrational explanation opposed to "logos", but a distinct type of rationality. It is a rationality that seeks to explain reality from multiple layers, including symbolic ones. The reason this is important is because it stands in opposition to a Hellenocentric self-perception where everything scientific is seen as civilization and everything else as barbarism. In this sense, the complexity doesn't lie in the descriptive aspect, but in the explanatory element.

Arturo Kameya: Prosperity, 2021, Acrylic and clay powder on canvas, 200 × 150 cm, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

From my point of view, a work of art is a series of decisions made by both the author and the spectator concerning tangible material. Therefore, I aim to make work that is easy to describe, but not so easy to explain. So, the complexity becomes a shared task with the spectator and the multiple layers of interpretation. On the other hand, there are many negative aspects to living in a time of hypervisibility culture; however, an advantageous one could be that now we can balance out hegemonic narratives in history writing with reports on microstories, whether they are meant to be reports or not.

KENNICH

Arturo Kameya: Science fair, 2022, Acrylic and clay powder on wood panel, 87 x 90 cm, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

Childhood memories, family traditions, and scenes from the suburbs of Lima stand at the beginning of your creative process. How does the endeavor of translating personal experience into art allow for a nuanced exploration of cultural identity?

Because cultural identity is not a straight line, it doesn't happen in an abstract dimension; it changes fast and is one of the first things to get flattened by the state when it becomes inconvenient. But for Latin American artists, there's a big distinction in the difficulties of doing work about identity between artists from the capitals and urban environments and artists from the countryside.

Arturo Kameya: Lady of tremors, 2022, Acrylic and clay powder on wood panel with miniatures, 72.5 x 50 cm, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

So, for example, in Peru, it is very easy to label an art show with false accusations and shut it down because it shows, not only, the nuances of cultural identity, as you mention, but also the power of history narratives. This has happened especially to artists from the countryside, who have experienced violence for decades, and on top of that, they have to bear the burden of a state that wants to keep them invisible. This is not the case for artists like myself, who came from the capital. We work from what we experienced, and often, what we've experienced is much easier, and we receive more opportunities. So, the exploration of cultural identity should include a reflection on which kind of privileges you are receiving as an agent of cultural production.

Photo: Jonathan de Waart, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

KENNICH

In 2021 you had an exhibition at the Dordrecht Museum in the Netherlands called "Drylands". The title of the exhibition suggested a certain aridity and stillness. How do you incorporate dynamic arrangements into your installations while maintaining the overarching theme?

"Drylands" was a show about the city of Lima, which is a city built on a desert valley. The title refers to the lack of resources and functioning structures, but it also refers to the activities that counter balance such aridity. So, it is not about a one-tune type of scenario but more about the actions and interactions within. This led to a series of works that focused on popular culture, systems of beliefs, ornaments, and micro identities. Therefore, it was planned as a series of paintings and installations that involved subtle movements and actions, most of them involving liquid. As in the case of the installation of the dog heads with foam coming out of their mouths that were placed on two metal structures similar to microphone stands, or the robotic fish, which was a soda can attached to some servo motors, that swims in a half-cut barrel of dirty water, and the ladder installation with a pump system that feeds a sculpture of a cat on top of the ladder dripping liquid from its nose onto the mouth of the ceramic cat at the bottom of said ladder.

Arturo Kameya: Pido la palabra / I request the floor II, 2021, Zinc buckets, sand, foam, pumps, ceramics, metal containers, steel tripods, 250 x 140 x 80 cm, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

Reading your interviews, you seem fascinated by the idea of cultural cannibalism. Could you elaborate on what this concept means to you in a contemporary context and how it influences your approach to materials and themes in your artwork?

The term cultural cannibalism refers to the movement initiated in Brazil during the 20th century, where Brazilian writers and artists sought cultural independence from the West. They referenced the resistance of the Tupí tribes and their anthropophagic practices as a metaphor to devour foreign cultural influences and then barfing something new from within. Decades later, artists like Hélio Oiticica would revisit these ideas. From my point of view, in contemporary times, this means nothing other than what occurs in reality; in popular culture, for example, where one sees daily occurrences in counterfeit products, music, fashion, and so on. It is also a much faster channel than the academic world because, unlike the latter, the former does not dwell on the abstraction of each issue raised, but resolves it without the skepticism of academia. Analysts will take care of the results.

Arturo Kameya: Ashes, 2019, Acrylic and clay powder on wood, wooden chair and tin bowl, 54 x 90 x 35 cm, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

Your exploration of an object's provenance, which you call "material afterlife," raises questions about the evolving meaning of cultural artifacts. How do you see this concept influencing the broader dialogue around the preservation and display of cultural heritage?

The way I see it, there are multiple layers on top of the tangible material, and there's only a limited number of artifacts in the collections. One can argue that there will always be new findings, but I found not much difference in the curatorial logic behind an ethnographic museum and the Rodin Museum, for example. Rodin made a number of works, and there won't be much else there to discover, yet the shows in the museum keep producing new content, even when they use the same matter to convey new meanings. The difference lies in that there's no place for Rodin's pieces to return to. They belong where they are. The material afterlife, in the case of material culture museums, depends not on the abstraction of the ideas upon them, but on the tangible politics and the relationship between countries and institutions.

KENNICH

Arturo Kameya: Like a cardboard doll, 2020, Acrylic and clay powder on wood, 40 x 30 cm, Courtesy of GRIMM, Amsterdam, London, New York

Opening on March 7, Kameya will transform the *Marres House for Contemporary Culture* in Maastricht (NL) into a hotel inhabited by the lingering spirits of the collapsed Peruvian state. The exhibition, entitled "Opaque Spirits", will run until May 26, 2024. For more info, [click here](#).

Interview by Johanna Siegler & Clemens Müller

impressum

©kennichmagazin

LIMBURG BIËNNALE 2024

‘Combinatie van hobbyisten en professionals geeft onbevangenheid’

Een tentoonstelling met 500 werken van 350 kunstenaars: de Limburg Biënnale 2024 start vandaag bij Marres in Maastricht en Odapark Venray. Achttien juryleden selecteerden de kunstwerken. „We hebben puur beoordeeld op wat er gemaakt is en op talent. Niet op naam van de kunstenaars.”

MAASTRICHT/VENRAY
DOOR JENNY WANDERS

De achttien juryleden van de Limburg Biënnale 2024 maakten op 11 en 12 april hun keuze uit veertienhonderd inzendingen. De definitieve selectie werd eind april gemaakt. Het was een pittige klus: kunstwerken bekijken en op de juiste plek in de expositie indelen.

Sanne Vaassen (33) uit Heerlen en Anne Büscher (33) uit Stuttgart wonen allebei in Maastricht en hebben samen ook een ruimte in Marres ingedeeld: met werk van anderen, maar ook met hun eigen werk.

Natuurelementen

Vaassen gebruikt vooral thema's zoals verandering en tijd in haar werken. Zo laat ze in *Milestone* een andere manier van tijd meten zien door planten en bloemen uit elkaar te halen. Büscher gebruikt vooral wetenschappelijke thematiek. In haar werk *Moon Viewing* is terug te zien hoe ze experimenteert met licht, vorm en materiaal. „Wij hebben gekeken naar de overeenkomsten tussen ons werk en de andere kunstwerken: de natuurelementen bleken vooral de verbindende factor. Dat zie je duidelijk terug in de ruimte.”

De twee kozen ervoor om de zeefdruk van de Maastrichtse grafisch ontwerper Tim Wilders van Atelier Haven uit te vergroten. „Zijn tekens die je op de vloer ziet, hebben we als floorplan gebruikt om de andere kunstwerken te ordenen”, zegt Büscher. De Duitse heeft eerder meegedaan aan de Limburg Biënnale 2022, toen deed ze mee als deelnemer en niet als jurylid. Büscher heeft in Maastricht haar eigen expositieruimte genaamd de Meldkamer. Voor Vaas-

sen is het de eerste keer dat ze een ruimte met andere kunstwerken moet samenstellen. „Ik heb mijn eigen werk wel vaker in de regio tentoongesteld zoals in het Bonnefantenmuseum, maar ik heb nog nooit werk van andere kunstenaars op deze manier geselecteerd.”

Selectieproces

Met hun eigen kunstwerken - *Cloud of Thought* van Vaassen en *The Phenomenon of Double Refraction of Passing Light* van Büscher - meegesteld, zijn er in totaal veertig kunstwerken te zien in 'hun kamer' in Marres. Vaassen: „Deze kunstwerken hebben we anoniem geselecteerd. In totaal hebben we werken van 34 kunstenaars uitgekozen, inclusief die van onszelf.” Ze wisten pas na het selecteren van de werken wie de andere makers waren. „We hebben puur beoordeeld op wat er gemaakt is en op talent. Niet op naam van de kunstenaars.”

Hoe trots zijn ze dat hun werken te zien zijn in dezelfde expositieruimte? „Het geeft een overwinning gevoel! We maken onze eigen individuele kunst en werken niet samen aan een specifieke kunstwerk. Maar als je onze werken bij elkaar ziet, is het heel bijzonder om te merken dat het precies geworden is zoals we het ons voorgesteld hadden”, zegt Vaassen. Büscher: „Als het dan zo samenkomt in deze ruimte geeft dat

“

Ik vind het leukst aan deze biënnale dat je geen professional hoeft te zijn om je kunst te exposeren. Er wordt vooral gelet op het werk zelf.

Marijn van Kreijl, jurylid

een heel bijzonder gevoel, omdat het uiteindelijk toch gelukt is.” De twee verheugen zich enorm op de opening. „We hebben er best lang aan gewerkt en ook spannende elementen gebruikt zoals een tapijt en gordijnen. We kunnen niet wachten om de kunstenaars die we geselecteerd hebben te ontmoeten”, zegt Vaassen.

Eisen

Volgens Julie Cordewener, communicatiemedewerker van Marres, zit er geen restrictie aan wat je als kunstenaar voor de Limburg Biënnale mocht inzenden of waar je vandaan komt. Elk type kunstwerk kon ingestuurd worden: schilderei, video, sculptuur, audio of performance. „Omdat we voor de Limburg Biën-

nale dit jaar ook de extra buitenruimte in het Odapark hebben, kunnen we ook heel grote beelden vertonen.”

Via de *open call* konden zowel liefhebbers als professionals zich aanmelden met bestaand werk. „Je hoeft niet in Limburg geboren te zijn of er te wonen om iets in te zenden. We hebben ook inzendingen uit de rest van Europa ontvangen. Wel is het belangrijk dat het werk persoonlijk gebracht wordt.”

Geen professional

De werken hoeven niet aan specifieke eisen te voldoen, zegt jurylid Marijn van Kreijl. „Ik vind het leukst aan deze biënnale dat je geen professional hoeft te zijn om je kunst te exposeren. Er wordt vooral gelet op het werk zelf.” Elk jurylid mag een kunstwerk op zijn of haar eigen manier beoordelen. Zo is het voor Van Kreijl belangrijk dat de werken op elkaar aansluiten. Dat vindt ook Katrijn Breukers. „Ik had zoveel keus, ik heb vooral gekeken naar wat goed bij elkaar past. De combinatie van hobbyisten en professionals in deze tentoonstelling geeft die onbevangenheid waar kunstenaars van houden.”

De Limburg Biënnale 2024 is te zien vanaf vandaag tot en met 25 augustus en is verdeeld over Marres in Maastricht en Odapark in Venray. Meer info zie: www.marres.org

Anne Büscher (boven) en Sanne Vaassen voegen de laatste details toe aan 'hun kamer' in een expositieruimte van Marres in Maastricht. FOTO ROB OOSTWEGEL

REPORTAGE

De Limburg Biënnale krijgt steeds meer naam. 'Er heerst echt het gevoel: ik wil meedoen'

De Volkskrant was aanwezig bij de inleverdag voor de Limburg Biënnale, met werk van amateurs en professionals. Dat betekent sjouwen met wandkleden, schilderijen en epoxy pumps.

Karolien Knols 25 juni 2024, 13:30

Inleverdag voor de derde Limburg Biënnale, bij kunstinstelling Marres in Maastricht. Beeld
Rob van Hoorn

Beeldend kunstenaar Su Tomesen (54) staat met haar wandkleed *Color Bar* in de gang van de Maastrichtse kunstinstelling Marres. Het is inleverdag voor de derde Limburg Biënnale. De komende twee dagen zullen 360 kunstenaars, allen geselecteerd door een jury, werk komen brengen voor wat in een paar jaar tijd een van de leukste zomertentoonstellingen van Nederland is geworden.

In het herenhuis waarin Marres is gevestigd en waar de programmering bestaat uit experimentele totaalinstallaties van één kunstenaar of collectief, is vanaf 29 juni twee maanden lang een eclectische verzameling schilderijen, foto's, beelden en installaties te zien zijn, van professionals en amateurs uit de regio, maar ook (ver) daarbuiten.

Karolien Knols is kunstredacteur voor *de Volkskrant* en schrijft over fotografie en beeldende kunst.

Een thuiswedstrijd, noemt de in Limburg geboren en in Amsterdam werkende Tomesen haar deelname aan de tentoonstelling. *Color Bar*, een geweven 'testbeeld' van 1,5 bij 2 meter gemaakt van zo'n achthonderd felgekleurde plastic zakjes, was eerder te zien in onder meer Amsterdam, Jakarta en in Belgrado.

Tomesen, die een haat-liefdeverhouding heeft met het materiaal, maakte het wandkleed in die laatste stad in 2007 na een artist in residency, samen met een aantal Servische assistenten.

Ophanginstructies geeft ze vandaag aan Ralf Nevels, freelance tentoonstellingenbouwer bij Marres. In twee ruimten aan weerszijden van de gang slaat hij de ingeleverde schilderijen op en houdt de deuren daarna angstvallig gesloten. Met de hoeveelheid mensen die vandaag wordt verwacht, kan het museum zich geen ongelukje permitteren.

Een 'dure hobby'

Nevels is zelf ook kunstenaar, al noemt hij werken in zijn atelier vooral 'een dure hobby'. Onder de schuilnaam Ava Nebula reageerde hij op de open call en werd geselecteerd. Kijk, daar staat het, zegt hij, die schoen. De knalgroene epoxy pump heeft de vorm van een fallus in erectie.

Beeld Rob van Hoorn

Het was Marres-directeur Valentijn Byvanck die in navolging van de succesvolle jaarlijkse *Summer Exhibition* van de Royal Academy in Londen het idee bedacht voor een Limburg Biënnale, juist vanwege die mix van 'high' en 'low' kunst.

Politiek statement

Het voorwoord van de tentoonstellingscatalogus bevat inmiddels ook een soort politiek statement: 'Limburg wordt geconfronteerd met teruglopende voorzieningen voor makers, een gebrek aan private financiering voor projecten en overheden die worstelen met hun cultuurbegrotingen. Het gevolg is dat kunstliefhebbers steeds vaker moeten reizen om werken van kunstenaars uit hun eigen regio te zien. De Limburg Biënnale (...) kweekt bewustzijn bij de lokale overheden en burgers dat investering in de kunst noodzakelijk is om een goed leefklimaat te behouden.'

Op de open call van de eerste editie, in 2020, reageerden 350 mensen. Dit jaar waren dat er al 1.300. 'De biënnale heeft naam gekregen', zegt een van de medewerkers buiten op straat. 'Er heerst echt het gevoel: ik wil meedoen.' Van de deelnemers aan de Limburg Biënnale, die dit jaar voor het eerst ook in het Odapark in Venray te zien is, komt 50 procent uit Limburg, 40 procent uit de rest van Nederland en de Euregio, 10 procent uit landen als Brazilië en India. Van 360 kunstenaars zijn in totaal 449 kunstwerken te zien. De jongste inzender van deze editie was 5, de oudste 80.

Yunya Sato (46) uit Japan – al twintig jaar kunstschilder, twee jaar geleden verhuisde hij naar Amsterdam – heeft net een schilderij afgeleverd. Hij laat het op zijn laptop zien: een in Albert Heijn gevonden boodschappenlijstje blies hij op tot het formaat van 1,5 bij 1,5 meter, het handschrift tekende hij met balpen over.

'Mijn kunst gaat over identiteit', zegt de kunstenaar, die met zijn deelname aan de tentoonstelling zijn netwerk in Nederland hoopt te vergroten.

Praxis-tas

Op straat is het intussen een komen en gaan van deelnemers. De een brengt z'n werk in een Praxis-tas met het opschrift 'Ik ga het maken'. Een ander parkeert haar auto iets verderop in de straat en blijft maar kartonnen dozen uit de achterbak halen: sculptuur *La Grande Dame*, in vele onderdelen gedemonteerd.

Beeld Rob van Hoorn

De inleverdag is ook een familieaangelegenheid. Ouders vergezellen hun volwassen kinderen, er zijn broers, zussen en partners om mee te helpen met tillen. De fotograaf die voor Marres de dag vastlegt, weet dat er ook al eens meerdere generaties uit dezelfde familie hebben meegedaan aan de open call. 'Ik noem geen namen, maar er zijn toen kinderen geselecteerd, en hun ouders niet.'

Net op dat moment parkeert een auto met Belgische nummerplaat voor de deur van Marres. Marjolien Labeëu (42), geselecteerd met een portret waarop is geborduurd, wordt gebracht door haar tante, oud-docent kantklossen uit Brugge.

Geen jaloezie

Achterin zit haar vriend Niels Keteler (38), ze leerden elkaar kennen op de kunstacademie in Gent. Ook hij reageerde op de open call, maar werd er niet uitgepikt. Pijnlijk? 'Nee hoor', zegt hij, 'ik voel echt geen jaloezie. Ik ben blij dat een van ons is geselecteerd. Al had ik het leuk gevonden om een keer over de grens te exposeren.'

Binnen maakt het team van Marres een tussenbalans op: honderd kunstwerken zijn er inmiddels binnengebracht. Wat valt hun op aan de inzendingen? Volgens communicatiemedewerker Jody van Kuijk is het overgrote deel van de aanmeldingen 'traditionele' beeldende kunst. 'We zien minder video's, teksten, performances of mode. Het zou leuk zijn als dat in de toekomst nog toeneemt.'

Limburg Biënnale, Marres, Maastricht en Odapark, Venlo, 29/6 t/m 25/8.

AANBEVOLEN ARTIKEL

Op basis van bovenstaand artikel

REPORTAGE

Het Britse dorp Barnard Castle gaat weer op Labour stemmen – 'Het is tijd voor een serieuze regering'

INGEZONDEN BRIEVEN

'Politici mogen zijn best uitspreken over (transgender)zorg, maar dan moeten ze zich wel eerst inlezen'

ESSAY

Laten we weer eens naar de vorm van het kunstwerk kijken, in plaats van naar het verhaal erachter

NIEUWS

Die Mannschaft ligt even niet lekker in eigen land, daarom omarmen Duitsers Oranje, inclusief de Snollebollen

TV-RECENSIE

In het leven van goochelaar Okito gingen grote successen en diepe tragedies hand in hand

Bevalt onze journalistiek u?

Limburg Biënnale 2024

29 jun 2024 – 25 aug 2024

L1
18-02-2024

NOS Nieuws Sport Live Programma's

 Dit is een nieuwsbericht van **L1 Nieuws**

Zondag 18 februari, 08:03 • Aangepast zaterdag 17 februari, 13:30

Limburg Biënnale voor het eerst ook in Odapark Venray

Samen met Odapark Venray organiseert Marres Maastricht de derde editie van de Limburg Biënnale. Het is voor het eerst dat de groepstentoonstellingen op twee verschillende locaties te zien zijn. "Het zou mooi zijn als we volgend jaar ook een plek in Midden-Limburg hebben."

De aanmelding voor de Limburg Biënnale moet nog beginnen maar de ervaring leert dat het vinden van voldoende expositieruimte een grote uitdaging is. Bij de vorige editie werden 1600 werken getoond van 600 makers in het museum voor hedendaagse kunst Marres in Maastricht. "Je wilt het liefst zoveel mogelijk exposeren en daarom zijn we blij dat Odapark in Venray dit jaar meedoet", vertelt Rosa van der Flier van Marres Maastricht.

Stimulans

Ook kunstenaars buiten Limburg kunnen zich melden vanaf 19 februari bij de organisatie. De 19-koppige jury staat open voor iedere denkbare discipline. Beeld, video, audio en performance. "We willen de wereld naar Limburg halen." Volgens Rosa van der Flier kan de biënnale een stimulans zijn voor makers. "Het zijn niet alleen professionele kunstenaars die zich melden, maar ook amateurs die wij nog niet op de radar hebben en daarom is het interessant."

Helse klus

Iedere kunstenaar mag zich met maximaal drie (gefotografeerde) werken inschrijven. De jury bestaat uit professionele kunstenaars uit binnen- en buitenland. Beeldend kunstenaars Sanne Vaassen en Han van de Wetering uit Maastricht zijn de enige twee Limburgse juryleden. "De jury wacht een helse klus. Ze mogen alle inschrijvingen beoordelen. Ik hoop dat ze werken kiezen waar ze zelf verliefd op worden", aldus Rosa van der Flier.

Inpakken

Marres en Odapark gaan na de inschrijfperiode video's posten om de potentiële kandidaten te begeleiden. "Het klinkt eenvoudig maar we laten zien hoe je een werk goed moet verpakken om het op te sturen. Dat is niet alleen belangrijk voor de maker maar natuurlijk ook voor ons als museum."

 Dit is een nieuwsbericht van **L1 Nieuws**

Deel artikel:

metropolis m

magazine zoek info

De macht van het getal — amateurs & professionals exposeren samen in de Limburg Biënnale

Gerrit van Ruyven

24.08.2024

recensie

Niet de kunstenaars maar de curatoren springen eruit op de Limburg Biënnale: Karina Beumer, Eugenie Boon, Katrein Breukers, Anne Büscher, Bonno van Doorn, Pablo Hannon, Jan Hoek, Paul Kooiker, Maartje Korstanje, Marijn van Kreijl, Anouk Kruithof, Birthe Leemeijer, Fleur Pierets, Jan Rothuizen, Sanne Vaassen, Wessel Verrijt, Marenne Wellen en Han van Wetering. Zij selecteerden 500 kunstwerken van 350 kunstenaars (inclusief een eigen werk) die nu te zien zijn in Marres en Odapark.

In de prehistorie van de aan zijn inclusiviteit sleutelende kunstwereld was het nog even wennen aan de amateur-kunstenaar die ineens welkom werd geheten tot domeinen die voordien voorbehouden waren aan de kunstenaars die ervoor hadden doorgeleerd.

De professionals, oftewel beroepskunstenaars, die bereid waren geweest het hele initiatieritueel van de kunstwereld te doorlopen (inclusief het jarenlang verdragen van neerbuigend commentaar van overjarige kunstacademiedocenten, geslijm bij curatoren op openingen en het schrijven van tientallen subsidie-aanvragen), zagen zich ineens links ingehaald worden door goedwillende liefhebbers die zonder daar veel moeite voor te hebben gedaan werden toegelaten tot de grootste musea van dit land. In de zogeheten *Zomerexpo*, naar model van de nog altijd populaire *Summer Exhibition* in de Londense Royal Academy, werden na enkele landelijke sollicitatierondes honderden werken geselecteerd voor de expositie in het Kunstmuseum Den Haag en later onder meer Museum De Fundatie.

Het leverde destijds, ik praat over een jaar of vijftien geleden, nog de nodige discussie op over wat deze omarming van de amateur nu eigenlijk precies te betekenen had in een wereld die kampt met verregaande specialisatie, professionalisering en vercommercialisering. Was de liefdesverklaring aan de liefhebber oprecht, een uiting van het verlangen naar onbevangenheid en onschuld, naar puurheid en authenticiteit? Was het een kritiek op de te ver doorgeschoten jacht op geld in de kunstwereld? Of was het slechts een truc om de bezoekerscijfers wat op te schroeven?

Van de tentoonstelling herinner ik me vooral de veelheid aan kunst. Een amateur komt nooit alleen, zij komen altijd met velen, als een vloedgolf, een tsunami van kunst. Alsof hun belangrijkste boodschap is dat zij niet bestaan als enkelvoud maar alleen als meervoud. Er is niet één amateur, er zijn er velen.

De overvolle tentoonstellingen gaven mij ook altijd het gevoel dat de organisatie de amateurs die zich ineens terugvonden op zaal in een museum duidelijk wilden maken dat ze zich vooral niet te veel in hun hoofd moesten halen over de kwaliteit van hun werk. Bij alle aandacht en eer die hen ten deel viel, moesten ze vooral beseffen dat het ook weer niet zó bijzonder is wat ze doen, niets unieks, niks uitzonderlijks, eerder een gemeenplaats. Amateurkunst werd er gepresenteerd als een massaproduct.

Bij alle aandacht die hen ten deel viel, moesten de amateurs vooral beseffen dat het ook weer niet zó bijzonder is wat ze doen, niets unieks, niks uitzonderlijks, eerder een gemeenplaats

SHARE

Issue nr 5 okt - nov 2024

THEMA'S

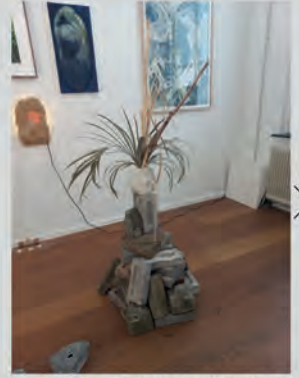
AMATEUR

Selectie door Wessel Verrijt, foto Gert Jan van Rooij

Selectie Wessel Verrijt met Shanna Huijgregts en Lore Pilzecker

Selectie Wessel Verrijt met werk van Didi Anne Leusink

Het gebeurt ook nu weer in de Limburg Biënnale, die een opvallende gelijkenis vertoont met de inmiddels opgeheven *Zomerexpo* van vijftien jaar geleden. Op een Open Call volgden 1400 reacties, rijp en groen, van zowel professionals als amateurs, die bij elkaar 3000 werken inzonden. Daarop volgde een anonieme selectie, waar uiteindelijk ruim 300 inzenders met 500 werken zijn overgebleven. Net als destijds in het museum worden de muren van in dit geval Marres en Odapark in Venray ermee volgehangen, van plint tot plafond.

Het verschil met destijds zit vooral in de manier van selecteren en presenteren. Waar de jury van de *Zomerexpo* destijds ook zelf vrij anoniem opereerde en bestond uit regionale teams bestaande uit professionals (beschouwers en kunstenaars), bestaat de jury in de Limburg Biënnale uit achttien gevestigde professionele kunstenaars*. Zij bepalen de selectie en komen daar in de gids ook rond voor uit in korte pitches. Elk jurylid kreeg een ruimte toegewezen in Marres en Odapark in Venray, waar ze de door hen geselecteerde werken combineerden met één of meer eigen werken.

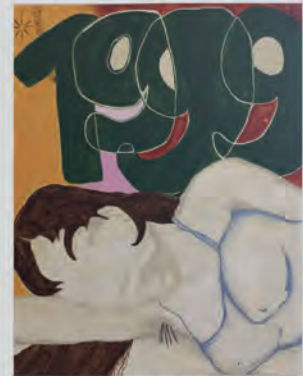
Bij mijn bezoek aan Marres (ik heb helaas Odapark niet bezocht) valt me op hoezeer de juryleden er eer in hebben gelegd iets van hun ruimtes te maken, ze een eigen sfeer en identiteit te geven die, niet onverwacht, dicht op hun eigen praktijk staat. Jan Rothuizen selecteerde vooral tekeningen en klein werk; Wessel Verrijt zoekt de ruimte op net als bij zijn eigen tribaal ogende beelden; Marijn van Kreijl koos de hem passende 'meta'-kunst (kunst die op de een of ander manier haar eigen kunstzinnigheid weerspiegelt); Paul Kooiker verzorgt een portretgalerie in het trappenhuis en Eugénie Boon zocht bij haar selectie duidelijk naar culturele diversiteit.

Selectie Eugénie Boon

Selectie Eugénie Boon met werk van Jaimary Boon

Selectie Eugénie Boon met werk van Safae Gounane

Selectie

Elke ruimte heeft een eigen sfeer, een eigen kleur, met kunst die zich vaak op een mooie manier tot die van de curator zelf verhoudt. De meest opvallende ruimtes zijn boven, op de eerste verdieping, waar Anne Büscher en Sanne Vaassen in een compleet zachtblauwe kamer een 'landschappelijke' presentatie verzorgen die zich vooral op de grond voltrekt, op een speciaal bedrukt tapijt. Even verderop bedacht Bonno van Doorn een reflecterende nachtpresentatie die oogt als een installatie van eigen werk.

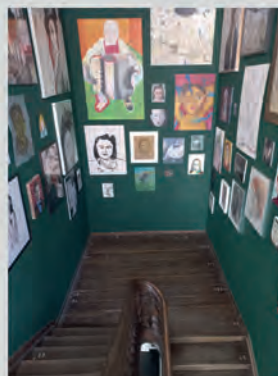
Nummers

Waar doorgaans in Marres slechts enkele kunstwerken om aandacht vragen, doet de kunst hier moeite om geruisloos op te gaan in de massa. In de tentoonstelling zijn de kunstwerken letterlijk nummers geworden, die (als een veilinglot) weliswaar verwijzen naar namen, die je in het gidsje op kunt zoeken, maar er zijn nauwelijks bezoekers die dat ook doen. Je bekijkt het werk zoals het jurylid dat zelf ook deed, anoniem, zonder aanzien des persoons. Iedereen stieft langs werk dat er genoeg in schept een van vele te zijn.

Dat genivelleerde kijken, zonder voorkennis en zonder vooringenomenheid, werkt bevrijdend, maar levert tegelijkertijd nieuwe beperkingen op. De kunst gaat hier zonder uitleg, wat bij veel werken geen groot probleem is, maar bij sommige wel. Het werkt ook oppervlakkigheid in de hand, je scheert met je blik over de werken als in een kunstbeurs. Alsof je het spektakel vooral niet te serieus moet nemen.

Carmen Schrabracq

Overzicht selectie Paul Kooiker

Gaspard Emma Hers

Niet de kunstenaars, maar de curatoren springen eruit in Marres. Zij krijgen alle credits; hun werk wordt uitgebreid belicht in de gids, waar ze elk twee pagina's hebben gekregen.

Waarmee deze tentoonstelling niet de kunstenaars maar vooral de curatoren laat schitteren. Zij is, meer dan een verhandeling over de verhouding van amateur en professional, een uiteenzetting over het tentoonstellen zelf, die laat zien hoe belangrijk curatoren zijn bij de presentatie van kunst. Zij zijn het die de selectie doen, de inrichting bepalen en op allerlei manieren de blik van de toeschouwer sturen. In dit geval met succes.

Bij elkaar levert het een leuke zomertentoonstelling op, waar je met wat geluk zomaar een mooie aanwinst kunt scoren, want de werken zijn net als in the *Summer Exhibition* in Londen ook te koop.

Uit de selectie Katrein Breukers: Sjoerd Tim

* juryleden zijn: Karina Beumer, Eugenie Boon, Katrein Breukers, Anne Büscher, Bonno van Doorn, Pablo Hannon, Jan Hoek, Paul Kooiker, Maartje Korstanje, Marijn van Kreijl, Anouk Kruithof, Birthe Leemeijer, Fleur Pierets, Jan Rothuizen, Sanne Vaassen, Wessel Verrijt, Marenne Welten en Han van Wetering

Limburg Biënnale, Marres en Odapark, 28.6 t/m 25.8.2024

Domeniek Ruyters
is hoofdredacteur van Metropolis M

KALTBLUT.

[HOME](#) [ART](#) [FASHION](#) [MUSIC](#) [CULTURE](#) [ISSUES](#) [FEATURES ▾](#) [CONTACT ▾](#) [f](#) [ig](#) [rss](#)

Art - November 23, 2024

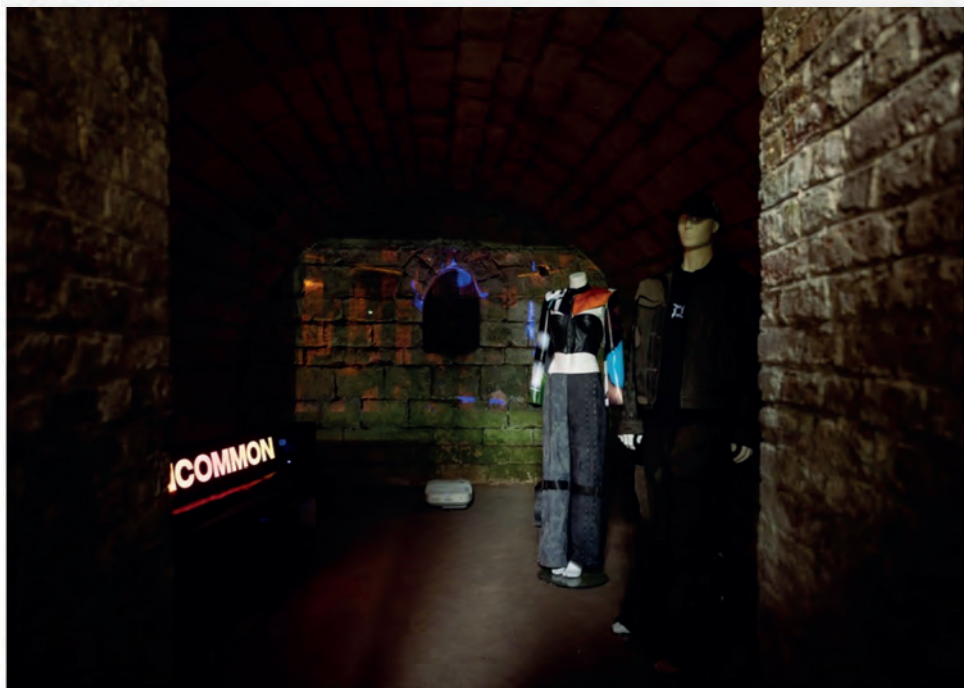
FASHIONCLASH Festival 2024 – I See You Seeing Me

At the enchanting Marres, Mariestraat 13, Amarte and FASHIONCLASH joined forces, offering artists from diverse disciplines a call to showcase their creative interpretations within the fashion context. Five exceptional artists were handpicked from this open call, each possessing a burning desire to collaborate with fashion designers, leading to an invigorating exchange of ideas and aesthetics.

"By creating sculptural garments with fluid physicalities, we bring forward unconventional bodily data as opposed to rigid identity assignments," they articulated. The multimedia environment transformed these garments into vessels of ambiguous and unpredictable information, challenging systemic issues surrounding gender and sexual identities while encouraging a necessary discourse on their complexities.

WEEF.collective X Roumans

UNCOMMON RAGE

Valentijn Schmitz

WEEF.collective X Roumans

The dedication of Marres, the House for Contemporary Culture, to FASHIONCLASH, created a three-day immersive experience filled with performances, installations, and cross-disciplinary artistic encounters. Audiences revelled in exhibitions by newly graduated talents from various Dutch art academies, including work from Arva Bustin, buccia, Iza van den Baar, UNCOMMON RAGE, and Valentijn Schmitz. Noteworthy performances, such as 'Soirée of Seams' by Boris Kollar and stunning creations by Jose Marie Sta. Iglesia, displayed through a collaboration with Das Leben am Haverkamp, enriched the festival's narrative.

Boris Kollar

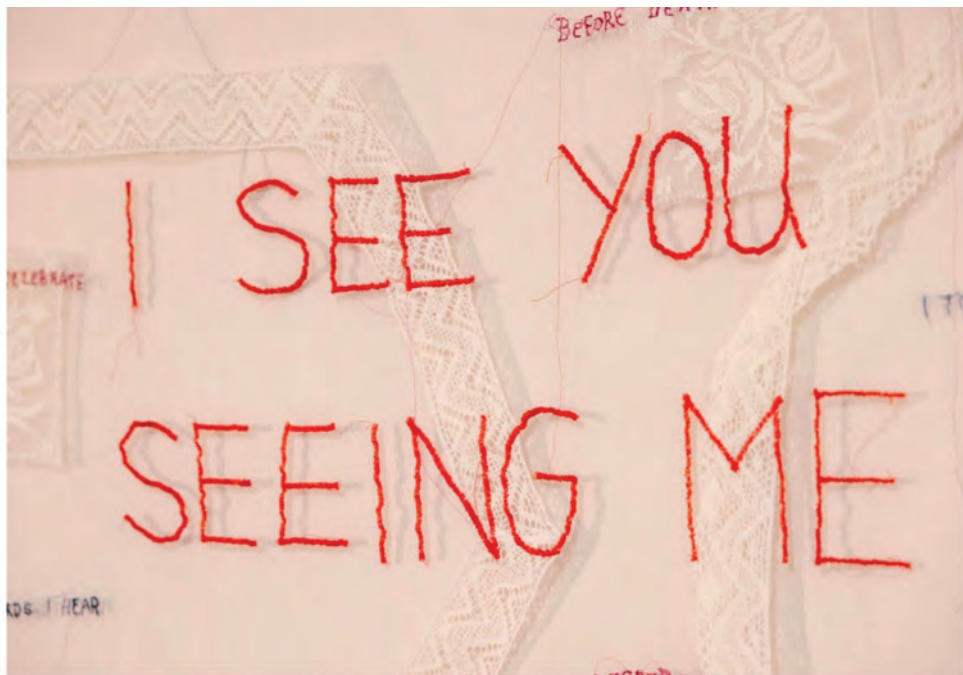

Marres

In a beautiful co-production with Via Zuid and House of Rubber, theatre maker Laila Claessen embarked on a journey through the human body in her multidisciplinary performance, *SOMA & SKELETON*. Rooted in age-old Ayurvedic wisdom, this exploration provided a contemporary lens to contemplate the intricate bond between body and soul. Claessen's artistic investigation, reflective of her healing journey, raises a pivotal question: will she say yes to embracing her radical self-love?

Manka Menga X Katharina Spitz

Manka Menga X Katharina Spitz

Jose Marie Sta. Iglesia

Jose Marie Sta. Iglesia

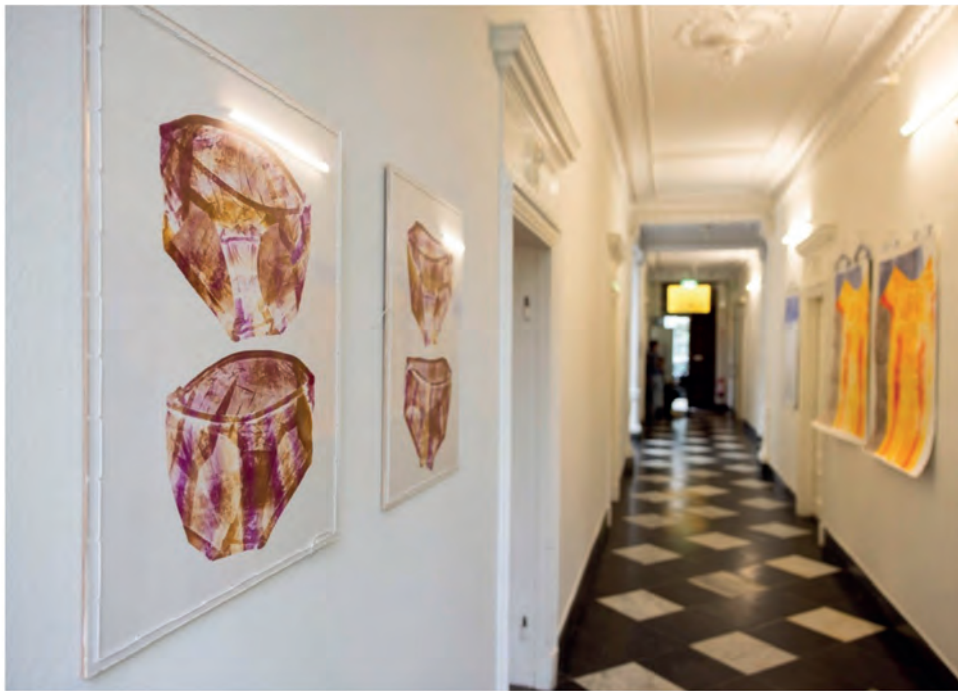
Jose Marie Sta. Iglesia

Jose Marie Sta. Iglesia

Iza van den Baar

Esra Westerburgen

Esra Westerburgen

buccia

Arva Bustin

Arva Bustin

At FASHIONCLASH, the celebration of creativity thrives, inviting all to engage with fashion as a transformative language that articulates identity, sustainability, and self-expression. We cherish this festival's unique ability to provoke dialogue and inspire future generations of artists and designers alike.

All photos by Laura Knipsael @lauraknipsael

And Mitch van Schijndel @m_vanschijndel

visit www.fashionclash.nl. or follow via www.instagram.com/fashionclash_festival

Iza van den Baar @izavandenbaar

Jose Marie Sta. Iglesia @tatsoy_josemarie

Manka Menga X Katharina Spitz @kathakathak @mankamenga

Marres @marres_maastricht

WEEF.collective X Roumans @weef.collective

@roumans.studio

Boris Kollar @boris_kollar

Valentijn Schmitz @valentijns_studio

UNCOMMON RAGE @uncommonrage

Orlando – Toneelacademie Maastricht @toneelacademie

Sofie Kramer

ULKAAN @ulkuhan

Marcel Schlutt

> delimburger.nl woensdag 18 december 2024

Tot half juni komend jaar is kunstenaar Alejandro Galván vrijwel dagelijks aan het werk in het pand van Marres in Maastricht. De Mexicaan verandert het Huis voor Hedendaagse Cultuur in één groot kunstwerk. Het gaat een kroniek van Mexico worden, vanuit het perspectief van de bewoners van een sloppenwijk. „Soms is het moeilijk om positief te blijven.”

ALEJANDRO GALVÁN REPORTAGE

Mexicaanse kunstenaar tovert museum Marres om in één groot gesamtkunstwerk

MAASTRICHT
ROB COBBEN

Het pand van Marres in de Maastrichtse binnenstad lijkt wel op een grote bouwplaats. In de gangen klinkt het rumoer en gesag, de muren van de diverse expositielocaties worden voorzien van meerslag houten panelen. Op de eerste verdieping heeft Alejandro Galván zijn atelier ingericht en slingeren stoffen, penselen en verfbusjes rond. Uit een radio klinkt harde muziek. Het lijkt wel alsof we zijn terechtgekomen in een speciale aflevering van *Extreme Make-over*. In die populaire Amerikaanse tv-serie laat een groep handige Harry-been woonhuis in zeven dagen tijd een metamorfose ondergaan. Ook het zevende-eeuwse museumgebouw krijgt een totaal ander uitzicht. Kunstenaar Alejandro Galván heeft daar een half jaar de tijd voor. Een gesamtkunstwerk gaat hij ervan maken, met tekeningen, muurschilderingen, sculpturen, foto's en videobeelden. Een supergrote installatie, die het dagelijks leven belicht in Nezahualcōyōtl, een voorstad van de metropool Mexico-Stad. Ruim 1,1 miljoen inwoners tellt Nezahualcōyōtl. Galván is er geboren en opgegroeid. En woont en werkt daar nog steeds. We kunnen zijn woonplaats best omschrijven als één grote arbeiderswijk, vertelt de beeldend kunstenaar. Het leven is er hard, gewelddadig en criminaliteit zijn er aan de orde van de dag. De meeste mensen moeten een zwaar leven. De bewoners voelen zich in de steek gelaten door de politiek. Corruptie viert er hoogtij.

Positief blijven

„Het is soms best moeilijk om positief te blijven als je onder dergelijke omstandigheden moet opgroeien”, aldus Galván. Zelf wil de kunstenaar niet klagen. Hij mag dan pas 34 jaar zijn, heeft hij al veel uitgedaagd, hij heeft inmiddels al een succesvolle carrière opgebouwd. Zijn werk wordt door internationale kunstgalerijen verkocht. En in 2020 won hij de Young Mexican Prize. „Ik heb geluk gehad. Ik kan van mijn werk leven.” Het komende halfjaar is Maastricht zijn thuisbasis en is hij vrijwel dagelijks aan het werk in het Maastrichtse cultuurland. Galván is hier op uitnodiging van Marres directie toegekomen. By the way, Galván is niet alleen kunstenaar, maar ook een succesvolle ondernemer. Hij heeft een succesvolle onderneming opgericht, die zich richt op de verkoop van kunstwerken. Hij heeft ook een succesvolle onderneming opgericht, die zich richt op de verkoop van kunstwerken. Hij heeft ook een succesvolle onderneming opgericht, die zich richt op de verkoop van kunstwerken.

hij dat alles tot een kroniek van Mexico. Inmiddels is de Mexicaan zo'n anderhalve week aan het werk in het Marres-gebouw. Hij voelt zich met een thuis in de Limburgse hoofdstad, zegt hij. „Dat is hier over straat kunt lopen zonder over je schouder te hoeven kijken of er gevaar dreigt, is een verandering. In Nezahualcōyōtl moet je voortdurend alert zijn en kan je zelfs bestolen worden door je buren. Wat ook zo fijn is Maastricht is compact, je kunt allebei voet doen. In Mexico-Stad ben ik soms wel twee uur onderweg om van A naar B te komen.” Alejandro Galván had, zoals zo veel inwoners van Nezahualcōyōtl, een getrouwe jeugd. De relatie tussen zijn vader en moeder was verre van harmonisch. „Mijn vader was buschauffeur, mijn moeder stylist. Ze moesten beiden lange dagen maken om voldoende geld voor ons te verdienen. En ik wil het gezegd hebben: het ontbrak ons aan bijna niets. Maar als ze thuis waren, hadden ze bijna altijd ruzie. In één zijn mijn broers en ik opgevoed door onze oma, want onze ouders hadden daar geen tijd voor. Ik ben ook heel vroeg zelfstandig geworden.” Makkelijker was het niet, vervolgt Galván zijn verhaal. Maar door veel te tekenen, te lezen (vooral stripboeken) en naar muziek, punk en heavy metal - te luisteren, wist hij de harde realiteit te ontvluchten.

Hij droomde ervan om cartoonist te worden en zelfstripboeken te gaan maken. Maar omdat daar geen specifieke opleiding voor was, maakte hij zich aan op La Esmeralda, de academie voor Schone Kunsten in Mexico-Stad. Hij werd aangenomen en studeerde in 2008 af. In de jaren daarna verviel hij vooral bekendheid met zijn grootschalige schilderijen van aquariën, ijs, houtskool en wasverf op hout. **Mythologie** Ze beelden schetsen uit van de complexe geschiedenis van verandering, geweld en marginalisering door de overheid. Galván combineert Mexicaanse mythologie met katholieke beeldspraak. Karakteristieke afbeeldingen van populaire cultuur plaatst hij samen met middeleeuwse bestaans en krankenverhalen van verontreinigde gebouwen. Ook verwerkt hij latente portretten van familie en buurtbewoners in zijn werk. Inmiddels heeft Galván de eerste binnenmuren van het Huis voor Hedendaagse Cultuur bewerkt en zijn er gedetailleerde tekeningen verschenen, die nog vele kleine strijd krijgen. „Ik wil onzichtbare dingen in onze samenleving zichtbaar maken en de bewoners van Nezahualcōyōtl een stem geven; hun verhalen, die nu niet gehoord worden, vertellen. Mijn kunst straalt een verlangen uit; een verlangen naar een beter toekomst.”

Galván combineert in zijn werk onder andere Mexicaanse mythologie met katholieke beeldspraak. (Foto: M. de Vries)

“Ik wil onzichtbare dingen in onze samenleving zichtbaar maken en de bewoners van Nezahualcōyōtl een stem geven.”

Alejandro Galván
kunstenaar

komt”, zegt de kunstenaar. „Ik hoop dat ik daar op mijn manier een bijdrage aan kan leveren.” Overigens gaat zijn werk dan wel over de buurt waar hij is opgegroeid in Mexico, de dingen die hij verbeeldt zijn universeel, zegt Galván. „Onze traumas en onzekerheden vertonen veel overeenkomsten met die in andere landen, steden en dorpen. De problematiek overwinnen en oplossen kan volgens mij ook alleen maar door een gezamenlijk pad te bewandelen.” *Vultures & Prey*, zoals het mega-kunstwerk de tentoonstelling zijn genoemd, wordt Galváns magnum opus. „Ik werk thuis in mijn atelier ook met grote formaten. En met meerdere elementen die samen één verhaal vertellen. Maar zo groot als hier waren ze nog nooit. Ik ben heel dankbaar dat ik de kans krijg om dit te realiseren.” **Tetaf** De officiële opening van *Vultures & Prey* is op 15 maart en valt, afgezien van de tentoonstelling van Galván in de eerdere nog niet helemaal klaar. Hij werkt door tot in juni. In die maand volgt er ook een tweede opening van de tentoonstelling. Tijdens het maakproces Marres meedere makers gasten en kunnen bezoekers meekijken aan de installatie van de Mexicaanse kunstenaar. Ga voor het programma naar www.marres.org.

Museum informatie

Marres

Capucijnenstraat 98

[Zie in Google Maps](#)

Maastricht

043 3270207

info@marres.org

Website

Openingstijden

Dag	Van	Tot
Maandag	Gesloten	
Dinsdag	12:00	17:00
Woensdag	12:00	17:00
Donderdag	12:00	17:00
Vrijdag	12:00	17:00
Zaterdag	12:00	17:00
Zondag	12:00	17:00

Entreprijzen

Categorie	Prijs
Regulier	€10.00
65+	€5.00
Studenten CJP	€5.00
Museumkaart	Gratis
Kinderen (tot 18 jaar)	Gratis

TICKETS

[HOME](#) > [MARRES](#)

☆ Niet te zien op MuseumTV

Marres

Delen

★★★★★

Commentaar(0)

Abstracte voorstellingen en schilderijen die veel te simpel lijken om in een museum te hangen: dat is waarschijnlijk wat, met name jongeren, voor zich zien bij het begrip hedendaagse kunst. Maar weten we eigenlijk wel hoe de hedendaagse kunst er écht uit ziet? Hoe ontwikkelt deze zich? In het Marres in Maastricht krijg je antwoord op deze vragen.

Alle dingen die jij moet weten over Marres

Hedendaagse beeldende kunst

Marres werd voor het eerst opgericht in 1998 in Maastricht. Een internationaal opererende presentatie-instelling die gesteund wordt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Provincie Limburg en de Gemeente Maastricht. Een instituut die is opgericht om de nieuwe ontwikkelingen in de hedendaagse beeldende kunst te onderzoeken en deze te presenteren aan het publiek door middel van tentoonstellingen, onderzoekprogramma's en publieksevenementen. Het kunsthuis Marres, dat vermeld is naar de brouwersfamilie Marres die voor een groot deel van de twintigste eeuw in het huis woonde, komen beeldende kunstenaars, vormgevers, misici, parfumeurs, wetenschappers en koks samen om dit doel te bereiken.

Training the senses

Maar hoe beleef je kunst eigenlijk? Deze vraag lijkt centraal te staan bij de instelling Marres. Gebruik je echt alleen maar je ogen om kunst waar te nemen? Hoe zit het met je oren, je handen, je neus of misschien wel je tong? Marres legt hiermee de nadruk op de zintuiglijke ontwikkeling. Oftewel de taal van het lichaam en immersieve omgevingen. Er wordt veel geëxperimenteerd om tentoonstellingen op een nieuwe manier te ontdekken en met elkaar te delen. Dit doen ze door middel van hun doorlopende serie *Training the senses*. Workshops waarin het publiek en de sprekers nieuwe manieren ontdekken om hun zintuigen te gebruiken.

Workshops voor jongeren

Per jaar komen er ongeveer 2000 leerlingen van verschillende scholen naar Marres voor een rondleiding of workshop. Daarnaast gaat Marres zelf ook naar veel scholen toe om op locatie met jongeren te werken. Hiermee bewijst de instelling dat het mogelijk is om een educatief programma neer te zetten in een presentatie-instelling voor hedendaagse cultuur, op een manier die jongeren aanspreekt. Dit komt voornamelijk door de unieke manier van aanpak. Jongeren komen namelijk op bezoek in het kunsthuis en worden direct uitgenodigd om vanuit hun eigen zintuiglijke waarneming te reageren en reflecteren op de tentoonstelling. Een manier waardoor jongeren zich bewuster worden van de wereld om hen heen en hun invloed daarop.

Jouw bezoek aan Marres

Wil je het museum zelf bezoeken? Bekijk dan de praktische informatie aan de linkerkant van deze pagina. Voor de meest actuele informatie over lopende tentoonstellingen en geplande evenementen ga je naar de **website** van het museum.

Jaarrekening 2024

Stichting Marres, huis voor hedendaagse cultuur

	Inhoud	pagina
1	Balans per 31 december 2024	1
2	Exploitatierekening over 2024	2
3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	4
4	Toelichting op de balans per 31 december 2024	5
5	Toelichting op de exploitatierekening over 2024	11
6	WNT 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling	16
7	WNT 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2100 of minder	17

1 Balans per 31 december 2024	2024	2023
ACTIVA		
Vaste activa		
I Materiële vaste activa	5.313	7.210
Totaal vaste activa	5.313	7.210
Vlottende activa		
II Vorderingen	140.927	74.603
III Liquide middelen	10.736	167.444
Totaal vlottende activa	151.663	242.048
TOTAAL ACTIVA	156.976	249.257
PASSIVA		
IV Algemene reserve	23.117	100.181
V Bestemmingsreserves	40.000	50.000
Totaal eigen vermogen	63.117	150.181
VI Kortlopende schulden	93.859	99.076
TOTAAL PASSIVA	156.976	249.257

2 Exploitatierekening over 2024

2024 Begroting 2024

2023

BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5):	36.108	24.500	35.905
2 Recette/kaartverkoop	26.310	17.000	27.079
5 Overige publieksinkomsten	9.798	7.500	8.826
7 Totaal Publieksinkomsten (1+6)	36.108	24.500	35.905
8 Sponsorinkomsten	4.110	10.000	
9 Vergoedingen coproductent	12.500		10.000
10 Overige directe inkomsten	22.562	10.000	21.570
11 Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	39.172	20.000	31.570
12 Totaal Directe inkomsten(7+11)	75.279	44.500	67.475
13 Indirecte inkomsten	45.486	26.460	24.754
14 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	4.460	5.000	5.030
16 Private middelen - private fondsen	98.101	102.000	45.000
18 Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	102.561	107.000	50.030
19 Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	223.326	177.960	142.259
Subsidies			
21 Totaal structureel OCW	656.406	624.380	624.381
22 Totaal structureel Provincie	119.823	119.821	114.117
23 Totaal structureel Gemeente	195.507	171.354	174.301
25 Totale structurele subsidies (21+22+23+24)	971.736	915.555	912.799
26 Incidentele publieke subsidies	33.000		55.200
27 Totaal subsidies (25+26)	1.004.736	915.555	967.999
TOTALE BATEN (19+20+27)	1.228.062	1.093.515	1.110.258

2 Exploitatierekening over 2024

2024 Begroting 2024

2023

LASTEN			
1. Beheerlasten materieel	299.726	268.515	281.653
2. Beheerlasten personeel	396.817	400.000	326.692
3. Beheerlasten totaal (1+2)	696.543	668.515	608.345
4. Activiteitenlasten materieel	261.551	268.000	247.129
5. Activiteitenlasten personeel	358.654	157.000	239.942
6. Activiteitenlasten totaal (4+5)	620.205	425.000	487.071
TOTALE LASTEN (3+6)	1.316.748	1.093.515	1.095.416
7. Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale Baten – Totale Lasten)	-88.686		14.842
8. Saldo rentebaten/ -lasten	1.622		2
9. Bijzondere baten/ -lasten			
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8+9)	-87.064		14.844

Resultaatbestemming

Algemene reserve	-77.064	-35.156
Bestemmingsreserve onvoorziene personeelslasten		25.000
Bestemmingsreserve huisvesting	-10.000	25.000
Totaal resultaatbestemming	-87.064	14.844

3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Informatie over rechtspersoon

Stichting Marres is gevestigd op Capucijnenstraat 98, 6211 RT te Maastricht en ingeschreven bij de KvK onder nummer 14058434.

Grondslagen algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van Richtlijn RJ 640 met inachtneming van specifieke aanwijzingen van het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 van het Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en van eventuele andere subsidiegevers of fondsen zoals beschreven in de Inhoudelijke toelichting op de balans en exploitatierekening.

De jaarrekening is opgesteld in euro's. Indien voor activa en passiva geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VOOR DE BALANS

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op de aanschaffingswaarde onder aftrek van de afschrijvingen die gebaseerd zijn op de geschatte economische levensduur. Het afschrijvingspercentage voor de materiële vaste activa bedraagt van 20% tot 25%. De stichting beoordeelt op balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is. Dat is aan de orde als de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde (de hoogst mogelijke opbrengstwaarde). Als die waarde niet kan worden vastgesteld wordt de waarde van de kasstroom genererende eenheid vastgesteld. De boekwaarde van het actief wordt verlaagd en dit verlies wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperkte bestedingsmogelijkheid, waarbij de beperking door het bestuur is aangebracht. De aard van de bestemmingsreserves wordt later toegelicht.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat (saldo) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd.

Resultaatbestemming

Indien aan bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en) wordt gedoteerd dan wel daaruit wordt geput wordt deze mutatie op de volgende wijze verwerkt: het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie opgenomen van de verwerking van dit saldo in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

Subsidies

In overeenstemming met RJ 274 – Overheidssubsidies worden subsidies en andere vormen van overheidssteun verwerkt zodra er een redelijke zekerheid is dat de stichting aan de gestelde voorwaarden voldoet en de subsidie of faciliteit daadwerkelijk zal verkrijgen. Indien ze in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden opgenomen onder de kortlopende schulden als 'vooruitontvangen subsidies'.

Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

4 Toelichting op de balans per 31 december 2024

ACTIVA

I Materiële vaste activa

Verloop materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	Inventaris en ICT	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari	39.687	1.350	41.037
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	-33.827		-33.827
Boekwaarde per 1 januari	5.860	1.350	7.210
Afschrijvingen	-1.897		-1.897
Mutaties	-1.897		-1.897
Aanschafwaarde per 31 december	39.687	1.350	41.037
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-35.725		-35.725
Boekwaarde per 31 december	3.963	1.350	5.313

4 Toelichting op de balans per 31 december 2024**2024****2023****Vlottende activa****II Vorderingen**Debiteuren

Debiteuren	30.822	4.231
Totaal debiteuren	30.822	4.231

Te ontvangen subsidies

Elisabeth Strouven Fonds	5.000	
Gemeente Maastricht	19.694	17.135
Musica Impulse Centre	10.101	-0
Sint Clemens Stichting		2.000
Stichting Gieskes-Strijbis Fonds	10.000	
Stichting Kanunnik Salden / Nieuwenhof		2.000
Totaal te ontvangen subsidie	44.794	21.135

Te vorderen belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	13.640	11.941
Totaal te vorderen belastingen en sociale verzekeringen	13.640	11.941

Overige vorderingen

Vooruitbetaalde kosten	42.387	37.297
Nog te ontvangen bedragen	9.013	
Overige vorderingen	270	
Totaal overige vorderingen	51.670	37.297
Totaal vorderingen	140.927	74.603

4 Toelichting op de balans per 31 december 2024	2024	2023
III Liquide middelen		
Kas	946	560
Bank	9.790	166.884
Totaal liquide middelen	10.736	167.444

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting

4 Toelichting op de balans per 31 december 2024

2024

2023

PASSIVA

Eigen vermogen

IV Algemene reserve

Algemene reserve saldo per 1 januari	100.181	135.337
Uit resultaatbestemming	-77.064	-35.156
Algemene reserve saldo per 31 december	23.117	100.181

V Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve onvoorziene personeelslasten saldo per 1 januari	25.000	
Uit resultaatbestemming		25.000
Bestemmingsreserve onvoorziene personeelslasten saldo per 31 december	25.000	25.000
Bestemmingsreserve huisvesting saldo per 1 januari	25.000	
Uit resultaatbestemming	-10.000	25.000
Bestemmingsreserve huisvesting saldo per 31 december	15.000	25.000
Totaal bestemmingsreserves	40.000	50.000
Totaal eigen vermogen	63.117	150.181

VI Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers

Crediteuren	7.814	27.524
Totaal schulden aan leveranciers	7.814	27.524

4 Toelichting op de balans per 31 december 2024	2024	2023
<u>Af te dragen belastingen en premies sociale verzekeringen</u>		
Loonbelasting	9.141	7.047
Pensioenpremies		4.747
Totaal af te dragen belastingen en sociale verzekeringen	9.141	11.794
<u>Overige kortlopende schulden</u>		
Te betalen kosten	26.242	28.160
Te betalen vakantiegeld en overige salariskosten	14.331	11.324
Vooruitontvangen bedragen	31.250	2.787
Vooruitontvangen subsidies		15.000
Uitgegeven waardebonnen en vouchers	3.305	2.488
Overig kortlopende schulden	1.775	
Totaal overige kortlopende schulden	76.903	59.758
Totaal kortlopende schulden	93.859	99.076

4 Toelichting op de balans per 31 december 2024

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Door de stichting is een huurovereenkomst voor onbepaalde tijd aangegaan met de gemeente Maastricht voor de huur van bedrijfsruimte. De huurprijs bedraagt in 2024 €124.873,32 per jaar exclusief omzetbelasting. De huurprijs wordt jaarlijks geïndexeerd.

Marres betaalt €170,- per maand (€2.040,- per jaar) voor kassasysteem Quarto. Dit is incl. lease van het systeem etc. Looptijd contract is minimaal 36 maanden en is ingegaan op 27 februari 2019.

Voor de periode 2025-2028 ontvangt Stichting Marres van het Ministerie van OCW, in het kader van de Basisinfrastructuur (BIS), een subsidie van €838.247,- per jaar. Dit bedrag is inclusief loon- en prijsbijstelling tot en met 2024 en wordt jaarlijks geïndexeerd.

In het kader van het Cultuurplan van de provincie Limburg krijgt Stichting Marres voor de periode 2025-2028 een exploitatieondersteuning van €114.500 per jaar.

Voor de periode 2025-2028 heeft de Gemeente Maastricht, in het kader van de subsidieregeling 'meerjarige subsidies voor professionele kunst', een subsidie verleend van €191.051 per jaar.

Marres Kitchen betaalt maandelijks €1.530,- huur en €575,- servicekosten aan Marres (totaal €2.105,-). Dit contract is voor onbepaalde tijd.

5 Toelichting op de
exploitatierekening over 2024

2024 Begroting 2024

2023

BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5):	36.108	24.500	35.905
2 Recette/kaartverkoop	26.310	17.000	27.079
5 Overige publieksinkomsten	9.798	7.500	8.826
7 Totaal Publieksinkomsten (1+6)	36.108	24.500	35.905
8 Sponsorinkomsten	4.110	10.000	
9 Vergoedingen coproductent	12.500		10.000
10 Overige directe inkomsten			
Verkoop	646		70
Workshops, educatie	21.340	10.000	21.557
Overige	575		-57
Subtotaal overige directe inkomsten	22.562	10.000	21.570
11 Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	39.172	20.000	31.570
12 Totaal Directe inkomsten (7+11)	75.279	44.500	67.475

5 Toelichting op de
exploitatierekening over 2024

2024 Begroting 2024

2023

13 Indirecte inkomsten	45.486	26.460	24.754
14 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	4.460	5.000	5.030
16 Private middelen - private fondsen			
Fonds21	10.000		10.000
Cultuurfonds			25.000
Overige private fondsen	88.101	102.000	10.000
Subtotaal Private middelen - private fondsen	98.101	102.000	45.000
18 Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	102.561	107.000	50.030
19 Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	223.326	177.960	142.259
Subsidies			
21 Totaal structureel OCW	656.406	624.380	624.381
22 Totaal structureel Provincie	119.823	119.821	114.117
23 Totaal structureel Gemeente	195.507	171.354	174.301
25 Totale structurele subsidies (21+22+23+24)	971.736	915.555	912.799
26 Incidentele publieke subsidies			
Incidentele subsidie gemeente	20.000		
Incidentele subsidies overige	13.000		55.200
subtotaal incidentele publieke subsidies	33.000		55.200
27 Totaal subsidies (25+26)	1.004.736	915.555	967.999

5 Toelichting op de
exploitatierekening over 2024

2024 Begroting 2024

2023

LASTEN			
<u>1. Beheerlasten materieel</u>			
Huisvesting	175.278		170.556
Bureaunkosten	100.076	268.515	88.156
Algemene publiciteit	3.772		17.072
Afschrijvingen	1.897		2.327
Onderhoudskosten	17.924		1.951
Voertuigen	779		1.589
Totaal beheerlasten materieel	299.726	268.515	281.653
<u>2. Beheerlasten personeel</u>			
Overige medewerkers	354.096	400.000	287.075
Onkosten werknemers	14.319		20.875
Onkosten ingehuurd personeel	311		1.173
Overige kosten inhuur	6.250		5.500
Overige personeelskosten	21.841		12.069
Totaal beheerlasten personeel	396.817	400.000	326.692
3. Beheerlasten totaal (1+2)	696.543	668.515	608.345

5 Toelichting op de
exploitatierekening over 2024

2024 Begroting 2024

2023

4. Activiteitenlasten materieel

Decors, kostuums, rekwisieten			18
Techniek, video, licht, geluid	8.351		6.245
Inrichting locatie	11.086		10.491
Reis, verblijf, sejours, transport	75.913		113.156
Bijdrage coproductie	10.699		
Overige voorbereidingskosten	2.159		2.037
Overige uitvoeringskosten	64.007	268.000	40.887
Marketingcommunicatie	85.124		67.064
Lasten Coproducties			1.250
Educatie	4.212		4.854
Inkoopkosten			1.127
Totaal activiteitenlasten materieel	261.551	268.000	247.129

5. Activiteitenlasten personeel

Artistiek kader	13.100		8.500
Performers	119.540		53.374
Overig artistiek personeel	2.486		320
Productie en techniek	98.144		59.138
Marketing	28.774		34.336
Educatie	34.779		32.776
Vrijwilligers	27.709		21.507
Overige medewerkers	34.122	157.000	29.990
Totaal activiteitenlasten personeel	358.654	157.000	239.942

6. Activiteitenlasten totaal (4+5)	620.205	425.000	487.071
------------------------------------	---------	---------	---------

Werkzame personen	Huidig boekjaar			Vorig boekjaar		
	aantal pers.	fte/uren	€	aantal pers.	fte/uren	€
Uren werkweek fte		38			38	
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	6	3,77	256.423	5	3,29	233.543
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	8	1,70	75.793	5	0,89	38.082
Ingehuurde zelfstandigen / freelancers			337.195			223.935
Overige werkzame personen						
Stagiair(e)s						
Vrijwilligers						

6 WNT 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Naam	V. Byvanck
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 tm 31/12
Omvang dienstverband (FTE)	0.84
Dienstbetrekking (ja/nee)	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	92.407
Beloning betaalbaar op termijn	16.073
Subtotaal	108.480
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	195.720
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	
Totale bezoldiging	108.480
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	
Gegevens 2023	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 tm 31/12
Omvang dienstverband (FTE)	0.8
Dienstbetrekking (ja/nee)	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	90.602
Beloning betaalbaar op termijn	13.058
<i>Subtotaal</i>	<i>103.660</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	178.400
Bezoldiging	103.660

7 WNT 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2100 of minder

Naam topfunctionaris	Functie	Functie periode (indien niet heel jaar)
Maruca Overdijk	Voorzitter	
Hans Bongartz	Lid	
Arsine Nazarian	Lid	
Margriet Schreuders	Lid	
Mels Evers	Lid	
Jildou van der Bijl	Lid	